

Πρόταση
σχεδιασμού και κατάρτισης
αναπτυξιακού προγραμματισμού
περιόδου 2014 – 2020
Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης

2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ιούλιος 2013

Ενότητα 1: «Ανάλυση – Στοιχοθεσία»	5
I. Ανάλυση των ανισοτήτων και των αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης.	5
I.1. Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας ΑΜΘ	11
I.1.1. Ως προς τη θέση.....	11
I.1.2. Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία	11
I.1.3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	13
I.1.4. Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα	15
I.1.5. Οικονομία χαμηλών ρύπων	22
I.1.6. Κλιματική Αλλαγή – Διαχείριση κινδύνων.....	23
I.1.7. Περιβάλλον	24
I.1.8. Προσπελασιμότητα – Βιώσιμες Μεταφορές.....	26
I.1.9. Απασχόληση.....	27
I.1.10. Κοινωνική Ένταξη – Καταπολέμηση της Φτώχειας	27
I.1.11. Εκπαίδευση – Δια-βίου Μάθηση.....	28
I.1.12. Θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης	29
I.2. Ανάγκη παρεμβάσεων που συνδέονται με άλλους τομείς ή άλλες Περιφέρειες.....	30
I.2.1. Ενδοπεριφερειακές ανισότητες, αναπτυξιακές υστερήσεις και ανάγκες.....	30
I.2.2. Περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις (π.χ. που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, κλπ).....	31
I.2.3. Ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των αστικών, αγροτικών, και παράκτιων περιοχών	32
I.2.4. Διατομεακές, ή διασυνοριακές προκλήσεις συντονισμού, (ιδίως στο πλαίσιο των στρατηγικών για τις μακρο-περιφέρειες και τις θαλάσσιες λεκάνες).	33
II. Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται και σύνοψη των κύριων αναμενόμενων αποτελεσμάτων για κάθε θεματικό στόχο και κάθε ΕΔΕΤ – προτεινόμενες επενδυτικές προτεραιότητες, αντίστοιχοι ειδικοί στόχοι και δράσεις	34
II.1. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Α: Ένα επιχειρηματικό περιβάλλον ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις.....	35
II.1.1. Θεματικός Στόχος 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης	35
II.1.2. Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), του γεωργικού τομέα (ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (ΕΤΘΑ)	36
II.1.3. Θεματικός Στόχος 1: Ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.....	40

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

II.1.4.	Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας.....	41
II.2.	Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Β: Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μέσω της βελτίωσης της απασχόλησης, την ενεργητική ένταξη και πολιτικών εκπαίδευσης / ανάπτυξης δεξιοτήτων.....	43
II.2.1.	Θεματικός Στόχος 8: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	43
II.2.2.	Θεματικός Στόχος 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.....	45
II.2.3.	Θεματικός Στόχος 10: Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια-βίου μάθηση	47
II.3.	Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Γ: Βιώσιμες υποδομές για την ανάπτυξη της απασχόλησης.....	48
II.3.1.	Θεματικός Στόχος 7: Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση των δυσχερειών σε κομβικά δίκτυα υποδομών	48
II.3.2.	Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	51
II.3.3.	Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης χρήσης των πόρων.....	52
II.4.	Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Δ: Φιλική προς το περιβάλλον και ενεργειακά αποδοτική οικονομία για την ανάπτυξη και την απασχόληση	54
II.4.1.	Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης χρήσης των πόρων (όπως παραπάνω)	54
II.4.2.	Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς (όπως παραπάνω).....	55
II.4.3.	Θεματικός Στόχος 5: Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου	56
II.5.	Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Ε: Διοικητική μεταρρύθμιση για μια αποτελεσματική και υπεύθυνη διοίκηση	56
II.5.1.	Θεματικός Στόχος 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης	56
II.5.2.	Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας.....	57
III.	Εφαρμογή οριζόντιων αρχών και στόχοι πολιτικής για την υλοποίηση των ΕΔΕΤ.	58
III.1.	Εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης.....	58
III.1.1.	Η διαδικασία εκπόνησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας Θράκης.....	58
III.1.2.	Η αναθεώρηση του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού ΠΑΜΘ	60
III.2.	Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας.....	61
III.3.	Στόχοι οριζόντιων πολιτικών	61

Ενότητα 2: «Χωρική Διάσταση»	61
IV. Πώς διασφαλίζεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση της χρήσης των Ταμείων για την εδαφική ανάπτυξη συγκεκριμένων περιοχών σε υπο-περιφερειακό επίπεδο	61
IV.1. Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων.....	61
IV.2. Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις	62
IV.3. Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	62
IV.4. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών γεωγραφικών περιοχών/ομάδων στόχου που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. ...	65
IV.5. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά/δημογραφικά προβλήματα	66

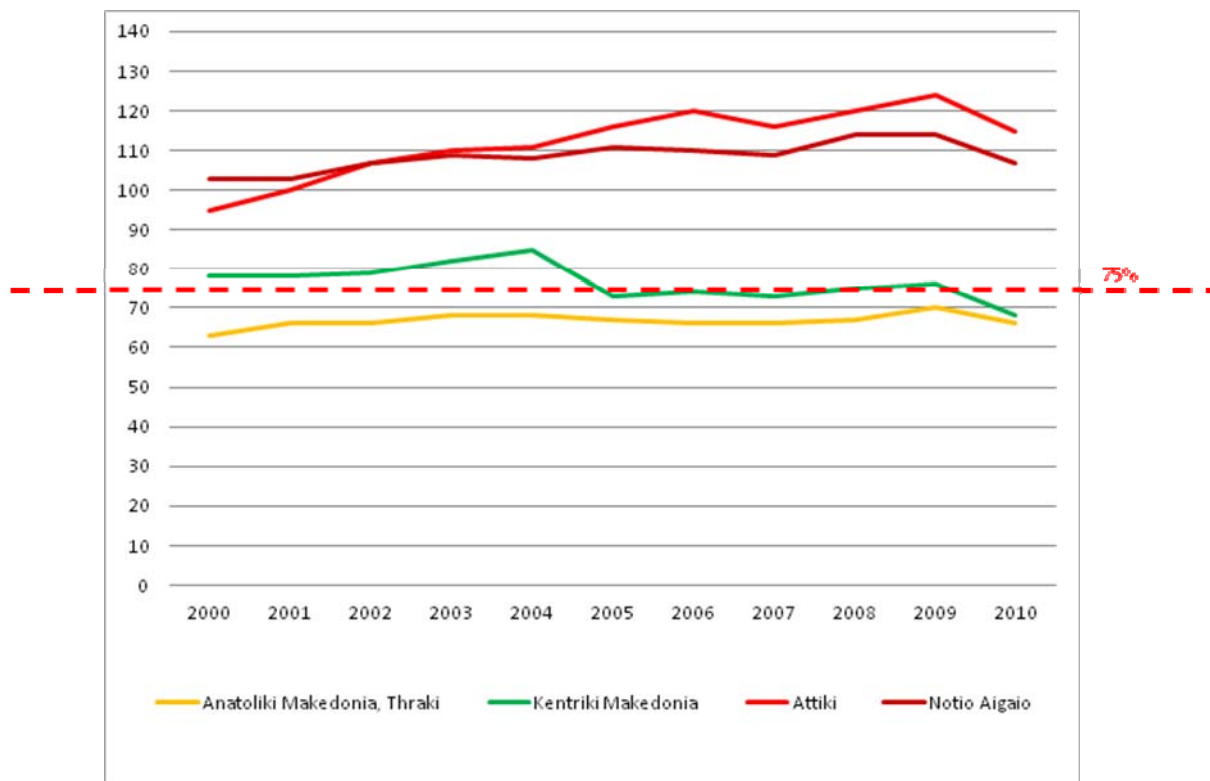
Ενότητα 1: «Ανάλυση – Στοχοθεσία»

I. Ανάλυση των ανισοτήτων και των αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης.

Η γενική εικόνα

Η Περιφέρεια ΑΜΘ εντάσσεται σταθερά στις περιφέρειες του στόχου «σύγκλισης» καθ' όλη την δεκαετία 2000-2010 καθώς το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας σε σχέση με το μ.ο. της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζει πολύ μικρή και παροδική βελτίωση (από 63% το 2000 σε 70% το 2009 και σε 66% το 2010) και συνεχίζει να βρίσκεται κάτω του 75%.

Εικόνα 1: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως % του μ.ο. της Ε.Ε. 2000-2010

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Αυτό οφείλεται κυρίως στους χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης της οικονομίας¹ οι οποίοι (κατά την δεκαετία 2000-2009) κυμάνθηκαν από -1% έως 11% και κατά μέσο όρο στο 5%, όταν οι αντίστοιχοι ρυθμοί για τη χώρα ήταν κατά μ.ο. 6%, για την Αττική 9% και για το Νότιο Αιγαίο και τα Ιόνια Νησιά 6%.

Όσον αφορά την τομεακή διάρθρωση του περιφερειακού ΑΕΠ, σημειώνεται σημαντική πτώση στον πρωτογενή τομέα (της τάξης του 9% μεταξύ 2005-2009) με σχετική αύξηση στον τριτογενή και τον δευτερογενή τομέα (6% και 5% αντίστοιχα στο ίδιο διάστημα). Εν τούτοις, η οικονομία της Περιφέρειας παραμένει έντονα αγροτική καθώς εξακολουθεί να εμφανίζει τη μεγαλύτερη

¹ Όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στους ρυθμούς αύξησης του περιφερειακού ΑΕΠ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

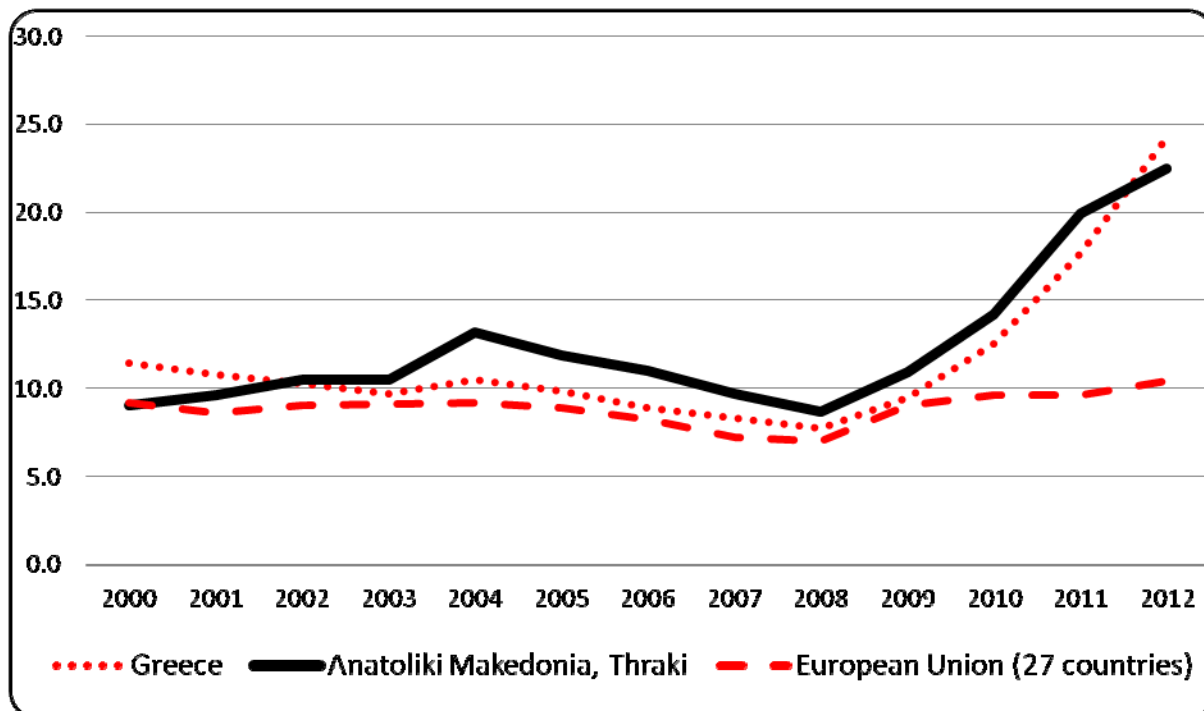
Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

συμμετοχή στην ακαθάριστη αξία παραγωγής (7,25% το 2009) του αγροτικού τομέα της χώρας από κάθε άλλη Περιφέρεια. Οι κλάδοι με σχετικά σημαντική συμμετοχή στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε επίπεδο χώρας περιλαμβάνουν τη δημόσια διοίκηση (σχεδόν 6% το 2009), τη μεταποίηση (σχεδόν 5% το 2009) και σε μικρότερο βαθμό τις κατασκευές (4% το 2009).

Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων) - στην κατά το διάστημα ισχύος του αναπτυξιακού νόμου Ν.3299/2004 περίοδο - δείχνουν ότι ο τριτογενής τομέας ήταν αυτός που επωφελήθηκε κυρίως από επενδύσεις. Επιπλέον κρίνοντας από τα στοιχεία απασχόλησης για το ίδιο διάστημα φαίνεται ότι τα κίνητρα του αναπτυξιακού νόμου δεν συνέβαλαν στην αύξηση της απασχόλησης όσο θα αναμενόταν.

Όσον αφορά τους κοινωνικούς δείκτες της Περιφέρειας, η ανεργία εμφανίζει συστηματικά υψηλότερα ποσοστά από αυτά του μ.ο. της ΕΕ-27 από το 2001 μέχρι σήμερα ενώ από το 2010 η ψαλίδα διευρύνεται διαρκώς (14,2% και 9,6% αντίστοιχα για το 2010, 19,9% και 9,6% για το 2011, 22,5% και 10,4% το 2012), ιδιαίτερα στους μακροχρόνια άνεργους, αλλά και στους νέους. Σε σχέση με το μ.ο. της χώρας, η Περιφέρεια επιδεικνύει συστηματικά υψηλότερη ανεργία όλη την περασμένη δεκαετία με εξαίρεση το 2012 που από τη 2^η χειρότερη θέση πέρασε στην 8^η χειρότερη κατάταξη ανάμεσα στις 13 περιφέρειες (λόγω δυσμενέστερων εξελίξεων σε άλλες περιφέρειες και όχι λόγω κάμψης της ανεργίας). Παράλληλα, το ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με την ΕΕ-27 από το 2006 και μετά.

Εικόνα 2: Ποσοστά ανεργίας 2000-2012

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Τέλος, οι επιπτώσεις της παράλληλης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης σε όλα τα πεδία είναι προφανείς. Ενώ όλοι οι δείκτες κοινωνικής συνοχής παρουσίαζαν κατά την περίοδο 1999-2008 μια θετική πορεία, μετά το 2008 αυτή η τάση αντιστράφηκε απότομα και οι δείκτες τείνουν να επιστρέψουν στα επίπεδα του 1997. Το 2009, έτος έναρξης της οικονομικής ύφεσης στη χώρα, παρατηρείται σημαντική πτώση των επενδύσεων στην Περιφέρεια σε όλους τους τομείς. Η

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφεται στον πρωτογενή τομέα. Παράλληλα η ανεργία εκτοξεύεται σε υψηλά επίπεδα.

Η Περιφέρεια στον ευρύτερο χώρο

Την τελευταία δεκαετία η Περιφέρεια ΑΜΘ μετασχηματίζεται από «ακριτική Περιφέρεια» σε «πύλη της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Κύριοι παράγοντας στην κατεύθυνση αυτή είναι η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και η διεύρυνση της ΕΕ με γειτονικά κράτη. Στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους η ΑΜΘ είχε στην ουσία επενδύσει σε μεγάλο βαθμό στην ένταξή της στα διεθνή δίκτυα μεταφορών και μεγάλο τμήμα των κονδυλίων απορροφήθηκε στον τομέα των οδικών κυρίως μεταφορών. Όμως, μέχρι σήμερα τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα από την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και τη διασύνδεση της Περιφέρειας με την ΕΕ μέσω του άξονα ΙΧ, δεν έχουν αναπτυχθεί πλήρως, ιδίως ως προς τη μετατροπή των λιμένων της Περιφέρειας σε διαμετακομιστικό κέντρο. Η άμεση γεινίαση της Περιφέρειας με περιοχές με χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης και μακριά από τα βασικά κέντρα και άξονες ανάπτυξης της Βουλγαρίας, σε συνδυασμό με την καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των καθέτων αξόνων και των έργων συνδυασμένων μεταφορών – κυρίως των σιδηροδρομικών - είναι από τους βασικούς λόγους.

Εν τούτοις, ο οδικός άξονας της Εγνατίας Οδού έφερε και κάποιες σημαντικές εσωτερικές αλλαγές στην Περιφέρεια:

- Η βελτίωση της σύνδεσης με τη Θεσσαλονίκη επέδρασε σε διαφορετικό βαθμό στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι, η Καβάλα και η Δράμα –και δευτερευόντως η Ξάνθη– φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο δημιουργώντας τάσεις αστικής συμπληρωματικότητας με τη συμπρωτεύουσα.
- Οι σχέσεις που αναπτύσσονται με τη Θεσσαλονίκη αφορούν περισσότερο το επίπεδο της ποιότητας ζωής και δευτερευόντως ροές επισκεπτών από τη Θεσσαλονίκη προς την Περιφέρεια ΑΜΘ, οι οποίες σχετίζονται με τους τουριστικούς, φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους (ιδιαίτερα της Θάσου και της ενότητας Καβάλας - Δράμας - Ξάνθης).
- Η μείωση των χρονοαποστάσεων μεταξύ των αστικών κέντρων της Περιφέρειας φαίνεται να ενδυναμώνει την εσωτερική της συνοχή, παράγοντας νέες ενδοπεριφερειακές σχέσεις

Επιδόσεις ανά θεματικό πεδίο

Οι επιδόσεις της Περιφέρειας την τελευταία δεκαετία όσον αφορά την ανάπτυξη της καινοτομίας δεν είναι ικανοποιητικές. Σήμερα εντάσσεται στην κατηγορία των περιφερειών με υψηλή παραγωγική δυνατότητα αλλά μέσο επίπεδο καινοτομίας, στην 7η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας και στο 25% με τις χαμηλότερες επιδόσεις μεταξύ των περιφερειών Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, κατά τη δεκαετία 2001-2009 η ΑΜΘ εμφάνισε οριακή μείωση της συμμετοχής της στο εθνικό ΑΕΠ (από 4,1% σε 4,0%), διατηρώντας έτσι τη σχετικά χαμηλή της θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας ενώ η παραγωγικότητα (κατά κεφαλήν ΑΕΠ) παρέμεινε στα χαμηλότερα επίπεδα της χώρας. Παράλληλα, οι Περιφερειακές Ενότητες συμμετέχουν άμεσα στη διαμόρφωση του περιφερειακού ΑΕΠ, φαινόμενο που οξύνθηκε μεταξύ 2001-2009. (Οι σημαντικότερες μεταβολές παρατηρούνται στις ΠΕ Καβάλας και Δράμας, με την πρώτη να αυξάνει τη συμμετοχή της στο συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας από 24% σε 27%, και τη δεύτερη να πέφτει από 15% σε 13%.)

Η συμμετοχή της ΑΜΘ στο πεδίο των εξαγωγών θεωρείται αρκετά σημαντική, από την άποψη ότι είναι σχεδόν ανάλογη της πληθυσμιακής βαρύτητας της Περιφέρειας και ότι συγκρίνεται με την αναμενόμενη κυριαρχία των δύο μεγαλύτερων, μητροπολιτικών περιφερειών της χώρας. Βέβαια το γεγονός ότι οι αγορές της ΝΑ Ευρώπης απορροφούν σημαντικότερο μέρος των ελληνικών

εξαγωγών, ενώ την ίδια στιγμή η απορρόφηση των ελληνικών εξαγωγών από την ΕΕ παρουσιάζει σημεία συρρίκνωσης, δεν δημιουργεί αισιοδοξία για το μέλλον. Οι αγορές των χωρών της ΝΑ Ευρώπης, που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα την Περιφέρεια ΑΜΘ, χαρακτηρίζονται ως ευκαιριακές στο βαθμό που ευρίσκονται σε καθεστώς μετάβασης και σαφώς δεν δημιουργούν προϋποθέσεις για αύξηση της απορροφητικότητας των ελληνικών προϊόντων σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Ένας από τους δυναμικότερους κλάδους στην ΠΑΜΘ, ο σημαντικότερος με ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό, είναι ο κλάδος των ορυχείων-λατομείων, λόγω των πλούσιων μαρμαροφόρων κοιτασμάτων Δράμας-Καβάλας-Θάσου (με κύρια λατομικά κέντρα στις περιοχές Φαλακρού, Παγγαίου και Θάσου). Το 80% των συνολικών εξαγωγών ελληνικού μαρμάρου προέρχεται από αυτή την περιοχή, που συγκεντρώνει το 40% των ενεργών λατομείων μαρμάρου της χώρας (80 ενεργά λατομεία). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ο κλάδος δεν αποτελεί σημαντική πηγή απασχόλησης στην Περιφέρεια (λιγότερο από 1% του συνόλου), ενώ και η ίδια η δραστηριότητα δείχνει κάποια στασιμότητα, με τα λειτουργούντα λατομεία να έχουν περιοριστεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια.

Στον αγροτικό τομέα, βασικός κλάδος παραγωγής είναι η γεωργία – που συνεχίζει να παρουσιάζει διαρθρωτικά προβλήματα (ιδιοκτησιακό, πολυτεμαχισμός, κλπ), προβλήματα άρδευσης και προβλήματα καθετοποίησης λόγω αποβιομηχάνισης της Περιφέρειας- και συμπληρωματικά η κτηνοτροφία και τα παραγωγικά δάση. Η θαλάσσια αλιεία συνεχίζει να αποδυναμώνεται, και οι υδατοκαλλιέργειες αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια. Ένας παραδοσιακός κλάδος εξειδίκευσης της Περιφέρειας (στην ΠΕ Έβρου) είναι η σηροτροφία όπου γίνονται προσπάθειες για την αναβίωσή του.

Στο βιομηχανικό τομέα η Περιφέρεια βιώνει μία μεγάλης διάρκειας φάση αποβιομηχάνισης: κλείσιμο των μεγάλων συνεταιριστικών εργοστασίων, μεταφορά στις γειτονικές βαλκανικές χώρες των βιομηχανιών του κλάδου της ένδυσης, τη διάλυση του συστήματος υπεργολαβίων, κλπ. Σε αντιστάθμισμα, υπάρχουν κάποιες προσπάθειες μικρότερων και νεώτερων μονάδων που παρουσιάζουν θετικές τάσεις και προοπτικές. Ο κλάδος όμως με τις διαρκώς αυξανόμενες προοπτικές είναι αναμφισβήτητα αυτός της ενέργειας.

Στον τομέα του περιβάλλοντος, παρά την ύπαρξη έντονων ανθρώπινων επιδράσεων, τόσο τα χερσαία όσο και τα υδροτοπικά και αζωνικά οικο-συστήματα διατηρούν σε μεγάλο βαθμό τη φυσικότητά τους. Οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες αποτελούν τον κύριο παράγοντα για τη ρύπανση του φυσικού περιβάλλοντος. Ο ποταμός Νέστος δέχεται λύματα που καταλήγουν σε αυτόν από τη Βουλγαρία, χωρίς προηγούμενη επεξεργασία. Ανάλογη επιβάρυνση παρατηρείται και στον ποταμό Έβρο. Γενικά, παρατηρείται έντονη ανάγκη για έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό αποτελεσματικής περιβαλλοντικής διαχείρισης και προστασίας στο σύνολο των φυσικών πόρων – αλλά κυρίως για τους υδατικούς πόρους.

Τα σημαντικότερα προβλήματα στη διαχείριση των αστικών λυμάτων προκύπτουν από την απουσία υποδομών επεξεργασίας λυμάτων σε οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό μεταξύ 2.000 -10.000 κατοίκων καθώς και σε μικρότερους οικισμούς όπου έχουν κατασκευασθεί εσωτερικά δύκτια και διατίθενται ανεπεξέργαστα λύματα σε επιφανειακούς αποδέκτες καθώς και στη διαχείριση της παραγόμενης λυματολάσπη στις υφιστάμενες ΕΕΛ. Στον τομέα των αστικών στερεών απορριμμάτων το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η μη ολοκλήρωση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ) και η μη παύση λειτουργίας ελαχίστων ΧΑΔΑ.

Όσον αφορά τη διαχείριση φυσικών κινδύνων στην Περιφέρεια εντοπίζονται ζώνες πλημμυρικού κινδύνου (κυρίως σε γειτνίαση με το Νέστο και τον Έβρο), ζώνες κινδύνου δασικών πυρκαγιών και ζώνες κινδύνου διάβρωσης (κυρίως στις ακτές). Όσον αφορά τους λοιπούς δυνητικούς κινδύνους ρύπανσης, προέρχονται κυρίως από τη βιομηχανία λιπασμάτων, τα διυλιστήρια πετρελαίου και την εξορυκτική βιομηχανία χρυσού. Πέρα από τη σταδιακή υποβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω μικρών διαρροών και εκπομπών κατά τη συνήθη λειτουργία των εγκαταστάσεων, υπαρκτός είναι και ο κίνδυνος πρόκλησης ενός μεγάλου ατυχήματος.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

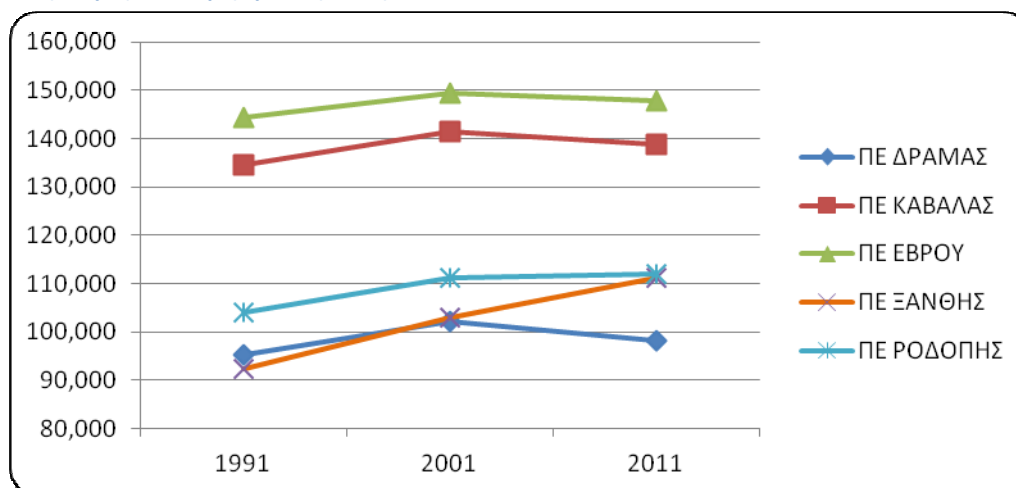
Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

Σε σχέση με την οικονομία χαμηλών ρύπων, η Περιφέρεια τείνει να εξελιχθεί σε ενεργειακό κέντρο της χώρας στον τομέα των αιολικών πάρκων. Ταυτόχρονα, είναι η μόνη Περιφέρεια που είναι αυτοδύναμη ενεργειακά και με παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με ιδιαίτερα χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα (υδροηλεκτρικά, αιολικά, φωτοβολταϊκά και παραγωγή από φυσικό αέριο).

Σε σχέση με τους ανθρώπινους πόρους, είναι αξιοσημείωτο ότι η Περιφέρεια ΑΜΘ διατήρησε στη δεκαετία 2001-2011 τον πληθυσμό της, τη στιγμή που σε εθνικό επίπεδο καταγράφηκε για πρώτη φορά μείωση πληθυσμού (1991 και 2001 αύξηση κατά 7,1% και 2001 - 2011 αύξηση κατά 0,54%).

Σύμφωνα με τις απογραφές της ΕΛΣΤΑΤ του 2011, 2001 και 1991 ο συνολικός μόνιμος πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα διαχρονικά παραμένει σχετικά σταθερός.

Εικόνα 3: Πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα 1991-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

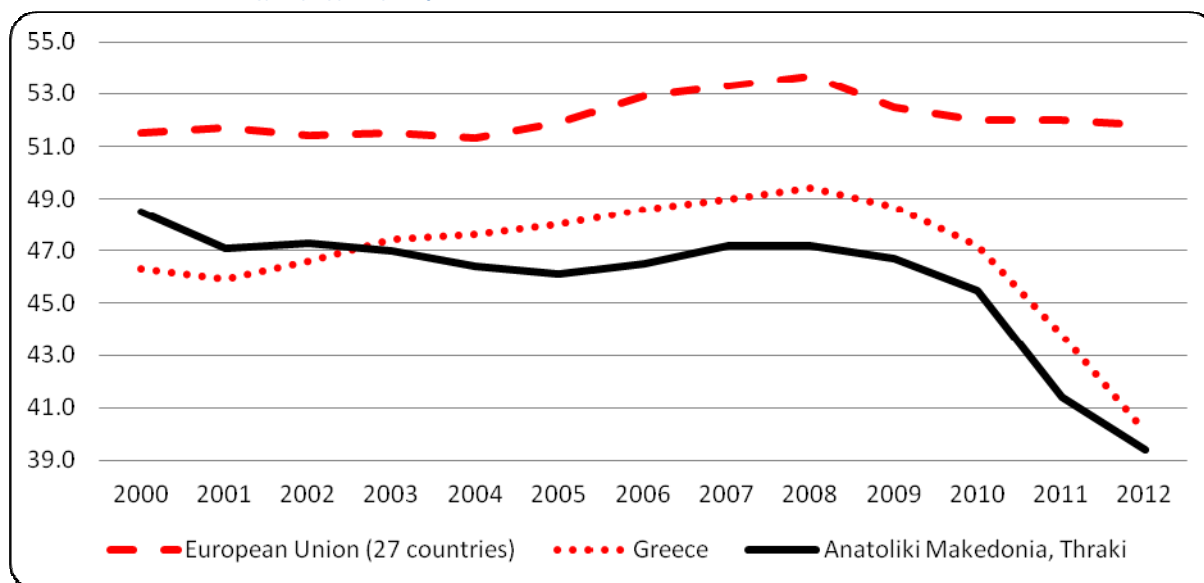
Οι δημογραφικές πυραμίδες, όπως και οι δομικοί δείκτες (δείκτες: γήρανσης, εξάρτησης, αντικατάστασης) του πληθυσμού το 2001 δείχνουν ότι οι ΠΕ Ροδόπης και Ξάνθης, που χαρακτηρίζονται από εντονότερη παρουσία μουσουλμανικού πληθυσμού, παρουσιάζουν νεανική δομή, ενώ αντίθετα οι ΠΕ Έβρου, Καβάλας και Δράμας παρουσιάζουν τάσεις γήρανσης (τάσεις που κατά πάσα πιθανότητα θα επιβεβαιώσει και η απογραφή 2011). Σαν γενική τάση επίσης συνεχίζεται - με διαφορετική κατά τόπους ένταση - η μετακίνηση πληθυσμού από την ενδοχώρα και τις πιο απομακρυσμένες περιοχές προς τις αστικές και περιαστικές ζώνες των εδρών των ΠΕ. Το μορφωτικό επίπεδο στις τρεις ΠΕ της Θράκης είναι ιδιαίτερα χαμηλό με αυξημένη σχολική διαρροή, αν και πρόσφατα παρατηρείται μεγαλύτερη συμμετοχή της μειονότητας στην εκπαίδευση.

Τέλος, όσον αφορά στη συμμετοχή στην απασχόληση, η Περιφέρεια συνεχίζει να υπολείπεται ακόμη το 2012 ελαφρώς του μ.ο. της χώρας (39,4% και 40,1% αντίστοιχα) και κατατάσσεται στην 8^η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

Εικόνα 4: Ποσοστά απασχόλησης πληθυσμού άνω των 15 ετών 2000-2012

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Η ΠΕ Δράμας έχει το χαμηλότερο ποσοστό εργαζομένων και το υψηλότερο ποσοστό συνταξιούχων, μαζί με την ΠΕ Έβρου, ενώ οι νεανικότερες πληθυσμιακά ΠΕ Ξάνθης και Ροδόπης βρίσκονται στον αντίποδα, διαθέτοντας το υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων και το χαμηλότερο συνταξιούχων. Οι δύο αυτές ΠΕ εμφανίζουν ταυτόχρονα και το υψηλότερο ποσοστό ατόμων στην οικιακή απασχόληση.

1.1. Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας ΑΜΘ

1.1.1. Ως προς τη θέση

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αξιοποίηση του Βόρειο - Βορειοανατολικού άξονα ανάπτυξης της χώρας προς τα Βαλκάνια, τη νέα Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη, συμβάλλοντας έτσι στη δυναμική ένταξη της Ελλάδας στο διεθνές και ιδιαίτερα στο ευρωπαϊκό περιβάλλον. Η Εγνατία οδός και οι κάθετοι άξονες της αποτελούν ένα σχετικά νέο συγκοινωνιακό σύστημα που βρίσκεται στα πρώτα στάδια ανάπτυξής του. Το διακρατικό σύστημα μεταφορών (διευρωπαϊκά δίκτυα, χερσαίοι/θαλάσσιοι διάδρομοι) εντάσσει μακροπρόθεσμα την Περιφέρεια στο ευρύτερο διεθνές σύστημα μεταφορών, με κόμβους τα λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Καβάλας να παίζουν ιδιαίτερο ρόλο.

Εκμεταλλευόμενοι τη θέση αυτή, στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, τα υπό κατασκευή και προγραμματιζόμενα έργα μεταφορικής υποδομής δημιουργούν προϋποθέσεις για τη λειτουργία ενός συστήματος συνδυασμένων μεταφορών και αντίστοιχα υποδομών logistics, ενώ παρέχουν στις επιχειρήσεις της περιοχής εύκολη, γρήγορη και ασφαλή πρόσβαση στις αγορές των Βαλκανίων και της νέας Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ενώ ταυτόχρονα διευκολύνουν και τη μετάβαση τουριστών από αυτές προς την ΑΜΘ.

1.1.2. Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

Λόγω της διαχρονικά μεγάλης συγκέντρωσης των δαπανών για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη στα αστικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης, η ανάπτυξη της καινοτομίας στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη τις τελευταίες δεκαετίες δεν υπήρξε ικανοποιητική. Ως αποτέλεσμα, σήμερα εντάσσεται στην κατηγορία των περιφερειών με υψηλή παραγωγική δυνατότητα αλλά μέσο επίπεδο καινοτομίας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο (Regional Innovation Scoreboard (RIS), 2009), η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης κατατάσσεται στην 7η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας και στο 25% με τις χαμηλότερες επιδόσεις μεταξύ των περιφερειών Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) αποτελούν το 0,33% του περιφερειακού ΑΕΠ² (κάτω από το 0,6% του ΑΕΠ εθνικό μ.ο.) και αντιστοιχούν μόλις στο 2,25% του συνόλου των δαπανών της χώρας ενώ οι κατά κεφαλήν δαπάνες (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) ανέρχονται μόλις σε κάτι λιγότερο από 43€ κατ'έτος³. Οι δραστηριότητες E&A επικεντρώνονται στον δημόσιο τομέα και ιδιαίτερα στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ) με κύρια επιστημονικά πεδία την ιατρική & επιστήμες υγείας, μηχανική και τεχνολογία, κοινωνικές επιστήμες, και γεωργικές επιστήμες, και σε μικρότερο βαθμό στο ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

Πίνακας 1: Δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ (Total intramural R&D expenditure (GERD)) σε επιλεγμένες χωρικές ενότητες

Χωρική Ενότητα	Δαπάνη % ΑΕΠ		Κατά κεφαλή δαπάνη (σε PPS)	
	2003	2005	2003	2005
ΕΕ -27	--	--	387,4	411,2
Ευρωζώνη	--	--	442,6	465,1
Ελλάδα	--	--	88,8	104,1
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	0.4	0.33	46.3	42.8
Κεντρική Μακεδονία	0.58	0.6	79.9	83.7
Αττική	0.75	0.77	140.4	171.3
Κρήτη	0.81	0.91	123.7	146.7

Πηγή: Eurostat

Δεν υπάρχει διασύνδεση μεταξύ της επιστημονικής εξειδίκευσης των δύο αυτών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της παραγωγικής εξειδίκευσης της περιοχής. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις επενδύουν πολύ χαμηλά ποσοστά του κύκλου εργασιών τους στην έρευνα (μόλις το 0,02% του περιφερειακού ΑΕΠ) και σύμφωνα με την ετήσια έρευνα Regional Innovation Scoreboard 2010 η Ανατολική Μακεδονία-Θράκη ήταν ανάμεσα στις περιφέρειες με το χαμηλότερο επίπεδο επενδύσεων, συγκρίσιμο με πολλές περιφέρειες της Βουλγαρίας και Ρουμανίας).

Το ανθρώπινο Δυναμικό που απασχολείται στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (ΑΠΕΤ) από 15,9% του περιφερειακού εργατικού δυναμικού που ήταν το 2000 ανήλθε σε 24,9% το 2011 (ενώ ο εθνικός μ.ο. για το 2011 ήταν 32,4%) γεγονός που την κατατάσσει στην 8^η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας.

Στο μεταποιητικό τομέα κυριαρχεί η παρουσία κλάδων και μονάδων μέσου και χαμηλού τεχνολογικού περιεχομένου, όπως η βιομηχανία στο κλάδο τροφίμων, η μεταλλευτική βιομηχανία

² Σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα του 2005, ενώ το έτος 2003 κατέγραφε δαπάνες ανερχόμενες στο 0,4% του περιφερειακού ΑΕΠ. Έτσι κατατάσσεται στην έβδομη θέση μετά τις περιφέρειες Κρήτης, Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Κεντρικής Μακεδονίας και Βορείου Αιγαίου. Νεώτερα στοιχεία δεν υπάρχουν για τις Ελληνικές περιφέρειες.

³ Σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα του 2005, ενώ το έτος 2003 κατέγραφε κατά κεφαλήν δαπάνες ανερχόμενες σε 46,3€, τη στιγμή που οι ηγετικές περιφέρειες (leaders) σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατέγραφαν κατά κεφαλή δαπάνες άνω των 1500€ και οι ηγετικές περιφέρειες σε επίπεδο χώρας πάνω από 170€.

και η εκμετάλλευση λατομείων, η κατασκευή χαρτομάζας, χάρτου και χαρτονιού, κλπ. Παράλληλα, στην Περιφέρεια βρίσκονται εγκατεστημένες κάποιες (αλλά λίγες) μεγαλύτερες βιομηχανίες υψηλότερης εντάσεως τεχνολογίας, και συγκεκριμένα βιομηχανίες στον τομέα των χημικών προϊόντων και κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού.

Αναδυόμενοι τομείς είναι εκείνος της ενέργειας και, ως κάποιος βαθμός, οι εξειδικευμένες δραστηριότητες ΤΠΕ. Υπάρχει ένα μικρός αριθμός επιχειρήσεων υψηλότερης τεχνολογίας οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, αλλά επί του παρόντος δεν παρέχεται οργανωμένη υποστήριξη για τη δημιουργία ή την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων. Πράγματι, το σύστημα ενίσχυσης της καινοτομίας σε επίπεδο Περιφέρειας αποτελείται από γενικά επιμελητήρια και αναπτυξιακές εταιρίες και είναι μάλλον κατακερματισμένο

Τέλος, η ΑΜΘ εν γένει δεν διαθέτει ώριμα επιχειρηματικά δίκτυα που να δραστηριοποιούνται στην περιοχή, ώστε να επιτευχθεί διασύνδεση με τις τοπικές εθνικές και παγκόσμιες αλυσίδες προστιθέμενης αξίας (μερική εξαίρεση αποτελούν τα αναδυόμενα clusters στον αγροτικό και τον εξορυκτικό τομέα).

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Η ύπαρξη ενός δυναμικού Πανεπιστημίου (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης) και ενός ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης σε συνδυασμό με άλλα ερευνητικά κέντρα και το επιστημονικό δυναμικό των υπηρεσιών της Περιφέρειας, μπορεί να συμβάλει στην εξάλειψη του προβλήματος της διασύνδεσης της επιστημονικής έρευνας με την παραγωγή ιδιαίτερα όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα.

Τα δύο αυτά ιδρύματα παρέχουν εφαρμοσμένη ανώτατη επιστημονική γνώση σε σύγχρονες τεχνολογίες και προωθούν προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας.

Το ΔΠΘ συμμετέχει ενεργά σε μεγάλο εύρος επιστημονικών τομέων από τις οποίες – όπως αναφέρθηκε και παραπάνω – μόνο οι γεωργικές επιστήμες έχουν άμεση σχέση με το παρόν παραγωγικό προφίλ της περιφερειακής οικονομίας. Η ανάπτυξη συνεργασιών με το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης του ΔΠΘ μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού διάχυσης των αποτελεσμάτων της επιστημονικής έρευνας, καθώς και στην ανάπτυξη στοχευμένης έρευνας σε θέματα που αφορούν την πρωτογενή παραγωγή στην Περιφέρεια ΑΜΘ.

I.1.3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

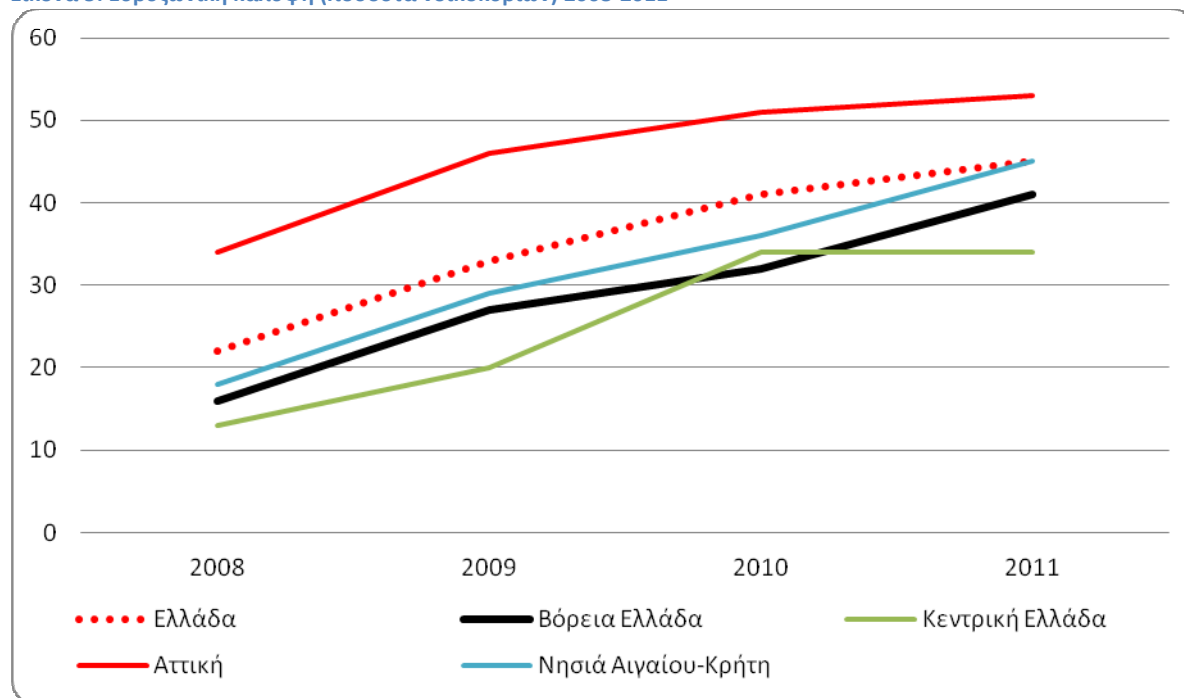
Η Περιφέρεια ΑΜΘ παρουσιάζει καλό επίπεδο ωριμότητας των ΤΠΕ, σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες αλλά υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές περιφερειακές δομές. Υπάρχουν σημαντικά εμπόδια που υπονομεύουν σοβαρά τις προσπάθειες για αξιοποίηση των ΤΠΕ, καθιστώντας σαφή την ανάγκη μιας ολοκληρωμένης και ενιαίας πολιτικής απάντησης σε περιφερειακό επίπεδο. Επιγραμματικά, τα σημαντικότερα εμπόδια αξιοποίησης της δυναμικής των ΤΠΕ συνοψίζονται στα εξής:

- Κατακερματισμένες ψηφιακές αγορές
- Έλλειψη διαλειτουργικότητας
- Έλλειψη επενδύσεων σε δίκτυα και εφαρμογές
- Ανεπαρκείς προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας
- Έλλειψη ψηφιακού γραμματισμού και δεξιοτήτων
- Χαμένες ευκαιρίες για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων

Όσον αφορά την ευρυζωνική κάλυψη, δεν υπάρχουν δεδομένα σε περιφερειακό επίπεδο. Ενδεικτικό της χαμηλής κάλυψης όμως είναι ότι για τη Βόρεια Ελλάδα (παρ'όλον ότι συμπεριλαμβάνεται και η μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης, η οποία μαζί με την Αθήνα

διαθέτουν την καλύτερη κάλυψη) το 2011 μόνο το 41% των νοικοκυριών είχαν ευρυζωνική κάλυψη ενώ ο μέσος όρος για τη χώρα ήταν 45%⁴.

Εικόνα 5: Ευρυζωνική κάλυψη (ποσοστά νοικοκυριών) 2008-2011

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι εξαιρετικά χαμηλή λόγω του χαμηλού εισοδήματος και της έλλειψης “ψηφιακών” δεξιοτήτων από ένα μεγάλο μέρος των πολιτών. Ειδικότερα, σύμφωνα με έρευνα του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης αναφορικά με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή χαρακτηρίζεται από μέτρια επίδοση, κατατασσόμενη 9^η στο σύνολο των 13 περιφερειών.

Στην Περιφέρεια υπάρχει ένας μικρός αριθμός ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα ΤΠΕ και εστιάζουν στην ολοκλήρωση του συστήματος, τη συντήρηση και την υποστήριξη λογισμικού για κρατικούς φορείς και τη βιομηχανία λιανικών πωλήσεων.

Η Περιφέρεια πλήττεται από σημαντικό και παρατεταμένο ρεύμα φυγής επαγγελματιών ΤΠΕ με ικανότητες και προσόντα, καθώς οι συναφείς θέσεις εργασίας είναι περιορισμένες.

Τέλος, η κατάσταση στο δημόσιο τομέα είναι παρόμοια με την υπόλοιπη χώρα: οι δημόσιες υπηρεσίες εφαρμόζουν εν γένει ηλεκτρονικά συστήματα για τις εσωτερικές τους διαδικασίες, αλλά μικρό σχετικά πλήθος εφαρμογών και συστημάτων παρέχει υπηρεσίες προς τους πολίτες.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Από άποψη τηλεπικοινωνιακών υποδομών, έχει αναπτυχθεί στο σύνολο της Περιφέρειας, το Βασικό Σχέδιο Τηλεφωνίας του ΟΤΕ που προέβλεπε την εγκατάσταση ψηφιακών κέντρων σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, ενώ περιλήφθηκε στο Δίκτυο «Σύζευξις» όπου εντάχθηκαν πλήθος δημόσιων υπηρεσιών και μείωσαν σημαντικά το κόστος επικοινωνίας (μεταξύ αυτών και αρκετών

⁴ Περιοχές όπως η Κρήτη και τα Νησιά του Αιγαίου είχαν αντίστοιχα κάλυψη του 45% των νοικοκυριών και καλύτερη διαχρονική δυναμική εξέλιξης (δηλ. ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης).

Διευθύνσεων της Περιφέρειας). Τα τελευταία χρόνια, στην Περιφέρεια αναπτύχθηκαν έργα ευρυζωνικότητας (χωρίς όμως ιδιαίτερη αξιοποίηση).

Τέλος, οι κάτοικοι της Περιφέρειας εν γένει κάνουν χρήση των παρεχόμενων δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών (σε σχέση με άλλες περιφέρειες) σύμφωνα με την έρευνα του παρατηρητηρίου για την διοικητική μεταρρύθμιση (Σεπτέμβριος 2012).

Η ευρύτερη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων ποιότητας ζωής ήτοι, την παροχή ποιοτικότερης υγειονομικής περίθαλψης, ασφαλέστερων μεταφορών, καθαρότερου περιβάλλοντος, νέες ευκαιρίες σε μέσα επικοινωνίας και ευκολότερη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και πολιτιστικό περιεχόμενο. Ακόμη μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της καινοτομίας σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας, όπως είναι η ενέργεια (και ιδιαίτερα οι ανανεώσιμες πηγές), και η αγροτική παραγωγή.

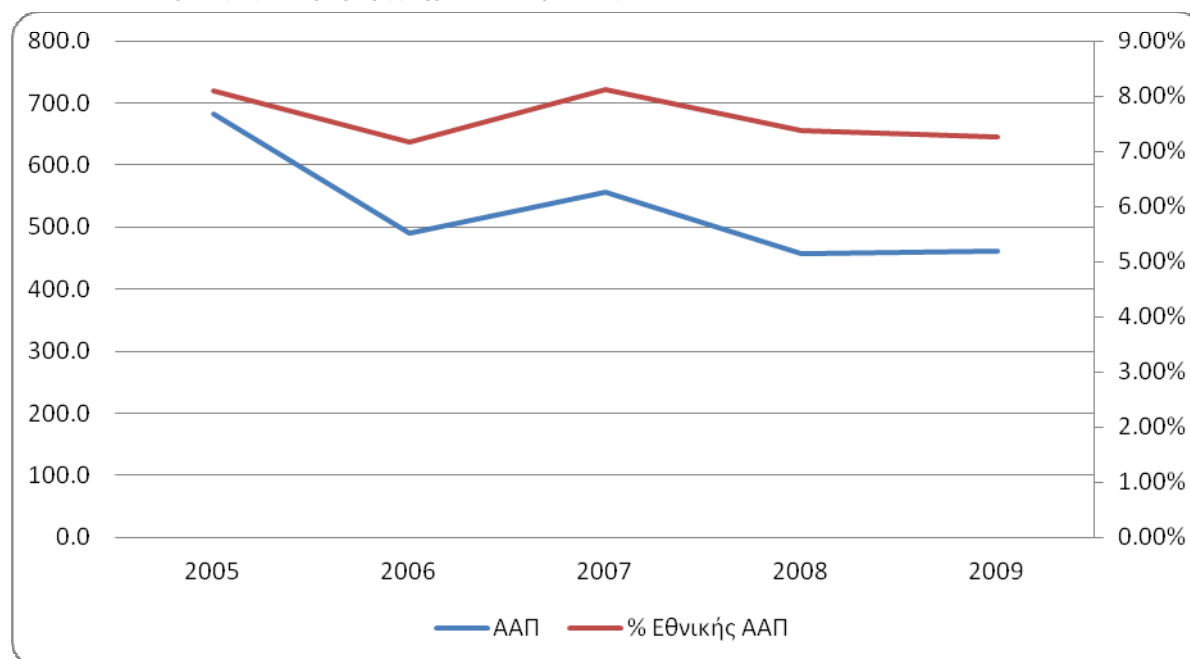
1.1.4. Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα

1.1.4.1. Αγροτικός τομέας - Αλιεία

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Η ακαθάριστη αξία παραγωγής του αγροτικού τομέα στην ΠΑΜΘ, παρά τις τάσεις μείωσης των τελευταίων ετών, συνεχίζει είναι σημαντική σε εθνικό επίπεδο.

Εικόνα 6: Ακαθάριστη αξία παραγωγής αγροτικού τομέα στην ΑΜΘ 2005-2009

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Ο αγροτικός τομέας στην ΑΜΘ όμως πάσχει από τα ίδια διαθρωτικά προβλήματα που τον χαρακτηρίζουν σε εθνικό επίπεδο (πολυτεμαχισμός, ηλικιακή σύνθεση και κατάρτιση των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων, μη ορθολογικός προσανατολισμός σε ορισμένες καλλιέργειες, κλπ). Επιπρόσθετα, για την Περιφέρεια πολύ μεγάλο πρόβλημα αποτελεί η συνεχής μείωση του αριθμού των μεταποιητικών βιομηχανιών της αγρο-διατροφικής αλυσίδας, η ανεπάρκεια των συνεταιριστικών οργανώσεων και σε πολλές γεωργικές περιοχές η υποβάθμιση λόγω αλατότητας

των υπόγειων υδροφορέων που δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα καταλληλότητας του αρδευτικού νερού. Πιο συγκεκριμένα:

Ιδιοκτησιακό καθεστώς και πολυτεμαχισμός: οι ασυνέχειες με τις οποίες επιβαρύνεται το ιδιοκτησιακό καθεστώς στον αγροτικό χώρο δυσχεραίνουν την εφαρμογή αναδασμών ενώ διευκολύνουν παράλληλα την αυθαίρετη κατάληψη μεγάλων δημόσιων εκτάσεων (στη Θράκη μπορεί να φτάνουν και το 30% της δημόσιας καλλιεργήσιμης γης). Το μικρό και πολυτεμαχισμένο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων (52,5 στρέμματα ανά εκμετάλλευση κατανεμημένα σε 5,4 τεμάχια κατά μ.ο.) επιβαρύνει δυσανάλογα το κόστος παραγωγής, αποτρέποντας την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων παραγωγής, ακυρώνοντας την αποδοτική αξιοποίηση του αγροτικού εξοπλισμού και περιορίζοντας τις οικονομίες κλίμακας.

Η μεγάλη ηλικία των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, το ελλιπές επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών, αλλά και η απουσία επιστημονικής και τεχνικής στήριξης επηρεάζει αρνητικά την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα, δεδομένου ότι περιορίζει την υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων στο χωράφι και την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων εμπορίας των προϊόντων.

Ο προσανατολισμός σε συγκεκριμένες καλλιέργειες κατευθύνεται κύρια από την εφαρμογή της ΚΑΠ και του συνακόλουθου παραγωγικού μοντέλου με βάση τις επιδοτήσεις. Ως αποτέλεσμα, μεγάλος αριθμός παραγωγών στράφηκε σε επιδοτούμενες καλλιέργειες σε βάρος άλλων που έχουν δυναμικές τάσεις για το μέλλον (π.χ. βιομηχανικά κηπευτικά, νωπά οπωροκηπευτικά, βιολογική γεωργία κτλ).

Αρκετές μεταποιητικές μονάδες (π.χ. κλωστοϋφαντουργικές, επεξεργασίας καπνού) έκλεισαν είτε λόγω έλλειψης πρώτης ύλης, είτε λόγω αδυναμίας ανταγωνισμού με προϊόντα από τρίτες χώρες, είτε μετεγκαταστάθηκαν σε γειτονικές χώρες. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει τις προοπτικές του πρωτογενή τομέα καθώς έχουν περιοριστεί ακόμη περισσότερο οι αγορές για τα προϊόντα τους.

Στην ανεπάρκεια των συνεταιριστικών οργανώσεων να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στα στάδια της εμπορίας οφείλεται εν μέρει η αδυναμία διάθεσης των προϊόντων σε ικανοποιητικές τιμές (και ενδεχομένως και η – γενικότερη – τάση για άνοιγμα της ψαλίδας τιμών παραγωγού-καταναλωτή). Οι άνισοι όροι οικονομικού οφέλους για τον πρωτογενή τομέα (γεωργικές εκμεταλλεύσεις) στο αγροδιατροφικό σύστημα (ψαλίδα τιμών παραγωγού-καταναλωτή, καρτέλ, κτλ) αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη του τομέα

Μικρό σχετικά ποσοστό των γεωργικών εκτάσεων είναι αρδευόμενες (περίπου το 60%), ενώ ταυτόχρονα το κόστος χρήσης νερού είναι πολύ υψηλό. Παράλληλα, σε πάρα πολλές από τις παράκτιες περιοχές παρατηρούνται έντονα προβλήματα αλατότητας λόγω υπεράντλησης του υπόγειου υδροφορέα, με αποτέλεσμα την εμφανή αλάτωση και νατρίωση των γεωργικών εδαφών (κίνδυνος ερημοποίησης).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται παράνομες και παράτυπες εισαγωγές φυτοφαρμάκων λόγω της μεγάλης αύξησης τιμών των γεωργικών εφοδίων, της εισόδου της Βουλγαρίας στην ΕΕ, και των ελλείψεων συνοριακών ελέγχων. Το γεγονός αυτό, έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία των παραγωγών και των καταναλωτών και συνεπάγεται σημαντικές απώλειες εσόδων τόσο για το κράτος, όσο και για τις τοπικές επιχειρήσεις γεωργικών εφοδίων.

Το υψηλό κόστος παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων (ειδικά των εισαγόμενων ζωοτροφών) και οι χαμηλές τιμές πώλησης τους συμπιέζουν την κερδοφορία των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και επηρεάζουν αρνητικά τις προοπτικές της κτηνοτροφίας.

Τέλος, σημαντικά προβλήματα αποτελούν η απουσία σχεδίου και πολιτικής της γεωργικής γης με συνακόλουθη την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού ζωνών γεωργίας, κτηνοτροφίας και άλλων δραστηριοτήτων, καθώς και οι ανεπαρκείς υποδομές υπαίθρου που διατηρούν υποβαθμισμένη την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο και την ελκυστικότητα του επαγγέλματος για τους νέους.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Η Περιφέρεια ΑΜΘ λόγω της γεωμορφολογίας της και της θέσης της, διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εξωστρεφή ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, ιδιαίτερα εάν συνδυαστεί με μια οργανωμένη προσπάθεια σύνδεσης του πρωτογενούς τομέα με τον δευτερογενή τομέα (μεταποιητικές βιομηχανίες τροφίμων και ποτών). Συγκεκριμένα δυνατότητες ανάπτυξης προσφέρουν:

- Τα αρωματικά φυτά: προσφέρουν μια διέξοδο στη κατεύθυνση της διατήρησης και ανάπτυξης της γεωργικής δραστηριότητας σε περιοχές με μικρές δυνατότητες για εναλλακτικές καλλιέργειες.
- Η ανάπτυξη της κτηνοτροφίας: Επειδή η χώρα μας είναι ελλειμματική σε προϊόντα ζωικής προέλευσης, υπάρχει επαρκής ζήτηση και προοπτική για τη δημιουργία πολλών επιπλέον κτηνοτροφικών μονάδων.
- Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού δασών και δασικών εκτάσεων (θαμνότοποι): τα δάση αποτελούν πρόσθετο πλουτοπαραγωγικό πόρο (ξυλεία, μελισσοκομία) που μπορούν επιπλέον να αξιοποιηθούν και τουριστικά για συμπληρωματικό εισόδημα.
- Οι κλάδοι της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών: είναι ιδιαίτερα δυναμικοί και παρουσιάζουν ανάπτυξη σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας. Ο τομέας της παράκτιας αλιείας είναι επίσης ένας σημαντικός παραγωγικός κλάδος για την Περιφέρεια με παρουσία σε όλους τους νομούς που έχουν θαλάσσιο μέτωπο.
- Παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρηματικών δράσεων: (ομάδες παραγωγών, ιδιωτικές επιχειρήσεις) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πρότυπα ανάπτυξης ανάλογων δράσεων. Επίσης, σημαντική είναι η προώθηση της δημιουργίας τοπικών εταιρικών σχημάτων με σκοπό την άμεση και ουσιαστική υποστήριξη των νεοεισερχόμενων στον κλάδο της γεωργίας μέσα από συγκεκριμένες δράσεις διοικητικής υποστήριξης, συμβουλευτικής και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων σε τοπικό επίπεδο.⁵
- Υπαρξη γεωθερμικών πεδίων: οι εφαρμογές των γεωθερμικών πεδίων στον πρωτογενή τομέα (με κυρίαρχες τις χρήσεις για θερμοκήπια και υδατοκαλλιέργειες), μπορούν να μειώσουν το κόστος παραγωγής και να γίνουν πιο ανταγωνιστικά τα αγροτικά προϊόντα.
- Η ύπαρξη σημαντικού ποσοστού ορεινών εκτάσεων: οι ορεινές εκτάσεις της Περιφέρειας παρέχουν τη δυνατότητα κατασκευής πολλών φραγμάτων αποταμίευσης νερού για κάθε σκοπό (άρδευση, ύδρευση, ηλεκτροπαραγωγή). Η δυνατότητα αυτή, ενόψει και της κλιματικής αλλαγής, όσο περισσότερο και όσο γρηγορότερα αξιοποιηθεί τόσο περισσότερα θα είναι αθροιστικά τα οφέλη και για τον πρωτογενή παραγωγικό τομέα (αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων, βελτίωση της ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υπόγειων νερών, μείωση του κόστους άρδευσης, κ.α.)

I.1.4.2. Βιομηχανία

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Παρότι στην πενταετία 2005-2009 παρατηρείται μία μικρή αύξηση της ακαθάριστης αξίας της βιομηχανικής παραγωγής στην Περιφέρεια (και σε απόλυτες αλλά και σχετικές τιμές), η κατάσταση στον δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας, χαρακτηρίζεται από την αποβιομηχάνιση της δεκαετίας

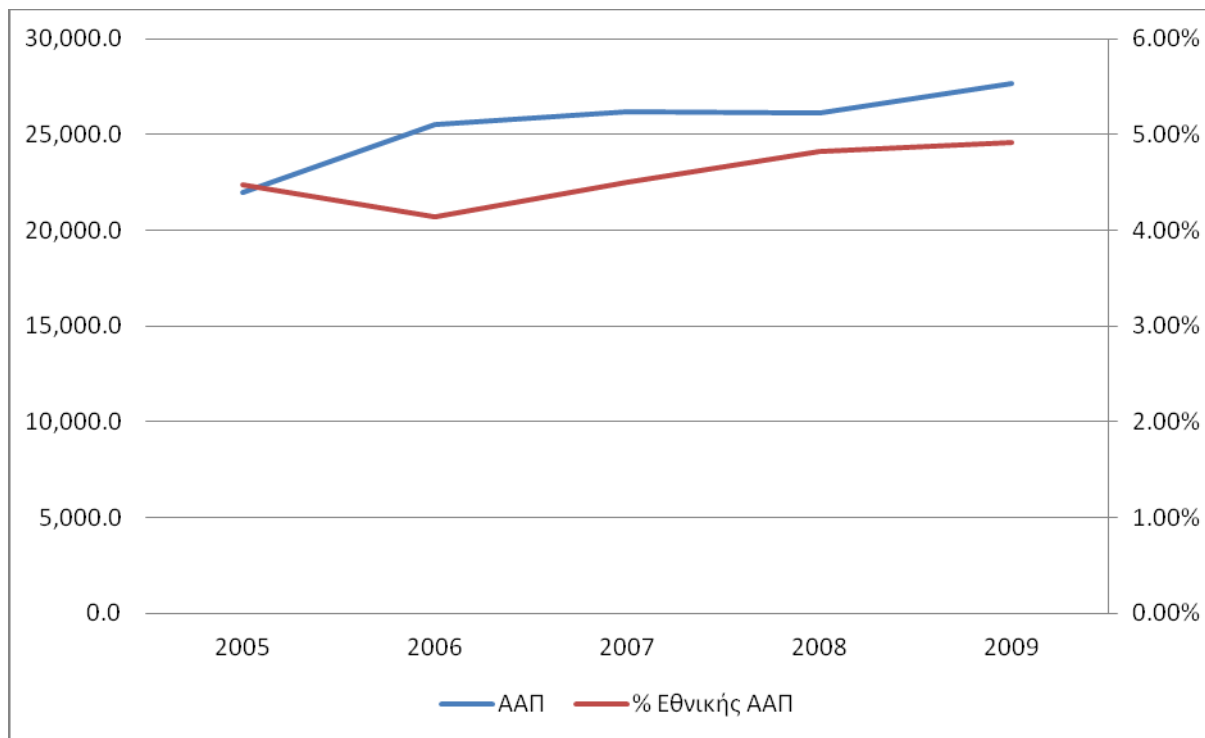
⁵ Παράδειγμα τέτοιας πρότασης αποτελεί η δημιουργία του εταιρικού σχήματος ΑΓΡΟ-ΓΕΝΝΕΣΙΣ: Δημιουργία Εταιρικών Σχημάτων για την Υποστήριξη της Εγκατάστασης Νέων Αγροτών στην Ελληνική Ύπαιθρο, όπως έχει συνταχθεί από την Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

του '80 και αυτή που ακολούθησε σχετικά πρόσφατα, εξ αιτίας του αυξανόμενου ανταγωνισμού και της παγκοσμιοποίησης.

Εικόνα 7: Ακαθάριστη αξία βιομηχανικής παραγωγής ΑΜΘ 2005-2009

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Χαρακτηριστική για τον τομέα είναι η διάρρηξη των στοιχείων της καθετοποίησης και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων (καπνός, αγροδιατροφή, μετάξι) που είχαν συγκροτηθεί κατά το παρελθόν. Η ανεργία, η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων εκτός συνόρων, οι σχολάζουσες εκτάσεις και τα εγκαταλειμμένα κτίρια αποτυπώνονται στην Περιφέρεια με ιδιαίτερη ένταση καθώς αυτή κατά το παρελθόν είχε γίνει αποδέκτης ειδικών αναπτυξιακών κινήτρων με αποτέλεσμα την προσέλκυση σημαντικών επενδύσεων του δευτερογενή τομέα μεγάλο μέρος από τις οποίες σήμερα αργεί. Οι πολιτικές κινήτρων και περιφερειακής ανάπτυξης που προηγήθηκαν οδήγησαν σε προσέλευση μεμονωμένων επενδύσεων χωρίς να επιτευχθεί η δημιουργία πλεγμάτων συνεργασιών και δικτύων αλληλοστήριξης με συνέπεια πολλές από τις λειτουργούσες μονάδες να είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις εξελίξεις της αγοράς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, αν και στην Περιφέρεια υπάρχουν τουλάχιστον 5 σημαντικές βιομηχανικές περιοχές - που οι περισσότερες έχουν ενσωματώσει σημαντικές υποδομές (σύνδεση με οδικούς άξονες, δίκτυα ύδρευσης, παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, δίκτυα οπτικών ινών, φυσικού αερίου, δίκτυο παροχέτευσης υγρών αποβλήτων και μονάδες επεξεργασίας) για διασφάλιση εξωτερικών οικονομιών κλίμακας στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις – στις περισσότερες από αυτές σήμερα παρατηρούνται μέτρια ποσοστά πληρότητας.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Η Περιφέρεια ΑΜΘ διαθέτει και εκμεταλλεύσιμους πόρους αλλά και υποδομές που μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Πιο συγκεκριμένα:

Εκμεταλλεύσιμοι φυσικοί πόροι: ένας αξιόλογος αριθμός λατομείων εξόρυξης μαρμάρου καθιστούν την περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης έναν σημαντικότερο οικονομικό παράγοντα για την εθνική οικονομία. Τα λευκά και ημίλευκα μάρμαρα της περιοχής είναι περιζήτητα στην Ελληνική και Διεθνή αγορά. Για να προστατευτεί ο συγκεκριμένος οικονομικός πόρος και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του απαιτείται η ίδρυση Ινστιτούτου Μαρμάρου για να υποστηρίξει επιστημονικά και συμβουλευτικά την ερευνητική δραστηριότητα καθώς και την εξόρυξη, εκμετάλλευση και επεξεργασία των κοιτασμάτων μαρμάρου και των παραπροϊόντων αυτού. Αξιοποιήσιμα και με ευρεία εφαρμογή κρίνονται και τα κοιτάσματα ζεολίθων, τα οποία χαρακτηρίζονται από ορυκτολογικής άποψης, υψηλής ποιότητας.

Βιομηχανική ανασυγκρότηση: Οι βιομηχανικές περιοχές που βρίσκονται σε γειτνίαση με τα αστικά κέντρα μπορούν και θα πρέπει να αποτελέσουν τους τόπους υποδοχής και λειτουργίας των νέων μονάδων σε μια προοπτική ανασυγκρότησης του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας. Οι δυνατότητες του τομέα προσδιορίζονται ως εξής:

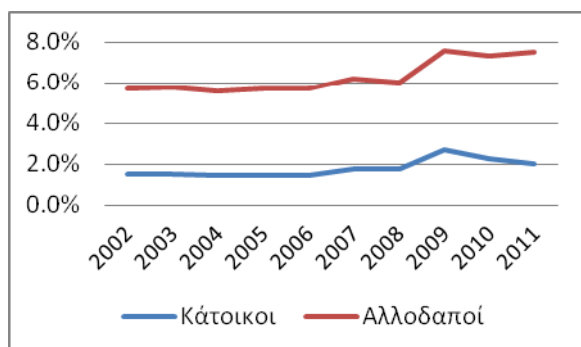
- σύνδεση της μεταποίησης με την παραγωγή τοπικών προϊόντων (αγροδιατροφή), με τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους (π.χ ζεόλιθος, μάρμαρα) και με την ενσωμάτωση των αξιοποιήσιμων ενεργειακών πλεονεκτημάτων (γεωθερμία),
- επανάχρηση σχολάζοντος κτιριακού αποθέματος,
- αξιοποίηση του υφιστάμενου εργατικού δυναμικού του οποίου οι γνώσεις παρουσιάζουν βελτίωση (νέοι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης),

1.1.4.3. Τουρισμός

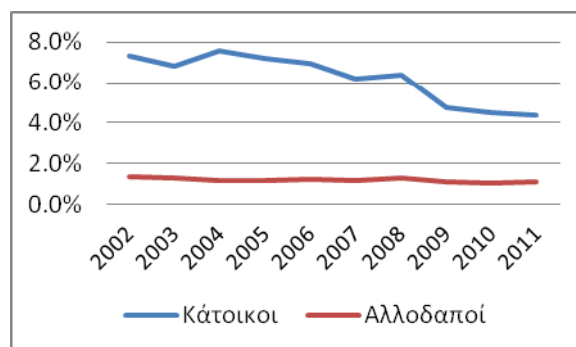
Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Ενώ τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα διασφαλίζει όλο και αυξανόμενα μερίδια τουριστικής κίνησης στην ευρωζώνη, το μερίδιο της τουριστικής δραστηριότητας στην ΑΜΘ σε σχέση με τη χώρα – όπως αποτυπώνεται από τις συνολικές διανυκτερεύσεις σε όλους τους τύπους καταλυμάτων – μειώνεται κυρίως λόγω του ότι ο τουρισμός της ΑΜΘ είναι σε μεγάλο βαθμό εγχώριος.

Εικόνα 8: Διανυκτερεύσεις χώρας ως % της ευρωζώνης

Εικόνα 9: Διανυκτερεύσεις ΑΜΘ ως % της χώρας

Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία

Η παρατηρούμενη τα τελευταία χρόνια προσέλκυση αλλοδαπών τουριστών από γειτονικές χώρες δεν έχει ακόμη τη δυναμική να ανατρέψει την κυρίαρχη τάση. Πέραν αυτού, η τουριστική δραστηριότητα της Περιφέρειας είναι χωρικά και χρονικά συγκεντρωμένη με όλα τα συνακόλουθα προβλήματα όπως χαμηλή μέση πληρότητα καταλυμάτων, χαμηλή κερδοφορία, κλπ. Οι περιοχές με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση είναι η Θάσος και τα παράλια της Καβάλας, ενώ χρονικά η σημαντικότερη τουριστική κίνηση καταγράφεται τη θερινή περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, τα σημαντικότερα προβλήματα/ανάγκες του κλάδου είναι:

Ταυτότητα και εικόνα του τόπου: Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από έλλειψη ισχυρής και μη ανταλλάξιμης ταυτότητας και εικόνας. Η αναγνωρισιότητά της επίσης είναι χαμηλή.

Στρατηγικός σχεδιασμός: Ελλιπής τουριστικός σχεδιασμός τουριστικών προορισμών και ανάπτυξης τουριστικών προϊόντων και ειδικών μορφών τουρισμού.

Ερμηνευτικός σχεδιασμός: Απουσία ερμηνευτικού σχεδιασμού και διαχείρισης των πόρων σε φυσικό τοπίο και ανθρωπογενές περιβάλλον. Οι πόροι δεν δύνανται να αποτελέσουν per se συστατικά στοιχεία του τουριστικού προϊόντος, αλλά μόνο εφόσον υποβληθούν σε διαδικασία αξιολόγησης και ανάδειξης, η οποία θα εγγυάται την υλική τους επιβίωση σε βάθος χρόνου και την διάχυση της σημασίας και της φήμης τους σε ένα όσο το δυνατόν πιο ευρύ κοινό.

Τουριστική διαφοροποίηση: Το τουριστικό προϊόν εμφανίζει μικρή διαφοροποίηση. Υπάρχουν πολύ λίγες εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, υδροθεραπευτήρια) και ορισμένες εστιασμένες δυνατότητες παροχής υπηρεσιών για «εναλλακτικό» ή ειδικό τουρισμό (οικοτουρισμός, θρησκευτικός, αθλητικός, συνεδριακός, κλπ.), οι οποίες συχνά επιδέχονται σημαντικής αναβάθμισης. Η ζήτηση προέρχεται κυρίως από το εσωτερικό, ενώ κατά πλειοψηφία ξένους τουρίστες προσελκύουν κυρίως η Θάσος και η Καβάλα, όπου εμφανίζεται και έντονη εποχικότητα (θερινός τουρισμός), αλλά και η Σαμοθράκη, η οποία όμως εμφανίζει έλλειμμα υποδομών, κυρίως συγκοινωνιακών και υγείας.

Καταλύματα: Το επίπεδο ανέσεων που παρέχεται στους τουρίστες από τα καταλύματα της Περιφέρειας είναι μέτριο έως χαμηλό. Η μεγάλη πλειοψηφία των τουριστικών καταλυμάτων είναι μικρού μεγέθους και ανήκουν στις χαμηλές (2 αστέρια) και μεσαίες κατηγορίες (3 αστέρια) και χρειάζονται εκσυγχρονισμό.

Δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού υπάρχουν. Οι κύριες ελλείψεις/ανάγκες της Περιφέρειας ως προς τους αξιοποιήσιμους πόρους προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

Ως προς την διάρθρωση του τουριστικού προϊόντος: Στο πλαίσιο των συγκριτικών πλεονασμάτων του κάθε τουριστικού προορισμού θα πρέπει να υπάρχουν παρεμβάσεις ως προς την διάρθρωση του τουριστικού προϊόντος (φυσικοί πόροι, πολιτιστικοί πόροι, προϊόντα δραστηριοτήτων περιβαλλοντικού-οικολογικού τουρισμού), με καινοτόμα στοιχεία που θα το διαφοροποιούν και θα το εμπλουτίζουν.

Ως προς την διάρθρωση των τουριστικών επιχειρήσεων: Η διάρθρωση των τουριστικών επιχειρήσεων εμφανίζεται να είναι μονομερής και προς όφελος κυρίως των τουριστικών καταλυμάτων.

Ως προς την χωροταξική διάρθρωση του τουρισμού: Η διασπορά των πολιτιστικών πόρων, η ανεπαρκής αξιοποίησή τους και η ελλιπής ανάδειξη συνηγορεί στην επιλογή ολιγάριθμων περιοχών για μια συνδυασμένη ανάπτυξη (φυσική και πολιτιστική) των αναγκαίων υποδομών και υπηρεσιών.

Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες: Τα ορειβατικά καταφύγια έχουν περιορισμένες δυνατότητες εξυπηρέτησης επισκεπτών. Εμφανίζουν παλαιότητα κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων καθώς και προβλήματα συνολικής διαχείρισης. Τα ορειβατικά και περιπατητικά μονοπάτια δεν έχουν ικανοποιητικό επίπεδο συντήρησης και δεν έχουν ενταχθεί σε ολοκληρωμένο δίκτυο, με εξαίρεση το Ευρωπαϊκό μονοπάτι E6. Το χιονοδρομικό κέντρο Φαλακρού υστερεί σε σχέση με το γειτονικό του Bansko. Θα μπορούσε να αντεπεξέλθει μακροπρόθεσμα στον ανταγωνισμό μόνο αν: εμπλουτίσει τις εγκαταστάσεις του με σύγχρονο εξοπλισμό, αναβατήρες κλπ., επεκτείνει διαδρομές και πίστες, διαφοροποιήσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες (πίστες για snow-board, εστίαση, εκδηλώσεις, κ.ά.), προσανατολιστεί σε ένταξή του σε ένα ευρύτερο πλέγμα χειμερινών ορεινών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων άθλησης και αναψυχής στην ευρύτερη ορεινή περιοχή.

Μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι: το σημερινό επίπεδο επισκεψιμότητας τόσο των μουσείων όσο και των αρχαιολογικών χώρων της περιοχής δεν είναι ικανοποιητικό. Αυτό είναι απόρροια της εγγενούς ανεπάρκειας των πόρων για τον εκσυγχρονισμό, αναβάθμιση και προβολή τους, της

λειτουργικής ανεπάρκειας (ελλείψεις σε προσωπικό, ωράριο λειτουργίας, χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών προς τους επισκέπτες, κλπ), της ανεπαρκούς διασύνδεσης των πολιτιστικών πόρων με την τουριστική δραστηριότητα, και της έλλειψης αναγκαίων συνεργασιών και κατάλληλων δικτύσεων.

Κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης: τα υφιστάμενα κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης έχουν χαμηλή επισκεψιμότητα. Αντιμετωπίζουν θεσμική αστάθεια και προβλήματα βιωσιμότητας, με συνέπεια λειτουργικές ανεπάρκειες, και συχνά παροχή υποβαθμισμένων υπηρεσιών.

Θάσος: Ενώ το νησί διαθέτει πλούσιους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους που επιτρέπουν την παράλληλη ανάπτυξη εξειδικευμένων ήπιων μορφών τουρισμού αξιοποιώντας παράλληλα την ενδοχώρα, αντιμετωπίζει ένα ειδικό πρόβλημα που είναι η εξορμητική δραστηριότητα. Αυτή θα πρέπει να ρυθμιστεί έτσι ώστε να μην συγκρούεται με τις τουριστικές χρήσεις, με την έννοια της απαξίωσης των τουριστικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων και του τοπίου.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης καταγράφονται σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η περιοχή διαθέτει αξιοποιήσιμους πόρους όπως τον ορεινό όγκο της Ροδόπης, δάση, πλούσια χλωρίδα και πανίδα, σημαντικούς υγροβιότοπους, παραδοσιακούς οικισμούς, σημαντικό μήκος ακτών και ποταμών, ανεπαρκώς αναπτυγμένους πολιτιστικούς πόρους κ.α. Η Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα πλούσια σε ότι αφορά στο πλήθος, στην ποικιλία και την ποιότητα των πόρων αυτών διατηρώντας τη φυσιογνωμία του «παρθένου». Η γειτνίαση με αναπτυσσόμενες χώρες και νέες αγορές προσφέρει ευκαιρίες για μεγέθυνση του αλλοδαπού τουρισμού. Συγκεκριμένοι πόροι/υποδομές που μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα περιλαμβάνουν:

Τοπία και οικοσυστήματα που περιλαμβάνουν σχεδόν όσα υπάρχουν στην Ευρώπη, από την Μεσόγειο έως τις Σκανδιναβικές χώρες: τέσσερα εθνικά πάρκα, δύο αισθητικά δάση, δύο διατηρητέα μνημεία της φύσης, 29 περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000 και 5 περιοχές ενταγμένες σε καθεστώς προστασίας σε Διεθνές και Περιφερειακό Επίπεδο (Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας (Ramsar) και Βιογενετικά αποθέματα), δηλώνουν την οικολογική σπουδαιότητα και ιδιαιτερότητα του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, για οικοτουρισμό και περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Μεγάλοι ορεινοί όγκοι, με έντονο ανάγλυφο, ορεινά και υποαλπικά λιβάδια, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα και μεγάλο δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών, για τουρισμό περιπέτειας, αθλητικό τουρισμό, χιονοδρομικό τουρισμό κλπ.

Γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί (φαράγγια, αναρριχητικά πεδία, σπήλαια, πλούσιο υδρογραφικό δίκτυο) για ειδικού ενδιαφέροντος τουρισμό και τουρισμό περιπέτειας.

Ιαματικές πηγές, που στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι αναξιοποίητες.

Μεγάλη ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά (αρχαιολογικά μνημεία και χώροι, θρησκευτικά μνημεία, χώροι μνήμης, αρχαιολογικά μουσεία, εκκλησιαστικά μουσεία, μουσεία φυσικής ιστορίας, οχυρά, εξαιρετικά έθιμα και παραδόσεις, τελετές και δοξασίες, παραδοσιακές δεξιοτεχνίες, τοπική μουσική και τοπική γαστρονομία) για τοπική πολιτιστική κατανάλωση, εθνολογικό-πολιτιστικό τουρισμό, θρησκευτικό-προσκυνηματικό τουρισμό.

Εξαιρετικής ποιότητας κρασιά και υψηλού επιπέδου επισκέψιμα οινοποιεία για οινοκό-γαστρονομικό τουρισμό.

Ιστορικά κέντρα πόλεων και παραδοσιακοί οικισμοί, μεμονωμένα μνημεία αρχιτεκτονικής των νεότερων χρόνων, της χρυσής εποχής του καπνού, για ιστορικό, πολιτιστικό τουρισμό.

Συνεδριακή Υποδομή: συγκεντρώνεται κυρίως στην Αλεξανδρούπολη και είναι σχετικά καινούργια. Σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του ρόλου του αεροδρομίου της Αλεξανδρούπολης, μπορεί να αποτελέσει έναν σημαντικό τουριστικό πόλο ανάπτυξης.

Σαμοθράκη: έχει αναξιοποίητη φέρουσα ικανότητα και ως προς το συμβατικό τουρισμό (μοντέλο ήλιος και θάλασσα) αλλά και ως προς την ανάπτυξη, του αθλητικού τουρισμού (canyoning), του θαλάσσιου τουρισμού σε συνδυασμό με την Αλεξανδρούπολη, τη Λήμνο και τον Αη Στράτη και του πολιτιστικού τουρισμού με επίκεντρο τα Καβείρια μυστήρια. Η τελευταία μάλιστα δυνατότητα θα μπορούσε να αναδείξει τη Σαμοθράκη σε τουριστικό προορισμό διεθνούς εμβέλειας.

Θάσος, ο πιο αναγνωρίσιμος τουριστικός προορισμός της περιφέρειας και οι παράκτιες περιοχές Καβάλας και Αλεξανδρούπολης με μεγάλη ελκυστικότητα και με απουσία σχεδιασμού φέρουσας ικανότητας και σύνδεσης με την λοιπή ορεινή ενδοχώρα.

Γενικότερα, στόχος είναι η προστασία και ανάδειξη της κληρονομιάς και η ένταξη της στον σχεδιασμό και την αναπτυξιακή διαδικασία (πολιτικές οικονομικής, κοινωνικής και χωρικής ανάπτυξης) υπό το πρίσμα τριών διαδοχικών ολοκληρώσεων και συνολικότερων αντιμετώπισεων:

Α) ενιαία χωρική και οικολογική θεώρηση, η ενότητα δηλ. των μεγάλων και μικρών ή σημαντικών και ασήμαντων οικοσυστημάτων, που βασίζεται στη στενή αλληλεπίδραση και σχέση μεταξύ τους, ανεξάρτητα από την θέση που κατέχουν στην ιεραρχία των οικολογικών αξιών.

Β) ενιαία θεώρηση της φύσης και του πολιτισμού. Η συνολική δηλ. αντιμετώπιση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Επί παραδείγματι, ένα εθνικό πάρκο με μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους αποτελεί ένα οργανικό και αδιάσπαστο σύνολο φυσικών και πολιτιστικών αξιών που δεν επιδέχεται ξεχωριστές θεματικές πολιτικές από διαφορετικές αρχές και υπηρεσίες.

Γ) η αντιμετώπιση της προστασίας και διαχείρισης της κληρονομιάς σε συνδυασμό με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών και στο πλαίσιο της συνολικής κοινωνικής-οικονομικής ανάπτυξης.

1.1.5. Οικονομία χαμηλών ρύπων

1.1.5.1. Ενέργεια – ΑΠΕ

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Στην ΠΑΜΘ λειτουργούν ή βρίσκονται υπό κατασκευή σήμερα εγκαταστάσεις ΑΠΕ που υπερβαίνουν το 14% του συνόλου των εγκαταστάσεων ΑΠΕ της χώρας. Μέχρι στιγμής το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την εγκατάσταση ΑΠΕ στην ΑΜΘ έχει εστιαστεί στην αιολική ενέργεια.

Ήδη λειτουργούν αιολικά πάρκα συνολικής εγκατεστημένης ισχύος που αντιστοιχεί στο 15% του συνόλου της χώρας. Οι σε αιτήσεις που υπάρχουν για αξιολόγηση (4798MW ισχύος), αποτελούν το μεγαλύτερο μέγεθος σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας, του Νοτίου Αιγαίου μη εξαιρουμένου.

Πίνακας 2: Κατάσταση αδειοδοτικής εξέλιξης έργων ΑΠΕ. (Η ισχύς δίδεται σε MW)

	Με Άδεια ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ		Με Άδεια ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ		Με ΕΠΟ		Με Άδεια ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ		Αιτήσεις σε αξιολόγηση	
	Πλήθ.	Ισχύς	Πλήθ.	Ισχύς	Πλήθ.	Ισχύς(Πλήθ.	Ισχύς	Πλήθ.	Ισχύς
Αιολικά	13	240,2	8	110,8	7	100,1	43	1002,9	121	4426
ΜΥΗΕ	3	3,0	0	0	1	1,0	24	57,4	2	1,9
Βιομάζα	0	0	1	9,5	3	13,5	10	40,5	1	2,8

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

Γεωθερμικά	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Φ/Β	11	25,5	40	89,1	21	53,5	101	327,6	1	100
Ηλιοθερμικά	0	0	0	0	0	0	1	2,0	3	4,9
Σύνολο Περιφέρειας	27	268,7	50	210,4	31	167,1	179	1430,3	128	4535,5
Σύνολο χώρας	426	2050,8	418	2359,3	595	4784,1	2849	29525	752	24395

Πηγή: ΠΑΕ, 31 Οκτωβρίου 2012)

Η τελευταία (Μάρτιος 2013) καταμέτρηση των λειτουργούντων εγκαταστάσεων, όμως, δείχνει μία στασιμότητα στην ανάπτυξη των αιολικών λόγω προβλημάτων δικτύου και μια μεγάλη αύξηση των φωτοβολταϊκών κυρίως σε στέγες (λόγω εύκολης διασύνδεσης με το δίκτυο) που φτάνουν στο 30% των αντίστοιχων εγκαταστάσεων σε όλη την χώρα.

Η ΑΜΘ έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης αιολικών πάρκων, αλλά η περαιτέρω εγκατάσταση τους απαιτεί προηγουμένως την ενίσχυση των τοπικών δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης εξελίσσεται σε νέο ενεργειακό κέντρο της χώρας, τόσο ως προς την παραγωγή, όσο και ως προς τη μεταφορά και τη διασύνδεση με δίκτυα εκτός της χώρας. Η Περιφέρεια είναι ήδη αυτόνομη ενεργειακά και τούτο έχει επιτευχθεί με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με φιλική κατεύθυνση προς το περιβάλλον, αξιοποιώντας πόρους όπως το φυσικό αέριο, το υδατικό δυναμικό αλλά και την αιολική και ηλιακή ενέργεια. Ταυτόχρονα, η Περιφέρεια έχει δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης:

Ενεργειακοί πόροι και υποδομές: υπάρχουν σημαντικοί ενεργειακοί πόροι που περιλαμβάνουν συμβατικές πηγές (λιγνίτης, τύρφη, πετρέλαιο, φυσικό αέριο) και ανανεώσιμες (αιολική ενέργεια, υδροηλεκτρικά, γεωθερμία, ηλιακή ενέργεια, βιομάζα). Η αξιοποίηση όσων εξ αυτών μπορεί να είναι συμβατή με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης θα δημιουργήσει ένα σημαντικό δυναμικό. Υπάρχει επίσης αξιόλογη ενεργειακή υποδομή (αγωγός ΦΑ, χώρος αποθήκευσης ΦΑ) με δυνατότητες περαιτέρω επέκτασης.

Γεωθερμία: Η χαμηλής ενθαλπίας γεωθερμική ενέργεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα ευρύ πλήθος δραστηριοτήτων και εφαρμογών που περιλαμβάνουν χρήσεις στον πρωτογενή τομέα (αγροτικές χρήσεις – θερμοκήπια – υδατοκαλλιέργειες) στο δευτερογενή τομέα (ξηραντήρια – διαχείριση κτηνοτροφικών αποβλήτων), στον τριτογενή τομέα (ιαματικά λουτρά, πισίνες αναψυχής), ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για θέρμανση κτιρίων (τηλεθέρμανση).

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας: Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, λόγω των κλιματικών και των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της, διαθέτει περιοχές που ευνοούν την οικονομικά βιώσιμη λειτουργία αιολικών πάρκων. Ειδικότερα, για την Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας 1 (Π.Α.Π. 1) που εντοπίζεται στους νομούς Έβρου και Ροδόπης, η φέρουσα ικανότητα εκτιμάται σε 538 τυπικές Ανεμογενήτριες (Α/Γ), με ενδεικτική ισχύ 1.076 MW.

I.1.6. Κλιματική Αλλαγή – Διαχείριση κινδύνων

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας και ο μεγάλος όγκος των υδάτων σε συνδυασμό με την ιδιομορφία της Περιφέρειας να προσλαμβάνει το 75%- 80% του υδατικού της δυναμικού από επιφανειακά ύδατα μεγάλων διακρατικών ποταμών, προκαλούν σχεδόν ετησίως, φαινόμενα εκτεταμένων πλημμυρών. Για την προστασία των οικισμών απαιτούνται

αποστραγγιστικά - αποχετευτικά και αντιπλημμυρικά έργα σε εκτεταμένες περιοχές. Το μεγαλύτερο πρόβλημα πλημμυρικού κινδύνου παρουσιάζεται στην πεδινή περιοχή του Ν. Έβρου. Περιοχές υψηλής πλημμυρικής επικινδυνότητας είναι επίσης οι πεδιάδες Ξάνθης και Κομοτηνής και η χαμηλή ζώνη της λεκάνης του ποταμού Αγγίτη. Στην πεδιάδα της Ξάνθης-Κομοτηνής έχουν γίνει στο παρελθόν αποτελεσματικές διευθετήσεις των υφιστάμενων ρεμάτων.

Στην περιοχή του Έβρου έχουν κατασκευαστεί σημαντικά και σύνθετα αντιπλημμυρικά έργα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εκτεταμένης γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας (περί τα 350.000 στρέμματα), που όμως προστατεύουν ανεπαρκώς σε περιπτώσεις πλημμυρικών συνθηκών λόγω του περιορισμού της ευρείας κοίτης πλημμυρών και της μείωσης των απαραίτητων εκτάσεων για την εκ-τόνωση των πλημμυρών. Επίσης η δημιουργία νησίδων εντός της κοίτης του ποταμού εξαιτίας της στερεοπαροχής και της απόθεσης φερτών υλών έχουν οδηγήσει στη μείωση της διατομής του. Επομένως, και υπό το φως της οδηγίας 2007/60/ΕΚ, κρίνεται επιβεβλημένη η εκ νέου μελέτη του συνολικού αντιπλημμυρικού – αποστραγγιστικού συστήματος Έβρου με ολοκληρωμένη - διακρατική (Ελλάδα - Βουλγαρία - Τουρκία) θεώρηση της υδραυλικής λειτουργίας του συστήματος των ποταμών, τάφρων, αναχωμάτων και αντλιοστασίων καθώς και του συνολικού συστήματος διαχείρισης υδάτων από τις 3 χώρες.

Για τον ποταμό Νέστο υπάρχει από το 1995 συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας (που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανταλλαγή πληροφοριών για την ποιότητα και ποσότητα των νερών του και για τα αναπτυξιακά έργα που μπορεί να επηρεάσουν τη φυσική ροή του ποταμού). Παρά τη συμφωνία, και οι δύο χώρες απέτυχαν να προωθήσουν την κοινή προσπάθεια για τη διαχείριση του ποταμού. Η συνεργασία είναι προβληματική όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και αποτυγχάνει να θέσει ένα υπόβαθρο για ένα κοινό σχέδιο διαχείρισης. Δεν έχει δοθεί η δέουσα προσοχή στην ποιότητα των υδάτων, ούτε στην εναλλακτική κατανομή του ύδατος σε περίπτωση ακραίων φαινομένων.

Τέλος, στον ορεινό όγκο της Ροδόπης υπάρχει σημαντικός κίνδυνος δασικών πυρκαγιών για την αποτελεσματική καταπολέμηση των οποίων απαιτείται διασυνοριακός συντονισμός. Όσον αφορά στις πυρκαγιές, η δυσκολία αντιμετώπισής τους έγκειται στην αδυναμία εκτίμησης των βιοφυσικών και κοινωνικών αιτιών που τις δημιουργούν, στην έλλειψη εκτίμησης της γεωγραφικής τους κατανομής, καθώς και στην περιορισμένη δυνατότητα πρόβλεψης της χρονικής τους εμφάνισης και της κλίμακας τους. Το κλειδί της αντιμετώπισης των απειλών είναι η βιώσιμη διαχείριση των δασών, με στόχο τη συντήρηση του φυσικού οικοσυστήματος, τη συνετή και συντονισμένη άσκηση της υλοτομικής δραστηριότητας, την ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων όπως ο εναλλακτικός τουρισμός στα φυσικά τοπία, την επίλυση των συγκρούσεων όσον αφορά στις χρήσεις γης και τις ενέργειες καθαρισμού του δάσους ώστε να αποφεύγεται η υπερσυσσώρευση βιομάζας που αποτελεί καύσιμο υλικό. Χρειάζεται όμως και η δημιουργία ποσοτικών δεικτών για τη συμπεριφορά του δάσους με χωρικές αναλύσεις της βλάστησης, της τοπογραφίας και των κοινωνικών και οικονομικών πληροφοριών που θα συνθέτουν τους γεωγραφικούς δείκτες των κινδύνων πυρκαγιάς.

I.1.7. Περιβάλλον

I.1.7.1. Κατάσταση περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές υποδομές, παρακολούθηση

ποιότητας περιβάλλοντος**Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα**

Στο επίπεδο της **προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος**, η ελλιπής διαχείριση και ανάδειξη των οικοσυστημάτων έχει οδηγήσει σε υποβάθμιση του ρόλου τους ως πόρων για την περιοχή και έχει ταυτόχρονα επιτρέψει την εκδήλωση διαφόρων συγκρούσεων χρήσεων γης, όπως προκύπτει από τα παρατηρούμενα φαινόμενα ανάπτυξης ασύμβατων ή και αυθαίρετων δραστηριοτήτων εντός των Εθνικών Πάρκων. Η δε αποφασισθείσα συγχώνευση των Φορέων Διαχείρισης - στο πλαίσιο της συνολικής αναδιάρθρωσης του ευρύτερου δημόσιου τομέα της χώρας - εγκυμονεί κινδύνους περαιτέρω υποβάθμισης των προστατευόμενων περιοχών.

Επίσης μεγάλες εκτάσεις υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας στερούνται ρυθμίσεων προστασίας και σχεδίων διαχείρισης και κρίνεται σημαντικό να γίνουν παρεμβάσεις προς την κεντρική διοίκηση για την άμεση θεσμοθέτηση διατάξεων προστασίας και τη σύνταξη διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που δεν περιλαμβάνονται στα Εθνικά Πάρκα. Το ζήτημα συνδέεται άμεσα με τη ρύθμιση της άσκησης σημαντικών παραγωγικών δραστηριοτήτων με έντονες περιβαλλοντικές επιπτώσεις (ΑΠΕ και εξόρυξη). Όσον αφορά στις ΑΠΕ, απαιτείται η εξειδίκευση των κριτηρίων χωροθέτησης / αποκλεισμού, ενώ στην περίπτωση των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων προκύπτει συνολικά η ανάγκη εκτίμησης των ευρύτερων περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων.

Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων: Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην υλοποίηση έργων διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, που οδήγησε στη μείωση των πιέσεων στους αποδέκτες. Στην επόμενη περίοδο απαιτείται η βελτίωση της διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων με την ολοκλήρωση του ΠΕΣΔΑ (υλοποίηση ΟΕΔΑ και ΧΥΤΥ, κλείσιμο ενεργών ΧΑΔΑ και αποκατάσταση των ανενεργών, ανάπτυξη δικτύου ΣΜΑ), καθώς και η ανάπτυξη σχεδίου διαχείρισης για τα αδρανή υλικά και τα κτηνοτροφικά απόβλητα.

Ρύπανση επιφανειακών υδάτων: Ο ποταμός Νέστος είναι ιδιαίτερα επιβαρημένος από τα λύματα που καταλήγουν σε αυτόν από τη Βουλγαρία, χωρίς προηγούμενη επεξεργασία. Ανάλογη επιβάρυνση παρατηρείται και στον Έβρο. Για το λόγο αυτό είναι μεγάλης σημασίας η αντιμετώπιση της διασυνοριακής ρύπανσης στη βάση των διακρατικών συμφωνιών που ήδη υφίστανται. Επίσης οι πιέσεις από τη διαχείριση των βιομηχανικών και πετρελαϊκών εγκαταστάσεων και των απορριμμάτων και παραπροϊόντων της εξόρυξης του ορυκτού πλούτου αποτελούν σοβαρές απειλές που δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Περιβαλλοντικοί πόροι: λόγω του μεγάλου φάσματος βιοκλιμάτων, η ΑΜΘ διαθέτει μεγάλη βιοποικιλότητα και πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Έχει επίσης μεγάλες εκτάσεις δασών και δασικών εκτάσεων (που καλύπτουν πάνω από 50% της έκτασης), 4 υδροβιότοπους Ramsar, αισθητικά δάση και 28 περιοχές Natura, ορεινούς όγκους, λίμνες καθώς και 280χλμ ακτογραμμής. Το πλούσιο περιβάλλον μπορεί να συμβάλλει μεταξύ άλλων και στην τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Υδατικοί πόροι: από τα 14 υδατικά διαμερίσματα της χώρας της χώρας, το υδατικό διαμέρισμα της Θράκης είναι το πλουσιότερο, ενώ το υδατικό διαμέρισμα της Ανατολικής Μακεδονίας, κατατάσσεται 5ο μεταξύ των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας. Από τη σύγκριση της προσφοράς και ζήτησης νερού, προκύπτει ότι το υδατικό ισοζύγιο της Περιφέρειας είναι πλεονασματικό. Η επάρκεια υδατικών πόρων είναι πολύ σημαντικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα για όλες σχεδόν τις παραγωγικές δραστηριότητες αλλά οι μεγαλύτεροι καταναλωτές είναι ο αγροτικός τομέας και η βιομηχανία (σε παγκόσμιο επίπεδο το 70% της κατανάλωσης υδατικών πόρων γίνεται από τον αγροτικό τομέα και 20% από τη βιομηχανία). Επίσης, ο τουρισμός είναι ιδιαίτερα σημαντικό καταναλωτής νερού σε σχέση με την κατοικία (80 έως 2000 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα) και με τις

περισσότερες δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα (κύριες καταναλώσεις: πότισμα κήπων, πισίνες, καταλύματα). Εν τούτοις, οι υδατικοί πόροι δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένοι με αποτέλεσμα σε ορισμένες περιοχές να παρουσιάζονται ελλείψεις.

Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές υποδομές, αναμένεται ότι με την ολοκλήρωση της παρούσας προγραμματικής περιόδου θα έχουν καλυφθεί οι ανάγκες της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα:

Υγρά απόβλητα: έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια για την κάλυψη των ελλείψεων που παρατηρούνται κυρίως σε οικισμούς Γ΄ προτεραιότητας με την υλοποίηση έργων κατασκευής εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων. Ελλείψεις ακόμη καταγράφονται και σε παράκτιες και σε ορεινές περιοχές της Περιφέρειας, αλλά αναμένεται ότι θα καλυφθούν κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Τέλος θα πρέπει να επιλυθεί το ζήτημα της διάθεσης λυματολάσπης.

Στερεά απόβλητα: τα προγραμματισμένα έργα ανακύκλωσης, ΜΕΑ-ΧΥΤΥ καθώς και οι μεταβατικές υποδομές κατά την περίοδο κατασκευής των ΜΕΑ-ΧΥΤΥ αναμένεται ότι θα καλύψουν επαρκώς την ασφαλή και σύννομη διάθεση στερεών αποβλήτων.

1.1.7.2. Αποδοτικότητα εκμετάλλευσης φυσικών πόρων

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Το θέμα της αποδοτικής εκμετάλλευσης φυσικών πόρων επικεντρώνεται στη βιώσιμη αξιοποίηση των υδατικών πόρων της Περιφέρειας: τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα – παρά το υψηλό δυναμικό - τελούν υπό καθεστώς εκμετάλλευσης μη βιώσιμο καθώς παρατηρείται α) υπεράντληση στα πεδινά τμήματα, β) έλλειψη σε πολλές ορεινές περιοχές, ενώ γ) ένα μεγάλο τμήμα των επιφανειακών υδάτων παραμένει αναξιοποίητο.

1.1.8. Προσπελασιμότητα – Βιώσιμες Μεταφορές

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Το σύστημα μεταφορών της Περιφέρειας έχει αναπτυχθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία όσον αφορά τις οδικές υποδομές με την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και την σταδιακή προώθηση της κατασκευής των καθέτων οδικών αξόνων για σύνδεση με τα Διευρωπαϊκά δίκτυα, χωρίς την παράλληλη όμως ανάπτυξη του συστήματος των σιδηροδρομικών μεταφορών, γεγονός που έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση του ρόλου του σιδηροδρομικού δικτύου, που καταγράφει σημαντική πτώση της επιβατικής κίνησης και φαίνεται να υποκαθίσταται από την Εγνατία Οδό (που παρέχει πλέον σημαντικά χαμηλότερες χρονοαποστάσεις). Η εξάρτηση αυτή από τις οδικές μεταφορές αποτελεί ταυτόχρονα και πρόβλημα, δεδομένου ότι οι μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις για την τιμή του πετρελαίου και οι προωθούμενες πολιτικές της Ε.Ε. στο θέμα της τιμολογιακής πολιτικής του τομέα των μεταφορών συγκλίνουν στην αύξηση του κόστους οδικών μεταφορών, υποσκάπτοντας τη συνεισφορά τους στην παραγωγικότητα της περιφερειακής οικονομίας.

Τομείς που έχουν παραμεληθεί στο παρελθόν περιλαμβάνουν τις σιδηροδρομικές μεταφορές (στην ΑΜΘ χαρακτηρίζεται ως «δευτερεύον» δίκτυο), τη διασύνδεση δικτύων (που σήμερα λειτουργούν ανεξάρτητα), την ανάπτυξη της εφοδιαστικής (logistics) και τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας της υφιστάμενης υποδομής.

Ιδιαίτερα χαμηλή πρόοδος σημειώνεται σε σχέση με τις λιμενικές και τις αερολιμενικές υποδομές. Τα δύο μεγάλα εμπορευματικά λιμάνια Καβάλας και Αλεξανδρούπολης δεν έχουν κατορθώσει να αναλάβουν τον επιδιωκόμενο ρόλο τους λόγω της καθυστέρησης στην υλοποίηση των απαραίτητων έργων υποδομής και των έργων σιδηροδρομικής σύνδεσής τους, αλλά και της

αδυναμίας ίδρυσης των προβλεπόμενων εμπορευματικών ζωνών ελεύθερων συναλλαγών. Αντίστοιχα, τα δύο αεροδρόμια Καβάλας και Αλεξανδρούπολης καταγράφουν μείωση της επιβατικής και της εμπορευματικής τους κίνησης και αδυνατούν να ανταποκριθούν στον επιθυμητό τους ρόλο (σημειώνεται ιδίως η πολύ χαμηλή διεθνής κίνηση του αεροδρομίου της Αλεξανδρούπολης, που θεωρείται ως διεθνής αεροπορική πύλη της χώρας). Τέλος, παρά τις σημαντικές ελλείψεις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις στις υποδομές μεταφορών έχουν μεγάλο χρόνο ωρίμανσης και σημαντικό κόστος και αυτή τη στιγμή λαμβάνονται μέσα σε ένα περιβάλλον οικονομικής κρίσης και έλλειψης πόρων. Αυτό επιβάλλει αναπροσανατολισμό της πολιτικής προς την κατεύθυνση της βελτιστοποίησης της αποδοτικότητας της υφιστάμενης υποδομής και την ανάπτυξη της διατροπικότητας, τόσο όσον αφορά τις επιβατικές όσο και τις εμπορευματικές μεταφορές. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην διασφάλιση της ασφάλειας και της αξιοπιστίας χρόνων μετακίνησης, που είναι πολύ σημαντική ιδιαίτερα για τη διακίνηση εμπορευμάτων.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Τα υπό κατασκευή και προγραμματιζόμενα έργα μεταφορικής υποδομής δημιουργούν προϋποθέσεις για τη λειτουργία ενός συστήματος συνδυασμένων μεταφορών και την παρεπόμενη εγκατάσταση επιχειρήσεων logistics με δυνατότητα δημιουργίας σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Ιδιαίτερα για την εμπορευματική κίνηση από επιχειρήσεις του εξωτερικού, τα λιμάνια της Περιφέρειας μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην παράκαμψη των στενών του Βοσπόρου, όπου τα εμπορικά πλοία αντιμετωπίζουν σημαντικές καθυστερήσεις λόγω κορεσμού, και να αναδειχθεί σε κέντρο διεθνών μεταφορών.

1.1.9. Απασχόληση

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2012 το ποσοστό ανεργίας στην ΑΜΘ ανέρχεται στο πολύ υψηλό 22,5%, χαμηλότερο από το 24,2% της χώρας. Η μόνη σχετικά θετική εξέλιξη είναι η μείωση του ρυθμού αύξησης της συγκριτικά με τη χώρα. Η ΑΜΘ είναι στην πραγματικότητα η μία από τις 3 ελληνικές περιφέρειες που φαίνεται να συγκρατούν το φαινόμενο της έκρηξης της ανεργίας μετά το 2010⁶. Έτσι, συγκριτικά με τις άλλες περιφέρειες της χώρας, η ΑΜΘ καταλαμβάνει το 2012 την όγδοη πλέον δυσμενή θέση, ενώ αντίστοιχα το 2011 καταλάμβανε τη δεύτερη θέση.

Η δεινή θέση της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από επιμέρους δυσμενέστερες επιδόσεις ως προς τα ποσοστά ανεργίας των νέων, των γυναικών και των μακροχρόνια ανέργων, καθώς και ως προς το βαθμό απασχόλησης εργατικού δυναμικού. Η παραγωγικότητα της εργασίας στην Περιφέρεια είναι πολύ μειωμένη σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Η τομεακή σύνθεση της απασχόλησης καταδεικνύει τη μεγάλη εξάρτηση της Περιφέρειας από τον πρωτογενή τομέα, στον οποίο απασχολείται το 29% (13,2% εθνικός μ.ο.) των εργαζομένων ενώ στο δευτερογενή τομέα το 14,5% (16,8% εθνικός μ.ο.) και στον τριτογενή το 56,5% (70% εθνικός μ.ο.).

1.1.9. Κοινωνική Ένταξη – Καταπολέμηση της Φτώχειας

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης κατοικούν ομάδες που απειλούνται ή βιώνουν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, φαινόμενο που δημιουργεί κοινωνικές ανισότητες μεταξύ του πληθυσμού. Οι πληθυσμιακές ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και έχουν καταγραφεί

⁶ Οι άλλες δύο περιφέρειες είναι τα Νησιά του Αιγαίου και τα Ιόνια Νησιά.

από τις υπηρεσίες της Περιφέρειας είναι στην πλειοψηφία τους: άτομα με αναπηρία (κινητική, νοητική, κλπ), μετανάστες, άνεργοι, άστεγοι, πρώην χρήστες, πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και μονογονεϊκές οικογένειες.

Ένα δεύτερο πρόβλημα που καταγράφεται στην ΑΜΘ είναι η ανομοιογένεια μεταξύ των περιοχών της, τόσο σε επίπεδο πρωτοβάθμιων ΟΤΑ και Περιφερειακών Ενοτήτων όσο και περιοχών μέσα στον ίδιο Δήμο. Ανά Περιφερειακή Ενότητα παρατηρούνται περιοχές α) με βασικές ελλείψεις σε δημόσιες υποδομές υγείας-μέριμνας, β) με συγκέντρωση ευπαθών ομάδων, γ) περιοχές με επιβαρυσμένο περιβάλλον, και δ) απομακρυσμένες περιοχές. Η άνιση ανάπτυξη των περιοχών και οι άνισες συνθήκες διαβίωσης, υγείας και εργασίας, πολλαπλασιάζουν τα φαινόμενα αποκλεισμού, δημιουργώντας ανισότητες και ανάπτυξη δύο ταχυτήτων σε πληθυσμούς και περιοχές μέσα στην ίδια Περιφέρεια.

Όσον αφορά στη δράση φορέων για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας στον τομέα αυτό, καταγράφεται μεγάλο κενό στην ανάπτυξη στον τομέα των δικτυώσεων και συνεργασιών, μεταξύ ΟΤΑ, ΜΚΟ, άλλων Δημόσιων Υπηρεσιών και των υπηρεσιών της Περιφέρειας. Η ανυπαρξία διαλόγου, ενημέρωσης και κοινής δράσης και συντονισμού των δράσεων όπως και η ανάπτυξη κοινών παρεμβάσεων πολλαπλασιάζει τα φαινόμενα επικάλυψων, και στερεί τη δυνατότητα δημιουργίας οικονομιών κλίμακας.

Συνοπτικά το κοινωνικο-προνοιακό σύστημα εμφανίζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- απουσία συντονισμού των φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών με άλλους τομείς του συστήματος κοινωνικής προστασίας (απασχόληση, υγεία - πρόνοια, εκπαίδευση)
- αδυναμία εξασφάλισης επαρκών κοινωνικών υπηρεσιών (από πλευράς υποδομής, οργάνωσης και ανθρώπινων πόρων) για την κάλυψη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού
- έλλειψη ομοιόμορφης γεωγραφικής ανάπτυξης βασικών κοινωνικών υπηρεσιών
- αναπαραγωγή παραδοσιακών προτύπων παροχής υπηρεσιών φροντίδας, κυρίως ιδρυματικού χαρακτήρα, προς την κατεύθυνση της ιατροκεντρικής περίθαλψης, που δεν συνοδεύονται από μέτρα κοινωνικής αποκατάστασης / επανένταξης των χρηστών
- δυσκολία πρόσβασης του πληθυσμού στις υπηρεσίες φροντίδας και αδυναμία ορθολογικής αξιοποίησής τους
- αδυναμία ουσιαστικής αξιοποίησης του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Αξιόλογη πρωτοβουλία της Περιφέρειας προς την κατεύθυνση της στήριξης των κοινωνικά ευπαθών ομάδων - και ταυτόχρονα αναπτυξιακό πλεονέκτημα - αποτελεί η σύσταση Επιτροπής Επεξεργασίας & Παρακολούθησης Μέτρων για την Αντιμετώπιση των Συνεπειών της Οικονομικής Κρίσης του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας ΑΜ-Θ, η οποία θα εισηγείται μέτρα παρέμβασης προς τη διοίκηση της Περιφέρειας σχετικά με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στην επικράτεια της Περιφέρειας. Επιπλέον, πλεονέκτημα θεωρείται η ύπαρξη αξιόλογων δομών και δικτύων αλληλεγγύης στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ και στους φορείς τους.

I.1.10. Εκπαίδευση – Δια-βίου Μάθηση

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προβλήματα

Τα προβλήματα που καταγράφονται στον τομέα της παιδείας / δια βίου Μάθησης στην Περιφέρεια ΑΜΘ αφορούν στο σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων και συνδέονται με τις περιορισμένες αρμοδιότητες της Περιφέρειας σε θέματα παιδείας και την ασάφεια ή επικάλυψη αρμοδιοτήτων σε θέματα κατάρτισης. Επιπλέον, παρατηρείται πολυδιάσπαση των δομών κατάρτισης, οι οποίες

λειτουργούν με διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο, οργανική και ιεραρχική εξάρτηση και υλοποιούν προγράμματα κατάρτισης ενίοτε επικαλυπτόμενα.

Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού, διαπιστώνεται υψηλή συγκέντρωση πληθυσμού με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και μειωμένη αναλογία πληθυσμού με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα αυτό οφείλεται στη σχολική διαρροή. Οι Π.Ε. Ροδόπης και Ξάνθης (κυρίως τα μειονοτικά σχολεία αλλά και οι πληθυσμοί Roma) έχουν από τα υψηλότερα ποσοστά σχολικής διαρροής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αμέσως μετά από τα σχολεία της Δ. Αττικής που κατέχουν την πρώτη θέση στη χώρα.

Όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, το 2001 οι τρεις ΠΕ της Θράκης κατέχουν τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων δημοτικού και ανθρώπων που δεν έχουν τελειώσει δημοτικό, με κυρίως αυξημένα τα ποσοστά στη Ροδόπη και την Ξάνθη, όπως συνέβαινε και το 1991.

Πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2006-2011) δείχνουν μία σημαντική αύξηση της συμμετοχής της θρησκευτικής μειονότητας των μουσουλμάνων στην εκπαίδευση ενώ παράλληλα τα στατιστικά δεδομένα παραμένουν σταθερά για τις άλλες πληθυσμιακές ομάδες. Την ίδια περίοδο όμως ο συνολικός αριθμός σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε περίπου κατά 9% ενώ ο αριθμός του υπηρετούντος εκπαιδευτικού προσωπικού αυξήθηκε μόνο κατά 5%. Η τάση αυτή - εν όψει συγχωνεύσεων και καταργήσεων σχολικών μονάδων λόγω περιορισμού των δαπανών σε όλη τη χώρα – αναμένεται να φέρει σε μειονεκτική θέση τις υποδομές εκπαίδευσης της Περιφέρειας.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Η πρόσφατη αυξητική τάση – σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ– στη συμμετοχή της θρησκευτικής μειονότητας των μουσουλμάνων στην εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα:

- 12,8% αύξηση της συμμετοχής παιδιών στην Προσχολική Αγωγή (2006-2011),
- τετραπλασιασμό, κατά την τελευταία δεκαετία, του αριθμού των μουσουλμάνων μαθητών που συνεχίζει τη φοίτηση στο Γυμνάσιο,

καθώς αναμένεται ότι θα αυξήσει σημαντικά το μέσο μορφωτικό επίπεδο στην Περιφέρεια.

I.1.11. Θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης

Κύριες Αναπτυξιακές Ανάγκες – Προβλήματα

Προς το παρόν η εφαρμογή της μεταρρύθμισης του σχεδίου «Καλλικράτη» εμφανίζει αρρυθμίες, καθώς πολλές αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν πρόσφατα στην ΠΑΜΘ. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης αποτελεί κύριο στόχο κεντρικών κυβερνητικών πολιτικών, ωστόσο δράσεις σε επίπεδο Περιφέρειας σίγουρα μπορούν να συμβάλουν θετικά προς την κατεύθυνση αυτή. Η νεοσύστατη διοικητική δομή της αιρετής Περιφέρειας ως β' βαθμός αυτοδιοίκησης επιδέχεται βελτιώσεων ως προς την οργάνωση των υπηρεσιών της και την κατανομή των αρμοδιοτήτων σε αυτές, ως προς την ενιαία εφαρμογή των διοικητικών διαδικασιών από όλες τις υπηρεσίες της και ως προς την κατανομή του προσωπικού της στις διάφορες Διευθύνσεις της έδρας και των Περιφερειακών Ενοτήτων. Επιπλέον, παρατηρείται έλλειψη σε εξειδικευμένες ηλεκτρονικές εφαρμογές και γενικότερα στην αξιοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Η χρήση προτυποποιημένων διαδικασιών και εγγράφων και εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μπορεί να περιορίσει το παρατηρούμενο έλλειμμα συντονισμού των υπηρεσιών της Περιφέρειας και να συμβάλει στην πληρέστερη παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεών τους.

Τα ίδια προβλήματα αντιμετωπίζουν και οι ΟΤΑ α' βαθμού, καθώς οι αρμοδιότητες που μεταβιβάστηκαν σε αυτούς με βάση τη μεταρρύθμιση του Καλλικράτη δεν συνοδεύθηκαν από την

αντίστοιχη μεταφορά πόρων και ανθρώπινου δυναμικού. Η συνεργασία μεταξύ των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης κρίνεται επιβεβλημένη για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων της Περιφέρειας. Οι επιπτώσεις από την οικονομική και δημοσιονομική κρίση έχουν επηρεάσει σημαντικά τη χρηματοδότηση των δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης, με αποτέλεσμα πολλοί ΟΤΑ να μην μπορούν να συντηρήσουν δομές κοινωνικής πρόνοιας και άλλες δομές που είχαν παλιότερα αναλάβει.

Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες – Συγκριτικά Πλεονεκτήματα

Στην Ευρώπη σήμερα αυξάνεται η δυναμική των περιφερειών και παράλληλα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενισχύονται οι θεσμοί της αιρετής περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Είναι πολύ πιθανόν, επομένως, κατά τα επόμενα έτη να υπάρξει ενδυνάμωση και των ελληνικών περιφερειών με καλύτερη οργάνωση, πρόσθετες αρμοδιότητες και περισσότερους πόρους. Η τάση αυτή θα μπορούσε να έχει θετικές επιπτώσεις ιδιαίτερα με τη δημιουργία ισχυρότερων τοπικών διοικητικών δομών και την ενίσχυση της αποκέντρωσης, η οποία δρομολογήθηκε κάπως επιφυλακτικά από το Σχέδιο «Καλλικράτης».

Οι ευκαιρίες που σχετίζονται με την πρόσφατη αναδιάρθρωση αφορούν στη διαμόρφωση στρατηγικής σε επίπεδο Περιφέρειας, το οποίο είναι και το χαμηλότερο επίπεδο πολιτικής και αναφοράς για την ΕΕ. Η αυξανόμενη σημασία ύπαρξης τέτοιων στρατηγικών σε επίπεδο Περιφέρειας, που δίδεται από τις ευρωπαϊκές πολιτικές, προσδίδει άμεση προτεραιότητα στη διατύπωσή τους

1.2. Ανάγκη παρεμβάσεων που συνδέονται με άλλους τομείς ή άλλες Περιφέρειες.

1.2.1. Ενδοπεριφερειακές ανισότητες, αναπτυξιακές υστερήσεις και ανάγκες.

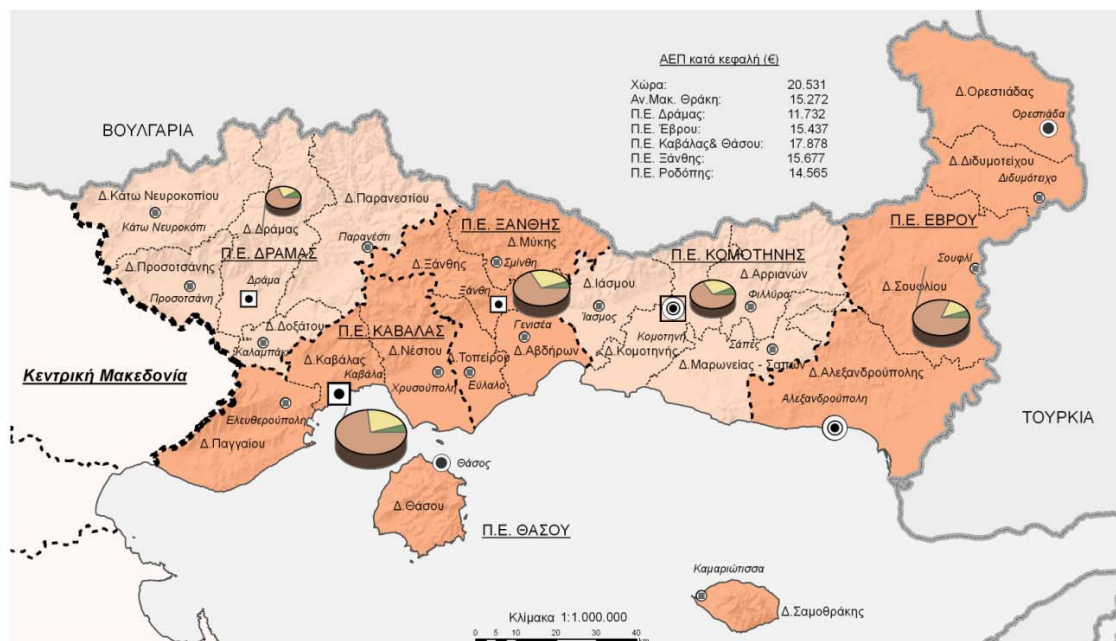
Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, διαπιστώνονται έντονες ανισότητες μεταξύ των 5 νομών με βάση το επίπεδο των δεικτών του παραγόμενου και κατά κεφαλήν προϊόντος.

Στην πρώτη ομάδα, με σχεδόν ισοδύναμες επιδόσεις, εντάσσονται οι Π.Ε. Έβρου και Καβάλας, οι οποίες αθροιστικά παράγουν σχεδόν το 55% του προϊόντος της ΑΜΘ και έχουν υψηλότερο βιοτικό επίπεδο από τον μέσο όρο της Περιφέρειας κατά 8 με 9 ποσοστιαίες μονάδες. Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν οι Π.Ε. Ξάνθης, Ροδόπης και Δράμας, οι οποίοι συμβάλλουν αθροιστικά στο υπόλοιπο 45% του προϊόντος της ΑΜΘ και έχουν χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο από το μέσο όρο της Περιφέρειας κατά 5 έως και σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες. Οι Π.Ε. Ξάνθης και Ροδόπης έχουν επίσης και άλλα μειονεκτικά χαρακτηριστικά, όπως συγκεντρώσεις πληθυσμού με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

Χάρτης 1: Ενδοπεριφερειακές ανισότητες (2009)

Πηγή: Υπό εκπόνηση Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού ΑΜΘ

Η άνιση συμμετοχή των Π.Ε. της ΑΜΘ στη διαμόρφωση του συνολικού περιφερειακού ΑΕΠ οξύνθηκε μεταξύ 2001-2009. Οι σημαντικότερες μεταβολές παρατηρούνται στις ΠΕ Καβάλας και Δράμας, με την πρώτη να αυξάνει τη συμμετοχή της στο συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας από 24% σε 27%, και τη δεύτερη να πέφτει από 15% σε 13%.

1.2.2. Περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις (π.χ. που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, κλπ)

Ειδικές Πληθυσμιακές Ομάδες

Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης συγκαταλέγονται και οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν στη Περιφέρεια.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στις κοινότητες των αθίγγανων (Ρομά), ο πληθυσμός των οποίων υπολογίζεται σε 20.000 άτομα περίπου, δεδομένης της ανάγκης ανάληψης δράσεων για την ολοκληρωμένη υποστήριξή τους, σε επίπεδο ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της εκπαίδευσης καθώς και σε επίπεδο υλοποίησης έργων υποδομών για τη διασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσής τους.

Επίσης, σημαντικός είναι και ο αριθμός των παλλινოსτούντων ομογενών, 21.000 χιλιάδες περίπου, που διαβιούν στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και οι οποίοι προέρχονται κυρίως από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Για την εγκατάστασή τους έχουν τεθεί σε εφαρμογή προγράμματα υποδοχής, παραχώρησης κατοικίας και λήψης δανείων.

Όλες αυτές οι πληθυσμιακές ομάδες παρουσιάζουν προβλήματα κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Περιοχές με Δημογραφικό Πρόβλημα

Οι σημαντικότερες πληθυσμιακές μειώσεις το 2011 καταγράφονται στους ορεινούς Δήμους Παρανεστίου και Προσοτσάνης της Π.Ε. Δράμας (ενώ η Προσοτσάνη κατέγραφε μια από τις μεγαλύτερες αυξήσεις τη δεκαετία 1991-2001), στους «εσωτερικούς» Δήμους Σουφλίου και

Διδυμοτείχου της ΠΕ Έβρου (όπου εντάθηκε η πτωτική πορεία της προηγούμενης δεκαετίας), καθώς και στο Δήμο Μαρωννείας-Σαπών της Π.Ε. Ροδόπης (που είχε παρουσιάσει αύξηση το 2001).

Ορεινές περιοχές

Ενώ οι ορεινές περιοχές της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καλύπτουν το 42% της συνολικής έκτασης, σε αυτές κατοικεί μόλις το 11,2% του πραγματικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Τη χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα ορεινών περιοχών παρουσιάζει η Π.Ε. Δράμας (κατά 69,9% ορεινή, με μόλις το 12,1% του πληθυσμού της να κατοικεί στις ορεινές περιοχές) και ακολουθεί η ΠΕ Ξάνθης (κατά 60,8% ορεινή, με 21,7% του πληθυσμού της να κατοικεί στις ορεινές περιοχές).

Το οικιστικό δίκτυο του κύριου ορεινού χώρου της Περιφέρειας (ορεινός όγκος Ροδόπης) εκτείνεται κατά μήκος της ευρύτερης συνοριακής περιοχής από το Νευροκόπι μέχρι το Μεγάλο Δέρειο Σουφλίου. Αποτελείται από ένα μεγάλο αριθμό μικρών κατά κανόνα οικισμών που εξαρτώνται, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, από το αντίστοιχο αστικό κέντρο της Π.Ε. στην οποία ανήκουν. Τα χαρακτηριστικά του δικτύου των οικισμών των ορεινών αυτών περιοχών είναι:

- Ο πολύ μικρός αριθμός ημιαστικών κέντρων και η ανισοκατανομή τους στο χώρο.
- Η παρατηρούμενη τάση μετακίνησης του πληθυσμού προς το πλησιέστερο ημιαστικό κέντρο και κυρίως το αστικό κέντρο της Π.Ε. που ανήκουν.
- Ο σημαντικός αριθμός συνολικά εγκαταλελειμμένων οικισμών.

Το δυτικό τμήμα του ορεινού χώρου έχει παραγωγικούς πόρους και υποδομές που θα μπορούσαν να συντελέσουν στην αντιστροφή της τάσης. Αντίθετα, η περιοχή της Ανατολικής Ροδόπης αντιμετωπίζει αντίστοιχα προβλήματα, αλλά με μεγαλύτερες αδυναμίες ως προς την δυνατότητα αντιμετώπισης τους.

Ακτές

Δύο τύποι προβλημάτων παρατηρούνται στις ακτές της Περιφέρειας: ακτές οι οποίες υποχωρούν λόγω διάβρωσης (γύρω από το ακρωτήριο Μπαλουστρα και από το ακρωτήριο Αχλάδα ως την Αλεξανδρούπολη, από τη Νέα Καρβάλη μέχρι την Νέα Ηρακλείτσα, και στη συνέχεια μέχρι τη Κάριανη διακοπτόμενη από ακτές χαμηλού τύπου) και ακτές οι οποίες υποφέρουν από την άναρχη επέκταση της δόμησης είτε α' είτε β' κατοικίας. Στην Περιφέρεια ΑΜΘ το φαινόμενο της αστικής διάχυσης υπολείπεται των άλλων περιφερειών και ως προς τα μεγέθη και την έκταση του και εντοπίζεται κυρίως στην δυτική παράκτια ζώνη της Καβάλας μέχρι και τα όρια της Περιφέρειας με την Κεντρική Μακεδονία, καθώς και στην παραλιακή ζώνη από την Αλεξανδρούπολη μέχρι τη Μάκρη. Το φαινόμενο εμφανίζεται και σε θύλακες της Θάσου.

1.2.3. Ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των αστικών, αγροτικών, και παράκτιων περιοχών

Οι ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες των αγροτικών περιοχών ταυτίζονται με αυτές του αγροτικού τομέα: ανάγκες βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων (κυρίως των υπόγειων) και παράλληλες ανάγκες επέκτασης της άρδευσης, ανάγκες περιορισμού της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος (κυρίως των υδάτων) από τη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, και ανάγκες κοινωνικών υποδομών (κυρίως στις απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα περιοχές) συμπεριλαμβανομένων των υποδομών κατάρτισης και υποστήριξης της αγροτικής δραστηριότητας.

Οι παράκτιες περιοχές αντιμετωπίζουν τα εξής αναπτυξιακά προβλήματα/προκλήσεις:

- Συγκρούσεις χρήσεων μεταξύ τουρισμού και προστατευόμενων φυσικών περιοχών, μεταξύ υδατοκαλλιεργειών και τουρισμού, μεταξύ άναρχης αστικής διάχυσης και προστασίας περιβάλλοντος.

- Φυσικά προβλήματα στις ακτές υψηλού τύπου (υποχώρηση λόγω διάβρωσης)
- Προβλήματα προστασίας από την κλιματική αλλαγή στις ακτές χαμηλού τύπου (αμμώδεις ακτές).

1.2.4. Διατομεακές, ή διασυνοριακές προκλήσεις συντονισμού (ιδίως στο πλαίσιο των στρατηγικών για τις μακρο-περιφέρειες και τις θαλάσσιες λεκάνες).

Διασυνοριακές προκλήσεις: Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας, ως συνοριακός χώρος, συμμετέχει στο πρόγραμμα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας Ελλάδα-Βουλγαρία, το οποίο για πρώτη φορά στην παρούσα περίοδο περιέχει διασυνοριακές δράσεις σχεδιασμένες και υλοποιημένες στη βάση της εταιρικότητας (κοινές και παράλληλες). Η συνεχιζόμενη αξιολόγηση του προγράμματος αναγνωρίζει ως σημαντικά μέχρι στιγμής επιτεύγματα κυρίως από τα έργα που αποτελούνται από κοινές (σε αντιδιαστολή με τις παράλληλες) δράσεις: ανταλλαγή καλών πρακτικών, ενίσχυση της ικανότητας φορέων, εκπόνηση στρατηγικών κοινής αντιμετώπισης, διασυνοριακή κατανόηση και εκτεταμένα δίκτυα συνεργασίας. Σχετικά με τις μελλοντικές προκλήσεις για τη διασυνοριακή περιοχή η έρευνα στους τελικούς δικαιούχους που διενεργήθηκε κατά την αξιολόγηση έδειξε τα εξής:

- Αυξημένη προσβασιμότητα μαζί με την αντιμετώπιση του φράγματος της γλώσσας ώστε να επιτυγχάνεται η ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών.
- Γεωγραφική ολοκλήρωση της διασυνοριακής περιοχής σε σχέση με την κοινωνική πολιτική, την εκπαίδευση, τις συνθήκες διαβίωσης, τη σύγκλιση των διοικητικών διαδικασιών/συστημάτων, κλπ. Εν μέσω όλων αυτών, η ολοκλήρωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος λαμβάνει προτεραιότητα καθώς επισημαίνεται η ανάγκη για κοινές επιχειρηματικές υποδομές καθώς και για την προώθηση κοινών επιχειρήσεων.
- Κοινοί μηχανισμοί αντιμετώπισης εξωτερικών κινδύνων, π.χ. εναντίον επιδημιών που εισάγονται από παράνομους μετανάστες, εναντίον παγκόσμιων οικονομικών κρίσεων, κλπ.
- Αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, π.χ. επαρκές και καλής ποιότητας νερό, διαχείριση αποβλήτων και διαχείριση φυσικών καταστροφών.
- Σύγκλιση με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα: π.χ. στον τομέα της έρευνας θα μπορούσε να αφορά την υλικοτεχνική υποδομή, στην αγροτική παραγωγή την ποιότητα των προϊόντων, κ.α.
- Μία ιδιαίτερη πρόκληση που σχετίζεται με την παρούσα οικονομική συγκυρία είναι η ανάγκη να διατηρηθεί η ικανότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση να συνεχίσει να συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Μακροπεριφερειακές στρατηγικές στις θαλάσσιες λεκάνες: Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Νοέμβριος 2012) η περιοχή της Μεσογείου αντιμετωπίζει μία σειρά από προκλήσεις, από τις οποίες οι κάτωθι αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Περιφέρεια ΑΜΘ:

- οι οικονομικές σχέσεις των χωρών της Μεσογείου παραμένουν ιδιαίτερα περιορισμένες (π.χ. δεν υφίστανται άμεσες αεροπορικές και ακτοπλοϊκές συνδέσεις μεταξύ των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου).
- Λόγω των οικονομικών ανισορροπιών, των διαφορετικών επιπέδων ανάπτυξης και ευημερίας αλλά και των συχνών εντάσεων, η κυκλοφορία προσώπων έχει προσλάβει διαστάσεις μόνιμης οικονομικής μετανάστευσης (νόμιμης ή παράνομης) με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες προορισμού.
- Η περιοχή αποτελεί πηγή πολλών και πολύτιμων πρώτων υλών με προεξάρχουσες τις ενεργειακές πηγές στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής. Απαιτείται η εξασφάλιση συνθηκών ασφάλειας και η αναβάθμιση των θαλάσσιων, αεροπορικών και λοιπών συγκοινωνιών μεταξύ των χωρών της Μεσογείου και του

υπόλοιπου κόσμου με έμφαση στην εμπορική ναυτιλία που αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την Περιφέρεια.

- Λόγω της μακραίωνης χρήσης, της γεωργικής εκμετάλλευσης, των πρόσφατων και συχνών συνθηκών ξηρασίας, της υπεραλίευσης και της πυκνής θαλάσσιας συγκοινωνίας, έχει προκληθεί ρύπανση με αρνητικά αποτελέσματα στη θαλάσσια ζωή και στις ακτές, και με αρνητικές επιπτώσεις στην τουριστική δραστηριότητα. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις παράγουν συνεχώς λιγότερα και υποβαθμισμένα γεωργικά προϊόντα, ο θαλάσσιος πλούτος έχει σταδιακά εξαντληθεί και παρατηρείται μείωση στις αποδόσεις των αλιευμάτων.
- Ένα κοινό χαρακτηριστικό για όλες τις χώρες της περιοχής είναι η μεγάλη σημασία που έχει αποκτήσει η τουριστική βιομηχανία, ως τομέας απασχόλησης και ανάπτυξης, γι' αυτό και η προώθηση της τουριστικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών της περιοχής θα πρέπει να αποτελέσει βασικό στοιχείο της στρατηγικής προς επίλυση σημαντικών προβλημάτων ιδιαίτερα της εποχικότητας.
- Για την προώθηση της στρατηγικής αυτής θα πρέπει να υπάρχει συνέργεια του Περιφερειακού Προγράμματος με τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με Blue Growth, την προώθηση των στόχων του Bologna Charter και την προώθηση μακροπεριφερειακών προσεγγίσεων της ευρύτερης περιοχής (Black Sea Synergy).

II. Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται και σύνοψη των κύριων αναμενόμενων αποτελεσμάτων για κάθε θεματικό στόχο και κάθε ΕΔΕΤ – προτεινόμενες επενδυτικές προτεραιότητες, αντίστοιχοι ειδικοί στόχοι και δράσεις

Ο βασικός αναπτυξιακός στόχος για την Περιφέρεια ΑΜΘ είναι :

Η σταδιακή ανασυγκρότηση και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας, η διατήρηση, και κατά το δυνατόν εμπάθυνση, της κοινωνικής συνοχής σε περιβάλλον αυξανόμενου ανταγωνισμού, ύφεσης και κρίσης, με την αξιοποίηση των πόρων της Περιφέρειας, την κινητοποίηση των υφιστάμενων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων και την αξιοποίηση της γεωγραφικής της θέσης.

Βασικές συνιστώσες πολιτικής για την περίοδο 2014-2020 αποτελούν:

1. Η αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας με μεγιστοποίηση των ωφελειών που θα προκύψουν από την κατασκευή των Διευρωπαϊκών μεταφορικών και ενεργειακών δικτύων, όπως η ανάδειξη του διαμετακομιστικού εμπορίου (logistics) και η προσέλκυση σημαντικών επενδύσεων.
2. Η μέγιστη αξιοποίηση του πρωτογενούς τομέα που αποτελεί το βασικό παραγωγικό τομέα της Περιφέρειας μέσα από προσανατολισμό σε δυναμικά προϊόντα και προϊόντα όπου η χώρα παρουσιάζει έλλειμμα.
3. Η αξιοποίηση της παραγωγής του αγροτικού τομέα και του λατομικού πλούτου στην ανάπτυξη της μεταποιητικής αλυσίδας.
4. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του δευτερογενούς τομέα με την αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων, την αξιοποίηση των υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών, και την προώθηση της «έξυπνης εξειδίκευσης» και των clusters.
5. Η άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και επίτευξη ισόρροπης μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων ανάπτυξης.
6. Η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ώστε η τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια να αντιστοιχεί στους αξιόλογους φυσικούς και ανθρωπογενείς της πόρους.
7. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης.
8. Η υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από τη συνεργασία της Περιφέρειας και των παραγωγικών φορέων με τα ΑΕΙ και ΤΕΙ, τη σύνδεση της κατάρτισης με τις

ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας, και τη συμμετοχή ειδικών ομάδων πληθυσμού στα προγράμματα δια βίου μάθησης,

Οι παραπάνω επιλογές πολιτικής – και οι επιμέρους εξειδικεύσεις τους - βρίσκονται σε απόλυτη συμφωνία με τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για **5 προτεραιότητες χρηματοδότησης**

- Ένα φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον που προσελκύει επενδύσεις
- Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μέσω βελτιωμένων πολιτικών απασχόλησης, ενεργητικής ένταξης και εκπαίδευσης/ανάπτυξης δεξιοτήτων
- Διατηρήσιμη υποδομή για ανάπτυξη και απασχόληση
- Φιλική προς το περιβάλλον και με επάρκεια πόρων οικονομία για ανάπτυξη και απασχόληση
- Διοικητική μεταρρύθμιση για μια αποτελεσματική και υπόλογη διοίκηση

και αναπτύσσονται αναλυτικά παρακάτω.

II.1. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Α: Ένα επιχειρηματικό περιβάλλον ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις

II.1.1. Θεματικός Στόχος 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης

II.1.1.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ)

Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι

- Αναβάθμιση της λειτουργίας του προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης της Περιφέρειας
- Καθιέρωση ενιαίων προτύπων λειτουργίας υπηρεσιών ΠΑΜΘ
- Ανάπτυξη και λειτουργία ενιαίων και ολοκληρωμένων εφαρμογών και ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη διοικητική πρακτική
- Αξιοποίηση διασυνοριακών και διακρατικών συνεργασιών για ανταλλαγή βέλτιστων διοικητικών πρακτικών
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- **Σχεδιασμός ενιαίων διαδικασιών και συστημάτων για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ** (όπως π.χ. σύστημα διαβούλευσης για το σχεδιασμό πολιτικών και την ωρίμανση μεγάλων έργων, Ενιαία Πλατφόρμα Διαχείρισης Περιφερειακών Δεδομένων, σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της υλοποίησης δράσεων και έργων, κ.α.).
- **Σχεδιασμός σύγχρονων διαδικασιών και συστημάτων για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ και έλεγχος της απόδοσής τους** (όπως π.χ. νέο Οργανωτικού Μοντέλου Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού, λειτουργικό και οργανωτικό ανασχεδιασμό διαδικασιών, συστήματα στοχοθεσίας και αποδοτικότητας, σύστημα υποδοχής/επεξεργασίας/απόκρισης και παρακολούθησης παραπόνων πολιτών και διασυνδέσεις με ΟΤΑ, κ.α.)
- **Σχεδιασμός σύγχρονων εφαρμογών ΤΠΕ για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ** (όπως π.χ. διαδικτυακής πύλης παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες με πολλαπλούς τρόπους

<p>πρόσβασης (τηλέφωνο, ψηφιακή τηλεόραση, internet), ψηφιοποίηση πιστοποιητικών που δίνονται προς τους πολίτες, καθιέρωση μοναδιαίου κλειδαριθμού για τους πολίτες/επιχειρήσεις για το σύνολο των συναλλαγών τους, διαδικτυακές προμήθειες και προσλήψεις, κ.α.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διασυνωριακές και διακρατικές συνεργασίες για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε διαδικασίες/συστήματα προγραμματισμού, εσωτερικής λειτουργίας και υπηρεσιών προς τον πολίτη/επιχειρήσεις (όπως π.χ. μεταφορά τεχνογνωσίας, ανταλλαγή απόψεων σχετικά με συστήματα εσωτερικής λειτουργίας, κοινό σχεδιασμό διαδικασιών και συστημάτων, κ.α.) • Βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της ΠΑΜΘ και άλλων δημόσιων φορέων (όπως π.χ. εφαρμογή συστήματος πιστοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας για τα στελέχη της ΠΑΜΘ, on-the-job-training, εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, σύστημα επιβράβευσης για την αξιοποίηση δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από συνεχιζόμενη εκπαίδευση, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: ανθρώπινο δυναμικό ΠΑΜΘ/ΟΤΑ/λοιπών δημόσιων φορέων, πολίτες της Περιφέρειας (έμμεσα).</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, δημόσιοι φορείς</p>
<p>II.1.2. Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), του γεωργικού τομέα (ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (ΕΤΘΑ)</p>
<p>II.1.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της επιχειρηματικότητας ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και την ενίσχυση της δημιουργίας νέων εταιριών, μεταξύ άλλων φυτωρίων επιχειρηματικότητας (business incubators) (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των περιοχών οργανωμένης εγκατάστασης βιομηχανικών μονάδων και επιχειρήσεων ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες των επιχειρήσεων και να γίνουν ελκυστικοί χώροι εγκατάστασης • Συγκρότηση συστάδων (clusters) συνεργασιών μονάδων του δευτερογενούς τομέα με προοπτικές εξειδίκευσης, διαφοροποιούμενες κατά το δυνατόν, στις διάφορες περιοχές συγκεντρώσεων • Ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ πολιτισμού, τουρισμού και επιχειρηματικότητας
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών (ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ) (όπως π.χ. Μελέτη προφίλ και αναγκών μεταποιητικών επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες ή/και θα ήταν πιθανόν να εγκατασταθούν στις ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ, επενδύσεις σε υποδομές και συστήματα στις ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ, επενδύσεις σε δράσεις υποστήριξης/προώθησης των επιχειρήσεων , κ.α.) • Συγκρότηση clusters στα περιοχές εξειδίκευσης που θα προκύψουν από τη διαδικασία RIS3 (όπως π.χ. δράσεις δικτύωσης, επιμόρφωσης/υποστήριξης/problem-solving, προβολής/προώθησης των επιχειρήσεων, κ.α.) • Ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη (όπως π.χ. ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας, clusters μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων σε άλλους τομείς της οικονομίας, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: επιχειρήσεις.</p>

<p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, φορείς διαχείρισης/λειτουργίας ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ, επιχειρήσεις</p>
<p>II.1.2.2. Επενδυτική προτεραιότητα: Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως για τη διεθνοποίηση (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση των μηχανισμών εμπορίας και προβολής τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο • Καθιέρωση νέων εμπορικών διαδρομών σε χονδρικό και λιανικό εμπόριο
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις προώθησης των τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων σε διεθνές επίπεδο (όπως π.χ. διασφάλιση ειδικών σημάτων ποιότητας, προέλευσης, κλπ, συμμετοχή σε διεθνείς διαγωνισμούς, εκθέσεις και άλλες εκδηλώσεις προβολής, προβολή μέσω του διεθνούς τύπου, μέσω μεγάλων επιχειρήσεων τουριστικού προσανατολισμού, κ.α.) • Προώθηση νέων τρόπων εμπορίας προϊόντων (όπως π.χ. δημιουργία εφαρμογών ηλεκτρονικού εμπορίου (μεμονωμένες ή σε δίκτυα), δημιουργία ηλεκτρονικών εφαρμογών προβολής επιχειρήσεων, in-store ηλεκτρονικά σημεία πωλήσεων, εφαρμογές εξατομικευμένων προσφορών, ενσωμάτωση ετικετών με QR codes, RFID, κλπ σε προϊόντα, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: επιχειρήσεις παραγωγής τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: επιχειρήσεις, δημόσιοι φορείς και επιχειρήσεις του δημοσίου, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού</p>
<p>II.1.2.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της δημιουργίας και της επέκτασης των προηγμένων δυνατοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθετοποίηση και ποιοτική αναβάθμιση προϊόντων πρωτογενούς τομέα • Προσανατολισμός της παραγωγής σε νέα δυναμικά προϊόντα • Ταυτοποίηση και ανάδειξη της τοπικής αγροτικής, κτηνοτροφικής και αλιευτικής παραγωγής • Διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς • Ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού τομέα και διασύνδεσή του με τους άλλους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας • Εμπλουτισμός του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος αναδεικνύοντας νέους πόλους έλξης οργανωμένους σε ολοκληρωμένα δίκτυα διαδρομών, δημιουργώντας κατάλληλες υποδομές και προσφέροντας δυνατότητες για νέες δραστηριότητες και πιστοποιημένες υπηρεσίες
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών προϊόντων (όπως π.χ. δράσεις προώθησης αλλαγών στο παραγωγικό μοντέλο προς παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και εξασφαλισμένης ζήτησης, προώθηση της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων με επενδύσεις σε υποδομές όπως διαλογητήρια, τυποποιητήρια, μεταποιητικές μονάδες, συσκευαστήρια, κτλ., διερεύνηση σκοπιμότητας δημιουργίας κέντρου μεταφοράς αγροτικών προϊόντων υψηλής αξίας από αεροδρόμιο (π.χ. σταφύλια, ακτινίδια, σπαράγγια από αεροδρόμιο «Μέγας Αλέξανδρος» – Καβάλας), κ.α.) • Προώθηση νέων δυναμικών αγροτικών προϊόντων (όπως π.χ. τα ενεργειακά φυτά, τα

<p>super foods, η στέβια, κ.α.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάδειξη των τοπικών αγροτικών προϊόντων (όπως παραπάνω σε II.1.2.2 και δράσεις κατάρτισης εξειδικευμένης ταυτότητας (branding) για τα τοπικά προϊόντα της περιοχής, κ.α.) • Ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού για επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας και σε άλλες χωρικές ενότητες της Περιφέρειας (όπως π.χ. μεμονωμένες επενδύσεις και επενδύσεις σε ολοκληρωμένα πακέτα δράσεων στις υποδομές αγροτουρισμού, ιαματικού/συνεδριακού/πολιτιστικού/θρησκευτικού τουρισμού, επενδύσεις στις συνοδευτικές τους υποδομές (όπως π.χ. μονοπάτια, καταφύγια, κ.α.), κ.α.) • Αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας (όπως π.χ. δημιουργία εικονικού σημείου παροχής υπηρεσιών υποστήριξης προς τους επιχειρηματίες του τουρισμού, forum ανταλλαγής πληροφοριών/απόψεων, δράσεις αναβάθμισης και πιστοποίησης ανθρώπινου δυναμικού (π.χ. εκπαιδευτές θαλάσσιων αθλημάτων), δράσεις παροχής υπηρεσιών σε πολιτιστικούς χώρους, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: αγροτικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις, τουριστικές επιχειρήσεις, άλλες επιχειρήσεις, τουρίστες</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: αγροτικές & τουριστικές επιχειρήσεις, συλλογικά όργανα, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, δημόσιοι φορείς και επιχειρήσεις του δημοσίου, ΜΚΟ</p>
<p>II.1.2.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των ικανοτήτων των ΜΜΕ να εμπλακούν σε διαδικασία ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τεχνολογικός και λειτουργικός εκσυγχρονισμός των αγροτικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών εκμεταλλεύσεων και στήριξη της καινοτομίας • Προώθηση προϊόντων στα οποία η χώρα παρουσιάζει έλλειμμα • Διαρθρωτικές αλλαγές στην παραγωγή • Στήριξη της καινοτομίας των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών • Στήριξη και εκσυγχρονισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της κτηνοτροφίας-(όπως π.χ. δημιουργία νέων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, δημιουργία κτηνοτροφικών πάρκων, δράσεις προώθησης της καλλιέργειας ζωοτροφών, κ.α.) • Εκσυγχρονισμός στις υφιστάμενες γεωργικές και κτηνοτροφικές επιχειρήσεις (όπως π.χ. εκσυγχρονισμός τεχνολογικού εξοπλισμού και υιοθέτηση συστημάτων ΤΠΕ, μείωση του κόστους παραγωγής (με τη χρήση ΑΠΕ, μεθόδους προστασίας των καλλιεργειών από κινδύνους, μεθόδους μείωσης του κόστους εργασίας, χρήση ΤΠΕ στον ολοκληρωμένο έλεγχο της παραγωγικής διαδικασίας, κλπ), εισαγωγή ή επέκταση νέων μεθόδων καλλιέργειας ή εκτροφής (όπως η βιολογική εκτροφή, συστήματα ανακύκλωσης, κλπ.)κ.α.). • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αύξηση της προστιθέμενης αξίας και προώθηση του εξαγωγικού χαρακτήρα των προϊόντων των υδατοκαλλιεργειών με νέες μεθόδους και νέα προϊόντα (όπως π.χ. προώθηση νέων μονάδων με νέα είδη, εισαγωγή ή επέκταση νέων μεθόδων εκτροφής με χαμηλότερες ή σχεδόν καθόλου επιπτώσεις στο περιβάλλον (όπως η βιολογική εκτροφή, συστήματα ανακύκλωσης (recirculating systems), παραγωγή τροφής με χαμηλότερα επίπεδα φωσφόρου και αζώτου, κ.α.), μείωση του κόστους παραγωγής (με τη χρήση ΑΠΕ, μεθόδους προστασίας των

αλιευμάτων από πουλιά, μεθόδους μείωσης του κόστους εργασίας, χρήση ΤΠΕ στον ολοκληρωμένο έλεγχο της παραγωγικής διαδικασίας, κλπ), κ.α.)

- **Βελτίωση της βιωσιμότητας της αλιείας με δράσεις προστασίας αλιευμάτων και στήριξη νέων μεθόδων αλιείας** (όπως π.χ. δράσεις προστασίας αλιευμάτων (προσωρινές ή μόνιμες προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές, δράσεις προστασίας αναπαραγωγικών περιοχών, δράσεις ελέγχου αλιευτικών σκαφών για την εφαρμογή του κανονισμού 2006/1967, δράσεις εφαρμογής ημερολογίου αλιείας του κανονισμού 2009/1224, κλπ.), εισαγωγή ή επέκταση νέων μεθόδων αλιείας με χαμηλότερες επιπτώσεις στη μείωση των πληθυσμών των αλιευμάτων, μείωση του κόστους αλιείας με χρήση νέων μεθόδων και ιδιαίτερα των ΤΠΕ (όπως π.χ. συστήματα ηλεκτρονικής καταγραφής πληροφοριών) συμπεριλαμβανομένων συστημάτων για τον έλεγχο και προστασία των σκαφών από φυσικούς κινδύνους (όπως π.χ. συστήματα προειδοποίησης και εντοπισμού σκαφών), κ.α.)
- **Εκσυγχρονισμός ΜΜΕ δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.** (όπως π.χ. ενισχύσεις επενδύσεων εκσυγχρονισμού στους τομείς: πωλήσεις και marketing, συστήματα πληροφορικής, διαδικασίες και τεχνολογίες παραγωγής, διαχείριση κινδύνου (risk management), πελατειακές σχέσεις – after sales services, έρευνα, συστήματα/υπηρεσίες προς εργαζόμενους, κλπ, προγράμματα «εκπαίδευσης επιχειρηματιών» σε νέες τεχνολογίες, επιχειρηματικές διαδικασίες, κλπ, προώθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε συνέδρια και εκδηλώσεις από fora συζήτησης και διάδοσης ιδεών (όπως π.χ. το TED), κ.α.)
- **Ενίσχυση του off-season τουρισμού για επέκταση της τουριστικής περιόδου** (όπως π.χ. προώθηση του τουρισμού τρίτης ηλικίας και άλλων ειδικών κατηγοριών τουριστών (π.χ. τουρισμός υγείας ή wellbeing) στις off-season περιόδους, ενισχύσεις για χρήση ΑΠΕ (θέρμανση) και για μετατροπές/εκσυγχρονισμό στα τουριστικά καταλύματα, ορειβατικά καταφύγια, δασικά χωριά, κλπ για τις ανάγκες της χειμερινής περιόδου ή των αναγκών ειδικών κατηγοριών τουριστών (π.χ. με κινητικά ή προβλήματα υγείας), δράσεις με ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών για τη βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας (π.χ. χρήση GPS για διευκόλυνση περιπατητών, τεχνολογίες φωτοερμηνείας για τον έλεγχο της κατάστασης και ασφάλειας των μονοπατιών, χρήση νέων τεχνολογιών παρουσίασης στους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, κ.α.), κ.α.)
- **Ενίσχυση του συνεδριακού τουρισμού** (όπως π.χ. σύσταση και λειτουργία visitors' & convention bureau στην Αλεξανδρούπολη, κατάρτιση εξειδικευμένης ταυτότητας (branding) για το συνεδριακό τουρισμό της περιοχής (π.χ. επιστημονικός, adventure, media, κ.α.), προώθηση της συμμετοχής των τουριστικών επιχειρήσεων με συνεδριακές εγκαταστάσεις σε διεθνή προγράμματα διαπίστευσης, όπως π.χ. το Certified Tourism Ambassador, δράσεις καλλωπισμού/αναβάθμισης στις αστικές περιοχές διακίνησης των συνεδριακών τουριστών, κ.α.).
- **Ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των οργανωμένων τουριστικών προγραμμάτων/προορισμών** (όπως π.χ. στήριξη ολοκληρωμένων clusters τουριστικών προϊόντων (πολιτιστικά, γαστρονομικά, οικο-τουριστικά, οινοτουριστικά, κ.α.) σε διακριτές περιοχές με τη συμμετοχή του δηmosίου (όσον αφορά τις δημόσιες υποδομές π.χ. μουσεία) και ιδιωτικών επιχειρήσεων και με κοινές δομές προώθησης, δράσεις μετάδοσης της γνώσης (π.χ. περιβαλλοντική εκπαίδευση ιδιοκτητών τουριστικών επιχειρήσεων) και διαβίου εκπαίδευσης εργαζομένων, ηλεκτρονικά δίκτυα ανταλλαγής πληροφοριών και παροχής συμβουλών στους τουριστικούς επιχειρηματίες, δράσεις μικρών θεματικών εκδηλώσεων σε μεμονωμένα καταλύματα ή δίκτυα τουριστικών καταλυμάτων (π.χ. μουσικές/θεατρικές παραστάσεις, γαστρονομικά φεστιβάλ, καλλιτεχνικές εκθέσεις,

<p>πολιτιστικοί ή φυσιολατρικοί περίπατοι, κ.α.), δράσεις αναβάθμισης των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών (συστήματα ποιότητας, επαγγελματικό κώδικα, κ.α.), κ.α.)</p> <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: αγροτικές επιχειρήσεις, τουριστικές επιχειρήσεις, ΜΜΕ δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, κάτοικοι & επισκέπτες</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: αγροτικές & τουριστικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις εμπορίας, ΜΜΕ, εκπαιδευτικοί φορείς, συλλογικά όργανα, ΟΤΑ, ΠΑΜΘ, φορείς του δημοσίου, ερευνητικοί φορείς</p>
<p>II.1.3. Θεματικός Στόχος 1: Ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας</p>
<p>II.1.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, και διασύνδεση και συνέργεια ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τα κέντρα Ε&Κ και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδιαιτέρως όσον αφορά την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνολογίας, την κοινωνική καινοτομία και τις εφαρμογές παροχής δημοσίων υπηρεσιών, την ενθάρρυνση της ζήτησης, τη δικτύωση, τα clusters, την ανάπτυξη καινοτομίας μέσω ευφυούς εξειδίκευσης κλπ</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση των συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας • Προώθηση και ενσωμάτωση της καινοτομίας στην αγροτική παραγωγή, σε προϊόντα και σε διαδικασίες παραγωγής και επεξεργασίας • Ενίσχυση της συνεργασίας της Περιφέρειας και των παραγωγικών της φορέων με ΑΕΙ και ΤΕΙ
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενεργητική Δικτύωση Προσφοράς & Ζήτησης Γνώσης (όπως π.χ. το σχεδιασμό και υλοποίηση ενός ενιαίου πλαισίου υποστήριξης της ενεργητικής διασύνδεσης μεταξύ του δημιουργικού και του επιχειρηματικού τομέα της περιφερειακής οικονομίας που καλύπτει όλες τις μορφές ανταλλαγής γνώσης (συνεργατική έρευνα, ακαδημαϊκοί τεχνοβλαστοί, επί συμβάσει έρευνα, κοινές ερευνητικές υποδομές, κτλ), δράσεις υποστήριξης της ανάπτυξη μηχανισμών (γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας, τεχνολογικές πλατφόρμες) για το σκοπό αυτό, κ.α.) • Ενσωμάτωση καινοτομίας στη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή (όπως π.χ. καινοτομίες για την αύξηση της παραγωγικότητας στη γεωργία, καινοτομίες προς στήριξη της βιοοικονομίας (π.χ.. μεθόδων που αποφεύγουν τη λεηλάτηση των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση των εδαφών), καινοτομίες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, υπηρεσίες οικοσυστήματος και λειτουργικότητα του εδάφους (π.χ. η αντιστροφή της τάσης απώλειας των οργανικών ουσιών του εδάφους, η εφαρμογή κατάλληλων γεωργικών πρακτικών στις γεωργικές εκτάσεις που είναι ευαίσθητες στη διάβρωση, κλπ), καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη αλυσίδα εφοδιασμού, καινοτομίες στη διασφάλιση της ποιότητας των τροφίμων, της ασφάλειας των τροφίμων και του υγιεινού τρόπου ζωής, καινοτομίες στη χρήση κτηνοτροφικών αποβλήτων κ.α.) • Ενσωμάτωση καινοτομίας στις υδατοκαλλιέργειες (όπως π.χ. καινοτομίες για την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων, καινοτομίες προς στήριξη της βιοοικονομίας (π.χ.. μεθόδων που αποφεύγουν την υποβάθμιση των θαλασσών/ποταμών/λιμνών, που παρακολουθούν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, κ.α.), καινοτομίες όσον αφορά τα εκτρεφόμενα είδη (μεσογειακά είδη, νέα είδη, κλπ),

<p>καινοτομίες στην ασφάλεια τροφίμων (π.χ. συστήματα ιχνηλασιμότητας), κ.α.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δικτύωση των παραγωγικών φορέων με ΑΕΙ/ΤΕΙ (όπως π.χ. δράσεις διασύνδεσης μεταξύ του επιχειρηματικού τομέα της περιφερειακής οικονομίας (στους κλάδους εξειδίκευσης που θα προκύψουν από τη RIS3) και των αντιστοίχων τμημάτων και εργαστηρίων των ΑΕΙ/ΤΕΙ της ΑΜΘ με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής/υποστήριξης) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: επιχειρήσεις όλων των τομέων.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: επιχειρήσεις, ΑΕΙ/ΤΕΙ, ερευνητικοί φορείς και επιχειρήσεις τους, ΠΑΜΘ, δημόσιοι φορείς στο χώρο μεταφοράς τεχνολογίας.</p>
<p>II.1.4. Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας</p>
<p>II.1.4.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων για την ψηφιακή οικονομία (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επέκταση ευρυζωνικών δικτύων και ανάπτυξη δικτύων υψηλής ταχύτητας
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη Δικτύων FTTH στα οικονομικά κέντρα της Περιφέρειας (Είναι έργο μεγάλης κλίμακας που αφορά τις μεγάλες αστικές περιοχές. Αποτελεί βασικό στόχο του Ψηφιακού Θεματολογίου 2020.) • Επέκταση και βελτίωση των ευρυζωνικών υποδομών σε αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας (όπως π.χ. δημιουργία/αναβάθμιση/επέκταση ευρυζωνικής υποδομής στην ύπαιθρο μέσω ανοικτών, cost-effective υποδομών) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: όλοι οι κάτοικοι και επιχειρήσεις των καλυπτόμενων περιοχών.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπουργείο Υποδομών και Δικτύων, ΚτΠ ΑΕ., ΟΤΑ α' και β' βαθμού</p>
<p>II.1.4.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση ζήτησης ΤΠΕ (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της παραγωγικότητας, • Υιοθέτηση διεργασιών ή οργανωσιακών ή προωθητικών καινοτομιών • Αύξηση της ανταγωνιστικότητας
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επενδύσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στις επιχειρήσεις (όπως π.χ. εφαρμογές διαχείρισης και ελέγχου της παραγωγής, εφαρμογές οικονομικής διαχείρισης, εφαρμογές ηλεκτρονικού εμπορίου και αποθήκης, εφαρμογές προώθησης προϊόντων (marketing), υπηρεσίες προς τον πελάτη (π.χ. after sales services), κλπ. στον πρωτογενή τομέα, στο δευτερογενή τομέα, στις μεταφορές, και στον τουρισμό) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ενισχυόμενες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις ΤΠΕ.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: επιχειρήσεις πρωτογενούς, δευτερογενούς και τουρισμού.</p>
<p>II.1.4.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική</p>

διακυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικός πολιτισμός και ηλεκτρονική υγεία (ΕΤΠΑ)

Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι

- Ενίσχυση των εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση
- Αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων της περιοχής
- Διασύνδεση και επικοινωνία της Περιφέρειας με τους Δήμους που βρίσκονται στη χωρική της επικράτεια, με άλλες Περιφέρειες και με τους κεντρικούς φορείς της δημόσιας διοίκησης
- Διεθνοποίηση - δικτύωση, διεύρυνση της επικοινωνίας και ενίσχυση των συνεργασιών της Περιφέρειας

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- **Εφαρμογές ΤΠΕ για αύξηση της αποτελεσματικότητας και τον καλύτερο συντονισμό των υπηρεσιών δημοσίων φορέων** (όπως π.χ. εφαρμογές διασύνδεσης των υπηρεσιών διαφόρων δημοσίων φορέων για ανταλλαγή πληροφοριών, εγγράφων, αιτημάτων, κλπ, εφαρμογές διενέργειας διαδικτυακά δημοσίων προμηθειών, προσλήψεων, κλπ, εφαρμογές διαχείρισης περιεχομένου για ενημέρωση των διαδικτυακών τόπων δημοσίων φορέων χωρίς ανάγκη εξωτερικής υποστήριξης, εφαρμογές μέτρησης της χρήσης ΤΠΕ και υποδομών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από τις υπηρεσίες των δημοσίων φορέων, κ.α.)
- **Εφαρμογές ΤΠΕ για υπηρεσίες προς τον πολίτη** (όπως π.χ. εφαρμογές παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες, ηλεκτρονικοί οδηγοί σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τις διάφορες υπηρεσίες (π.χ. μία μοναδική διαδικτυακή πύλη με πληροφορίες από όλους τους δημόσιους φορείς στην ΠΑΜΘ), διαδικτυακή/ες πύλη/ες παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες, υποβολής ερωτημάτων και αιτημάτων, κλπ, με πολλαπλούς τρόπους πρόσβασης (π.χ. διαδίκτυο, τηλέφωνο, ψηφιακή τηλεόραση), εφαρμογές ηλεκτρονικής υπογραφής/ταυτοποίησης των πολιτών/δημοτών (π.χ. ηλεκτρονική «κάρτα του πολίτη»), κ.α.)
- **Εφαρμογές ΤΠΕ για υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις** (όπως π.χ. αδειοδοτήσεις επιχειρήσεων, εγγραφές σε μητρώα, κλπ μέσω διαδικτύου, απαντήσεις σε ερωτήματα επιχειρήσεων (αρμοδιότητας οποιουδήποτε δημοσίου φορέα της Περιφέρειας) μέσω on-estor-shop, εφαρμογές ηλεκτρονικών τιμολογήσεων και ηλεκτρονικών πληρωμών, κ.α.)
- **Εφαρμογές ΤΠΕ για τον καλύτερο συντονισμό των υπηρεσιών της ΠΑΜΘ με όλους τους δημόσιους φορείς εντός και εκτός επικρατείας** (όπως π.χ. επέκταση της εφαρμογής διασύνδεσης μεταξύ των υπηρεσιών δημοσίων φορέων εντός ΑΜΘ ώστε να συμπεριλάβει και εθνικούς φορείς και φορείς σε άλλες περιφέρειες της χώρας.)
- **Συμμετοχή της Περιφέρειας σε δίκτυα και διεθνή δίκτυα για την ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση** (όπως π.χ. δράσεις διεθνούς δικτύωσης και συνεργασίας στα παραπάνω πεδία για τη μεταφορά τεχνογνωσίας, την ανταλλαγή απόψεων, και τον από κοινού σχεδιασμό βελτιωμένων διαδικασιών και συστημάτων).

Βασικοί Ωφελούμενοι: δημόσιες υπηρεσίες & φορείς, πολίτες & επιχειρήσεις της Περιφέρειας

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, δημόσιοι φορείς

II.2. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Β: Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μέσω της βελτίωσης της απασχόλησης, την ενεργητική ένταξη και πολιτικών εκπαίδευσης / ανάπτυξης δεξιοτήτων

II.2.1. Θεματικός Στόχος 8: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

II.2.1.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ)

Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι

- Ανάπτυξη δομών και τοπικών πρωτοβουλιών για τη στήριξη και την προώθηση της απασχόλησης
- Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για όσους αναζητούν εργασία και των ενεργών ατόμων

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- **Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης τοπικών συνεργασιών** (όπως π.χ. ανάπτυξη τοπικών συμμαχιών, σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων και πρωτοβουλιών για την απασχόληση προσαρμοσμένων στα χαρακτηριστικά της τοπικής αγοράς εργασίας και του ανθρώπινου δυναμικού της ΠΑΜΘ)
- **Στοχευμένα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση για τους μακροχρόνια ανέργους, τους νέους και αυτούς που διαβιούν σε νοικοκυριά χωρίς κανέναν εργαζόμενο** (όπως π.χ. ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών ενημέρωσης, συμβουλευτικής, δικτύωσης και υποστήριξης (e-counselling, e-mentoring, e-coaching, κλπ.) για την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, δημιουργία χρηματοδοτικών μηχανισμών (πέραν του τραπεζικού κυκλώματος) για κεφάλαια start-up ατομικών ή μικρών επιχειρήσεων, προγράμματα εξατομικευμένης επαγγελματικής συμβουλευτικής και επιμόρφωσης/ανάπτυξης δεξιοτήτων μακροχρόνια ανέργων, νέων, και ανέργων που διαβιούν σε νοικοκυριά χωρίς ούτε έναν εργαζόμενο, ενίσχυση της μερικής και πλήρους απασχόλησης, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, επιδότηση νέων θέσεων εργασίας για αναζητούντες εργασία, κίνητρα για επιχειρήσεις για την απασχόληση νέων, προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, κ.α.)
- **Βελτίωση της απασχολησιμότητας των λοιπών κατηγοριών ανέργων και των ενεργών ατόμων** (όπως και παραπάνω)

Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι και οι οικογένειές τους, δημόσιες υπηρεσίες, πολίτες και επιχειρήσεις.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, ΜΚΟ, εκπαιδευτικοί οργανισμοί, συλλογικοί φορείς

II.2.1.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΚΤ)

Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι

- Ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- **Στοχευμένα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση με επικέντρωση στους νέους με χαμηλά τυπικά προσόντα** (όπως π.χ. δράσεις αναβάθμισης των επαγγελματικών προσόντων των νέων με χαμηλά τυπικά προσόντα μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης σε θεματικά αντικείμενα και τομείς υψηλής ζήτησης, ολοκληρωμένη παροχή υποστήριξης της βιώσιμης ένταξης των νέων με χαμηλά προσόντα στην αγορά εργασίας μέσω της χορήγησης voucher για λήψη εξειδικευμένης και στοχευμένης κατάρτισης, επαγγελματικής συμβουλευτικής, πρακτικής άσκησης/εργασιακής εμπειρίας στο εσωτερικό ή το εξωτερικό καθώς και επιχορήγηση/παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις που θα μετατρέψουν την πρακτική άσκηση σε σύμβαση εργασίας, προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, υποστήριξη της γεωγραφικής και της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων, κ.α.)
- **Ενίσχυση της απασχόλησης υψηλών γνώσεων και δεξιοτήτων και περιορισμός της φυγής εγκεφάλων (brain drain)** (όπως π.χ. ενισχύσεις/επιστρεπτές επιχορηγήσεις για την ανάληψη από νέους επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που εστιάζουν σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας και ενσωματώνουν την καινοτομία ή/και τον εξωστρεφή προσανατολισμό με παράλληλη παροχή επιχειρηματικής συμβουλευτικής, ολοκληρωμένη υποστήριξη για την ίδρυση και λειτουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων από νέους (κατάρτιση, εξειδικευμένη επιχειρηματική συμβουλευτική, coaching, mentoring, χρηματοδοτική ενίσχυση για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης, κλπ), παροχή κινήτρων (όπως κάλυψη μισθολογικού κόστους, εργοδοτικών εισφορών) σε επιχειρήσεις για απασχόληση ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ/ΤΕΙ, υλοποίηση διακρατικών προγραμμάτων απόκτησης τεχνογνωσίας και εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων ή/και εργασιακής εμπειρίας, κ.α.)

Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι και οι οικογένειές τους.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού

II.2.1.3. Επενδυτική προτεραιότητα: Αυτό-απασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων (ΕΚΤ)

Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι

- Ενίσχυση της αυτο-απασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας επιχειρήσεων
- Προώθηση της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας
- Αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- **Προγράμματα ενθάρρυνσης της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας** (όπως π.χ. δράσεις εξατομικευμένης στήριξης νέων ελεύθερων επαγγελματιών για τη δημιουργία επιχειρήσεων με επικέντρωση στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, σε τομείς όπου η περιφερειακή οικονομία διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα και είτε με σαφή εξαγωγικό προσανατολισμό είτε που καλύπτουν προϊόντα στα οποία παρουσιάζονται ελλείψεις στην εσωτερική αγορά, ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών ενημέρωσης, συμβουλευτικής, δικτύωσης με υφιστάμενες επιχειρήσεις και άλλους υπό-ανάπτυξη επιχειρηματίες, υποστήριξης (e-counselling, e-mentoring, e-coaching, κλπ.) για την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, κ.α.)
- **Δράσεις διευκόλυνσης της ίδρυσης επιχειρήσεων** (όπως π.χ. δημιουργία χρηματοδοτικών μηχανισμών (πέραν του τραπεζικού κυκλώματος) για κεφάλαια start-up

<p>ατομικών ή μικρών επιχειρήσεων (μικροδάνεια, μικροπιστώσεις, κλπ), επιχορήγηση κεφαλαίου ή/και επιτοκίου στη βάση των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται, ανάπτυξη τοπικών δικτύων προώθησης προϊόντων, δικτύωση και συνεργασία επιχειρήσεων με τοπικούς φορείς για επίτευξη οικονομικών κλίμακας κ.α.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παροχή κινήτρων για παραγωγή νέων/καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς όπου η ελληνική οικονομία διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα - όπως θα προκύψουν από τη RIS3 – (όπως και παραπάνω) • Ενεργητική προώθηση της κοινωνικής οικονομίας (όπως π.χ. ενίσχυση σχεδίων δράσης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, σχεδιασμός και υλοποίηση εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και συμβουλευτικής σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης της κοινωνικής οικονομίας, υποστήριξη της δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι και οι οικογένειές τους, οι κάτοικοι της Περιφέρειας.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δημόσιοι φορείς, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού</p>
<p>II.2.1.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διεθνοποίηση - δικτύωση, και ενίσχυση των συνεργασιών της Περιφέρειας για την ανταλλαγή γνώσης σχετικά με βελτιώσεις στους θεσμούς της αγοράς εργασίας
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμμετοχή της Περιφέρειας σε δίκτυα και διεθνή δίκτυα για τον εκσυγχρονισμό των θεσμών της αγοράς εργασίας (όπως π.χ. δράσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας, ανταλλαγής απόψεων, από κοινού σχεδιασμού βελτιωμένων διαδικασιών και συστημάτων, κ.α.). <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: πολίτες της Περιφέρειας.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ</p>
<p>II.2.2. Θεματικός Στόχος 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας</p>
<p>II.2.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επενδύσεις σε υποδομές υγείας και κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη κτλ (ΕΤΠΑ)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι • Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός μονάδων υγείας • Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών φροντίδας παιδιών και γερόντων και ΑΜΕΑ • Βελτίωση βασικών υποδομών περιοχών με έντονα χαρακτηριστικά υποβάθμισης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός δομών υγείας και πρόνοιας με έμφαση στις δομές για παιδιά και γέροντες και ΑΜΕΑ (όπως π.χ. εκσυγχρονισμός κέντρων ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων, δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, νηπιακών σταθμών, υποδομών υγείας και διεύρυνση παρεχόμενων υπηρεσιών κυρίως σε απομακρυσμένες περιοχές ή περιοχές με ιδιαίτερα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι και οι ομάδες-στόχοι</p>

<p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, ΠΑΜΘ, δημόσιοι φορείς, ΟΤΑ α΄βαθμού</p>
<p>II.2.2.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενεργές πολιτικές ένταξης με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης (ΕΚΤ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> Υποστηρικτικές δράσεις για τη σύνδεση κοινωνικής αλληλεγγύης και απασχόλησης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσα από τη δημιουργία δομών κοινωνικής αλληλεγγύης (όπως π.χ. κοινωνικά παντοπωλεία, κοινωνικά φαρμακεία, ανοικτά κέντρα ημερήσιας υποδοχής αστέγων, κέντρα κοινότητας, κέντρα ευπαθών ομάδων, δομές παροχής συσιτίων, τράπεζες χρόνου, γραφεία διαμεσολάβησης, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι της Περιφέρειας.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄βαθμού</p>
<p>II.2.2.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά (ΕΚΤ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> Προώθηση της ενεργού ένταξης και της πρόληψης του κοινωνικού αποκλεισμού των μειονεκτούντων και εξαιρετικά περιθωριοποιημένων κοινοτήτων
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> Ενεργητική ένταξη μειονεκτούντων και περιθωριοποιημένων ομάδων (πχ μουσουλμανική μειονότητα, Ρομά) που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού (όπως π.χ. δράσεις προώθησης στην εκπαίδευση, εκπαίδευσης ενηλίκων (μέσω της ανάπτυξης σχολείων δεύτερης ευκαιρίας), κατάρτιση και απασχόληση, δράσεις προώθησης της αυτοαπασχόλησης και επιχειρηματικότητας, ενεργοποίηση μεντόρων των μειονεκτούντων πληθυσμών, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με τα δικαιώματα των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, κ.α.) Βελτίωση ποιότητας ζωής μειονεκτούντων και περιθωριοποιημένων ομάδων (πχ μουσουλμανική μειονότητα, Ρομά) (με δράσεις όπως π.χ. η ενδυνάμωση και δικτύωση των κέντρων ευπαθών ομάδων στις περιοχές συγκέντρωσης των ομάδων αυτών, ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις (Βελτίωση υποδομών/στέγασης/ Δράσεις προσχολικής εκπαίδευσης και ένταξης, καταπολέμησης του αναλφαριθμητισμού,/ Μείωση Σχολικής διαρροής και βελτίωσης της σχολικής επίδοσης /Παροχή υπηρεσιών Υγείας-πρόνοιας /Δράσεις ενημέρωσης/Ατομικής Ενδυνάμωσης/ Επαγγελματικής και Επιχειρηματικής Συμβουλευτικής/Κατάρτισης/ Απασχόλησης/Επιχειρηματικότητας), πληροφόρηση/ευαισθητοποίηση σε θέματα θρησκείας, πρόληψης και αντιμετώπισης ψυχικών παθήσεων, εξαρτήσεων, οικογενειακού προγραμματισμού, προώθηση στην εκπαίδευση και στη συμμετοχή σε άλλες κοινωνικές δραστηριότητες (πολιτιστικές, αθλητικές, κ.α.), κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι και οι οικογένειές τους.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δομές κατάρτισης/απασχόλησης, ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄βαθμού</p>
<p>II.2.2.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα (ΕΚΤ)</p>

<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση, ενίσχυση και δικτύωση τοπικών πρωτοβουλιών για το συντονισμό δράσεων ένταξης στην αγορά εργασίας και κοινωνικής αλληλεγγύης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός & υλοποίηση τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων (Πολυταμειακές, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις τοπικού ή υπο-περιφερειακού χαρακτήρα με στόχο την ενίσχυση της κατάρτισης, της επιχειρηματικότητας, της αυτο-απασχόλησης, της μερικής και πλήρους απασχόλησης, της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης για άτομα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, κλπ, ως αποτέλεσμα αφενός της προετοιμασίας της ομάδας/περιοχής στόχου και αφετέρου της κινητοποίησης των τοπικών κοινωνικών και επιχειρηματικών φορέων) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι και περιοχές-στόχοι</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δομές κατάρτισης/απασχόλησης, επιχειρήσεις, κ.α.</p>
<p>II.2.3. Θεματικός Στόχος 10: Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια-βίου μάθηση</p>
<p>II.2.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επενδύσεις στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της Περιφέρειας ΑΜΘ σε νέες επαγγελματικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες • Προώθηση της συνεργασίας των υφιστάμενων φορέων και δομών εκπαίδευσης και κατάρτισης • Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη δια βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία ενός συστήματος ανάδρασης μεταξύ των παραγωγικών φορέων και των δομών εκπαίδευσης – κατάρτισης • Επενδύσεις στη δια-βίου μάθηση (όπως π.χ. ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Συστήματος Περιφερειακής Δομής Δια Βίου Μάθησης με την αξιοποίηση σύγχρονων μεθοδολογικών εργαλείων και εξειδικευμένων στελεχών για την Διάγνωση, τον Σχεδιασμό, τον Συντονισμό και την Αξιολόγηση των πολιτικών Δια Βίου Μάθησης, δημιουργία και Λειτουργία Τοπικών Κέντρων Δια Βίου Μάθησης και Δια Βίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι, το ανθρώπινο δυναμικό εν γένει, οι επιχειρήσεις</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΟΤΑ α΄ βαθμού, ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δομές κατάρτισης/απασχόλησης, δομές εκπαίδευσης, ΠΑΜΘ</p>
<p>II.2.3.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΕΚΤ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση δομών για ειδική εκπαίδευση και στήριξη παιδιών με οικογενειακά, κοινωνικά, κινητικά, μαθησιακά προβλήματα (όπως π.χ. δομές και δράσεις στήριξης των παιδιών-θυμάτων οικογενειακής βίας, χρήστες ναρκωτικών, παιδιών που αναγκάζονται να εργαστούν, κλπ, δράσεις επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και γονέων για την αποδοχή των παιδιών από το κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δομές κατάρτισης/απασχόλησης, δομές εκπαίδευσης</p>
<p>II.2.3.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των μαθητευόμενων και αύξηση της σύνδεσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας (ΕΚΤ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού • Ενίσχυση της συμμετοχής ειδικών ομάδων πληθυσμού στα προγράμματα δια βίου μάθησης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση κινήτρων για την πρόσβαση του εργατικού δυναμικού και ομάδων προτεραιότητας (νέοι, μακροχρόνια άνεργοι, απασχολούμενοι σε κλάδους που βρίσκονται σε διαδικασία αναδιάρθρωσης, κλπ) στη δια-βίου μάθηση (όπως π.χ. δράσεις για την καταπολέμηση του Ψηφιακού Αναλφαβητισμού, δράσεις επιμόρφωσης ενηλίκων της Υπαίθρου σε θέματα γεωργικής οικονομίας - τουρισμού – δασοπονίας, δράσεις επιμόρφωσης ανέργων σε δεξιότητες απαραίτητες σε ανερχόμενους κλάδους (ή κλάδους εξειδίκευσης σύμφωνα με τα αποτελέσματα της RIS3), κ.α.) • Προγράμματα συμμετοχής στη δια-βίου μάθηση και διαμόρφωση κινήτρων για την πρόσβαση ομάδων προτεραιότητας (μετανάστες- Ρομά – αναλφάβητοι, κ.α.) (όπως και παραπάνω, και προγράμματα γλωσσικής επιμόρφωσης) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι ομάδες-στόχοι</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, συλλογικοί φορείς, δομές κατάρτισης/απασχόλησης</p>

II.3. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Γ: Βιώσιμες υποδομές για την ανάπτυξη της απασχόλησης

<p>II.3.1. Θεματικός Στόχος 7: Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση των δυσχερειών σε κομβικά δίκτυα υποδομών</p>
<p>II.3.1.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση της γεωστρατηγικής θέσης της Περιφέρειας

<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία κόμβου διασυνδεδεμένων πολυτροπικών μεταφορών • Εξέλιξη της Περιφέρειας ως διαμετακομιστικού κέντρου
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση/αναβάθμιση οδικών υποδομών (όπως π.χ. ολοκλήρωση των καθέτων αξόνων της Εγνατίας οδού, εστιασμένες βελτιώσεις οδικών τμημάτων και κόμβων (π.χ. παρακάμψεις πόλεων), ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης πόρων συντήρησης οδικού δικτύου, ανάπτυξη προγράμματος μέτρησης κυκλοφοριακών δεδομένων και συντονισμό καταγραφών μεταξύ Περιφέρειας και Δήμων, ανάπτυξη βάσεων δεδομένων μετακινήσεων, κ.α.) • Αναβάθμιση των υφιστάμενων σιδηροδρομικών υποδομών (όπως π.χ. αξιοποίηση τεχνικών τηλεματικής για την βελτίωση της λειτουργίας των σημερινών γραμμών, αντιμετώπιση προβλημάτων διαλειτουργικότητας Ελληνικού, Βουλγαρικού και Τουρκικού σιδηροδρομικού δικτύου, διερεύνηση δυνατοτήτων μείωσης ισόπεδων διασταυρώσεων και βελτίωσης των χαρακτηριστικών τους και της λειτουργίας τους, κ.α.) • Αναβάθμιση των λιμένων Αλεξανδρούπολης και Καβάλας και σύνδεση με την Εγνατία και το σιδηρόδρομο (όπως π.χ. ολοκλήρωση των έργων αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών Αλεξανδρούπολης (συμπεριλαμβανομένου του πολυχρηστικού σταθμού), των έργων σύνδεσης με το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, των έργων αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών Καβάλας, κ.α.) • Δημιουργία κόμβων διασυνδεδεμένων πολυτροπικών μεταφορών (όπως π.χ. κατασκευή κόμβου πολυτροπικών μεταφορών με 3 διασυνδεδεμένα μεταφορικά δίκτυα (οδικό, θαλάσσιο, σιδηροδρομικό), επενδύσεις σε τεχνολογίες πληροφορικής και συστήματα διοίκησης στις συνδυασμένες μεταφορές (π.χ. ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων, αυτόματη αναγνώριση εξοπλισμού, κλπ), κ.α.). • Δημιουργία ενός διασυνδεδεμένου συστήματος μεταφορών και χώρων συγκέντρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων logistics (όπως π.χ. ολοκληρωμένη μελέτη και σχεδιασμό ενός συνεκτικού δικτύου μεταφορικών υποδομών, κόμβων και περιοχών χωροθέτησης επιχειρήσεων παραγωγής (ΒΙΠΑ/ΒΙΟΠΑ) και επιχειρήσεων logistics, συνοδευτικές δράσεις θεσμικών ρυθμίσεων, επενδύσεις σε συστήματα και τεχνολογίες που είναι απαραίτητα, δράσεις υπηρεσιών υποστήριξης, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι επιχειρήσεις της περιφέρειας, επιχειρήσεις logistics, διερχόμενα φορτία</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ άβαθμού, φορείς του δημοσίου, ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ, Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης, Οργανισμός Λιμένος Καβάλας</p>
<p>II.3.1.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι/Δράσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση κατασκευής των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού (βλέπε παραπάνω)
<p>II.3.1.3. Επενδυτική προτεραιότητα: Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (σιδηροδρομικές και θαλάσσιες μεταφορές και λιμάνια) (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενσωμάτωση κριτηρίων βιώσιμης κινητικότητας στον πολεοδομικό σχεδιασμό και στη χωροθέτηση εγκαταστάσεων • Πρόσφορη σύνδεση με μαζικά μέσα μεταφοράς μεταξύ των αστικών συγκεντρώσεων και

<p>των συγκεντρώσεων δραστηριοτήτων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της προσβασιμότητας απομακρυσμένων περιοχών με συλλογικά μέσα μεταφοράς • Ανάπτυξη θαλάσσιας κινητικότητας στον τουρισμό
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις υποστήριξης μετακινήσεων πεζή και με ποδήλατο στα αστικά συγκροτήματα (όπως π.χ. δημιουργία δικτύων πρόσβασης (πεζοδρόμων & ποδηλατοδρόμων) σε αστικές περιοχές με υψηλή επισκεψιμότητα, σχεδιασμός και υλοποίηση υποστηρικτικής υποδομής ποδηλάτων, χωροθέτηση αναπτύξεων που έλκουν σημαντικό αριθμό μετακινήσεων σε θέσεις που είναι προσπελάσιμες με Δημόσια Συγκοινωνία, βάδισμα και ποδήλατο, συνένωση βιομηχανικών δραστηριοτήτων και αποθηκών σε βιομηχανικές περιοχές και κέντρα εφοδιαστικής με καλές συνδέσεις με το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, περιορισμός των σημείων πρόσβασης και έλεγχος χρήσεων σε στρατηγικούς οδικούς άξονες και σε οδικά τμήματα πρόσβασης σε σημαντικούς συγκοινωνιακούς κόμβους (π.χ. λιμάνια), ταυτόχρονη εκπόνηση πολεοδομικών μελετών και μελετών μεταφορών, αναγνώριση και ενσωμάτωση στον πολεοδομικό και συγκοινωνιακό σχεδιασμό των αναγκών του τουριστικού τομέα, κ.α.) • Πρωώθηση αστικών μαζικών μεταφορών (όπως π.χ. ανάπτυξη χώρων στάθμευσης για μετεπιβίβαση στις αστικές περιοχές, σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση των παρακάμψεων, διερεύνηση δυνατοτήτων ανάπτυξης σταθμών λεωφορείων Δ.Χ. στις παρυφές των πόλεων σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση των παρακάμψεων, ανάπτυξη συστημάτων μετακίνησης για άτομα με μειωμένη κινητικότητα, διασύνδεση υποδομών και υπηρεσιών μεταξύ όλων των επιβατικών μέσων μεταφορών: συντονισμός υπηρεσιών μέσω ενοποιημένων συστημάτων εισιτηρίων, συντονισμού υπηρεσιών μεταξύ μέσων και παρόχων συγκοινωνιακού έργου, και εγκατάστασης/βελτίωσης συστήματος πληροφόρησης δρομολογίων, κ.α.) • Πρωώθηση μαζικών μεταφορών σε απομακρυσμένες περιοχές (όπως π.χ. καταγραφή αναγκών μετακινήσεων και ανάπτυξη δεικτών προσπελασιμότητας σε βασικές υπηρεσίες, ανάπτυξη ευέλικτων μορφών Δημόσιας Συγκοινωνίας, διερεύνηση των αναγκών μετακινήσεων των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα, κ.α.) • Σχεδιασμός και κατασκευή δικτύου μικρών τουριστικών λιμενικών υποδομών για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού και μετακινήσεων (όπως π.χ. καταγραφή αναγκών ελλιμενισμού, διερεύνηση δυνατοτήτων ανάπτυξης, σχεδιασμός μικρών τουριστικών λιμένων στη χερσαία ακτή και στη Σαμοθράκη που μπορούν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο μαζί με τους υφιστάμενους (Καβάλα, Θάσο και Αλεξανδρούπολη), κ.α.). <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι, οι επιχειρήσεις, οι επισκέπτες</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς δημόσιων συγκοινωνιών</p>
<p>II.3.1.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξισορρόπηση των δικτύων μεταφορών με την ανάπτυξη του σιδηροδρόμου
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρωώθηση των σιδηροδρομικών μεταφορών (όπως π.χ. σιδηροδρομική σύνδεση λιμένα Καβάλας – Τοξότες, μελέτη σκοπιμότητας σιδηροδρομικής σύνδεσης Κομοτηνή – Dimitrograd, πρωώθηση συνεργασίας με Βουλγαρία για την εκπόνηση σχεδίου γενικής διάταξης στην περιοχή του Ορμενίου – Svilengrad, διενέργεια ειδικής έρευνας του τρόπου

<p>λειτουργίας του συστήματος εμπορευματικών μετακινήσεων της Περιφέρειας και των δυνατοτήτων προώθησης των σιδηροδρομικών μεταφορών, κ.α.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της πολυτροπικότητας (όπως II.3.1.1) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι επιχειρήσεις της περιφέρειας, επιχειρήσεις logistics.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε.</p>
<p>II.3.2. Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς</p>
<p>II.3.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (γεωθερμική, αιολική, υδροηλεκτρική, βιομάζα, κ.α.) συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών νοικοκυριών και των αγροκτημάτων
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας (όπως π.χ. επενδύσεις σε κεντρικά συστήματα θέρμανσης και παραγωγής ζεστού νερού για οικισμούς, βιομηχανικές περιοχές, αλλά και μεμονωμένες παραγωγικές εγκαταστάσεις (συμπεριλαμβανομένων των θερμοκηπίων, ξηραντηρίων τροφίμων η/και ξυλείας, μονάδων επεξεργασίας τροφίμων και των υδατοκαλλιεργειών) με επανεισαγωγή του γεωθερμικού ρευστού στον ταμιευτήρα, χρήση στη γεωργία (υπεδαφική θέρμανση παραγωγής για πρώιμες παραγωγές), ενίσχυση επενδύσεων για αξιοποίηση του γεωθερμικού ρευστού από άλλους κλάδους (π.χ. σε παραγωγή καλλυντικών, από spa και τουριστικά καταλύματα, ιατρικές εφαρμογές) κ.α.) • Προώθηση των επενδύσεων αιολικής ενέργειας (όπως π.χ. μέσα από δράσεις ενίσχυσης των τοπικών δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, κ.α.) • Προώθηση επενδύσεων σε παραγωγή ενέργειας από βιομάζα με έμφαση στην τοπική χρήση (όπως π.χ. κατασκευή κεντρικών συστημάτων συμπαραγωγής θέρμανσης και ενέργειας από βιομάζα (κυρίως κατάλοιπα αγροτικής παραγωγής) και χρήση σε κεντρικά συστήματα θέρμανσης και ηλεκτροδότησης για οικισμούς, βιομηχανικές περιοχές, κτηνοτροφικά πάρκα, θερμοκήπια, κλπ, κατασκευή μεμονωμένων συστημάτων παραγωγής βιοαερίου από κατάλοιπα σε κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, παραγωγή υγρών καυσίμων (π.χ. βιοαιθανόλη) από βιομάζα (κατάλοιπα αγροτικής παραγωγής, ενεργειακές καλλιέργειες, κλπ), παραγωγή στερεών καυσίμων (π.χ. pellets), κ.α.) • Προώθηση επενδύσεων σε κατασκευή δικτύων διανομής φυσικού αερίου σε μεγάλα αστικά κέντρα και Βιομηχανικές Περιοχές – Βιομηχανικά Πάρκα. <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας και επιχειρήσεις γενικότερα, αγρότες, νοικοκυριά.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας, αγρότες, ΔΕΗ, νομικά πρόσωπα του δημοσίου</p>
<p>II.3.2.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ, σε δημόσια έργα υποδομής, στον τομέα της στέγασης και στον τομέα της γεωργίας</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις

<p>δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων, και στον τομέα της στέγασης</p>
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενεργειακή αναβάθμιση του δημόσιου κτιριακού δυναμικού (όπως π.χ. καταγραφή και αξιολόγηση του ενεργειακού ισοζυγίου όλων των δημόσιων κτιρίων της Περιφέρειας, επενδύσεις εκσυγχρονισμού σε συστήματα θέρμανσης, παραγωγής ζεστού νερού, και ψύξης, εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και παθητικών συστημάτων θέρμανσης και ψύξης, παρεμβάσεις θερμομόνωσης και ηλιοπροστασίας, συμπεριλαμβανομένων και των αντίστοιχων συστημάτων αυτοματισμού, συστήματα αυτοματισμού για την εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας, δράσεις επιμόρφωσης του προσωπικού για αλλαγή της ενεργειακής συμπεριφοράς, θέσπιση κινήτρων για δημόσια κτίρια που αναβαθμίζονται ενεργειακά (πιστοποιητικό ή ειδικό σήμα, ετήσιο βραβείο, κλπ), κ.α.) • Ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών (όπως π.χ. καταγραφή και ενεργειακή αξιολόγηση του κατοικούμενου κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας (κατασκευής προ του 1980), και προσδιορισμός περιοχών προτεραιότητας για παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, ενισχύσεις για παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης (όπως και για τα δημόσια κτίρια), θέσπιση άλλων κινήτρων (π.χ. πρόσβαση σε χρηματοδότηση με ευνοϊκούς όρους πέραν της ενίσχυσης), κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: νοικοκυριά, κατασκευαστικές εταιρίες, εταιρίες προμήθειας συστημάτων θέρμανσης, ψύξης, αυτοματισμού, δημόσιες υπηρεσίες</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς του δημοσίου, νοικοκυριά.</p>
<p>II.3.3. Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης χρήσης των πόρων</p>
<p>II.3.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα των απορριμμάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κάλυψη όλων των περιοχών της Περιφέρειας από συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων (όπως π.χ. ολοκλήρωση του συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων, επέκταση των συστημάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων - επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση μη ανακυκλώσιμων υλικών, και διάθεση υπολειμμάτων - και στους αγροτικούς οικισμούς, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: κάτοικοι Περιφέρειας, οικοσυστήματα</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.</p>
<p>II.3.3.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα του νερού για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένη διαχείριση εσωτερικών και υπογείων υδάτων με βάση το πραγματικό του βιώσιμο μέγεθος και τις πιθανές μελλοντικές δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής

<p>αλλαγής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της αποδοτικότητας στη χρήση του νερού στη γεωργία
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένο σύστημα βιώσιμης διαχείρισης υδατικού δυναμικού (όπως π.χ. έργα και δράσεις διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του επιφανειακού και υπόγειου υδατικού δυναμικού, κ.α.) • Πρώθηση βιώσιμων συστημάτων άρδευσης (όπως π.χ. κατασκευή μικρών αρδευτικών ταμιευτήρων, κατασκευή κλειστών σύγχρονων αρδευτικών δικτύων, με αγωγούς υπό πίεση και συστήματα ελέγχου των απωλειών του νερού άρδευσης κατά τη μεταφορά, πρώθηση συστημάτων τοπικής άρδευσης (σταγόνες) και κατάργηση της άρδευσης με τεχνητή βροχή στο χωράφι, διαμόρφωση ενιαίας ορθολογικής τιμολογιακής πολιτικής, ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση υποβαθμισμένων υδατικών πόρων (π.χ. από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού), επιμόρφωση αγροτών σε μεθόδους βιώσιμης χρήσης του αρδευτικού νερού, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι, οι επισκέπτες, οι αγρότες, τα οικοσυστήματα.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς δημοσίου</p>
<p>II.3.3.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προστασία βιοποικιλότητας, ανάδειξη και οικολογική διαχείριση φυσικών πόρων συμπεριλαμβανομένων και των περιοχών NATURA 2000
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών (Natura, Ramsar, κλπ) (όπως π.χ. ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου περιβαλλοντικών υποχρεώσεων, ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον περιορισμό πρακτικών που υποβαθμίζουν το περιβάλλον, επιμόρφωση αγροτών σε περιβαλλοντικά φιλικές μεθόδους καλλιέργειας/εκτροφής, θεσμικές βελτιώσεις (ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλες τις τομεακές πολιτικές και αποτίμηση επιπτώσεων με ποσοτικούς δείκτες, βελτίωση της συνεργασίας της Αιρετής Περιφέρειας με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση που έχει πολλές σχετικές υπηρεσίες καθώς και τους ΟΤΑ), δράσεις για την αποκατάσταση, διατήρηση και αξιοποίηση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των τόπων NATURA 2000, δημιουργία και/ή διατήρηση ζωνών άγριας πανίδας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και/ή δασικές περιοχές, ενθάρρυνση δράσεων που ενισχύουν τις βασικές λειτουργίες αντιπροσωπευτικών ή υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, προώθηση δράσεων και μέτρων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι, οι επισκέπτες και το οικοσύστημα.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς δημοσίου</p>
<p>II.3.3.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, προστασία και αποκατάσταση του εδάφους, προώθηση υπηρεσιών σχετικών με το οικοσύστημα, συμπεριλαμβανόμενου και του δικτύου NATURA 2000 και των πράσινων υποδομών (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • χωρική ανάπτυξη σε περιοχές πολλαπλών προβλημάτων (αστικές περιοχές, ορεινές και

<p>μειονεκτικές, παράκτιες και νησιωτικές)</p>
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση χωροταξικού σχεδιασμού • Εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων χωρικής ανάπτυξης (πολυταμειακά ολοκληρωμένα σχέδια δράσης για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση περιοχών συγκρούσεις χρήσεων γης και πολλαπλά προβλήματα) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι και επιχειρήσεις των περιοχών-στόχων.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς του δημοσίου, επιχειρήσεις, κ.α.</p>
<p>II.3.3.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Δράση για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση/αναβάθμιση των υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών (κτιριακό απόθεμα, περιοχές οργανωμένης εγκατάστασης βιομηχανικών μονάδων, ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ)
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών (ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ) ώστε να ανταποκρίνονται στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και στις ανάγκες ανερχόμενων κλάδων (όπως π.χ. μελέτη των αναγκών μεταποιητικών επιχειρήσεων που ανήκουν σε ανερχόμενους κλάδους και κλάδους εξειδίκευσης (σύμφωνα με τη RIS3), σχεδιασμός προγράμματος έργων για την αναβάθμιση των υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών ε έμφαση στις περιβαλλοντικές υποδομές και τις υποδομές υψηλής τεχνολογίας, κίνητρα για εγκατάσταση επιχειρήσεων, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: μεταποιητικές επιχειρήσεις, περιβάλλον, κάτοικοι.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ</p>

II.4. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Δ: Φιλική προς το περιβάλλον και ενεργειακά αποδοτική οικονομία για την ανάπτυξη και την απασχόληση

<p>II.4.1. Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης χρήσης των πόρων (όπως παραπάνω)</p>
<p>II.4.1.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα του νερού για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένη διαχείριση εσωτερικών και υπογείων υδάτων με βάση το πραγματικό βιώσιμο μέγεθος και τις πιθανές μελλοντικές δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής • Αύξηση της αποδοτικότητας στη χρήση του νερού στη γεωργία μέσω επενδύσεων σε ποιο αποτελεσματική άρδευση
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έργα και δράσεις διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του επιφανειακού και υπόγειου υδατικού δυναμικού (όπως σε II.3.3.2)

<ul style="list-style-type: none"> • Πρώθηση βιώσιμων συστημάτων άρδευσης (όπως σε II.3.3.2) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: οι κάτοικοι, οι επισκέπτες, οι αγρότες, τα οικοσυστήματα. Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ, φορείς δημοσίου</p>
<p>II.4.1.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Δράση για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων βιομηχανικών εκτάσεων και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση/αναβάθμιση των υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών (κτιριακό απόθεμα, περιοχές οργανωμένης εγκατάστασης βιομηχανικών μονάδων, ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ)
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων βιομηχανικών υποδομών (ΒΙΠΕ/ΒΙΟΠΑ) ώστε να ανταποκρίνονται στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και στις ανάγκες ανερχόμενων κλάδων (όπως σε II.3.3.5) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: μεταποιητικές επιχειρήσεις, περιβάλλον, κάτοικοι. Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ</p>
<p>II.4.2. Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς (όπως παραπάνω)</p>
<p>II.4.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (γεωθερμική, αιολική, υδροηλεκτρική, βιομάζα, κ.α.) συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών νοικοκυριών και τα αγροκτήματα
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας (όπως σε II.3.2.1) • Προώθηση των επενδύσεων αιολικής ενέργειας (όπως σε II.3.2.1) • Προώθηση επενδύσεων σε παραγωγή ενέργειας από βιομάζα με έμφαση στην τοπική χρήση (όπως σε II.3.2.1) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας και επιχειρήσεις γενικότερα, αγρότες, νοικοκυριά. Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας, αγρότες, ΔΕΗ, νομικά πρόσωπα του δημοσίου</p>
<p>II.4.2.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ, σε δημόσια έργα υποδομής, στον τομέα της στέγασης και στον τομέα της γεωργίας</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων, και στον τομέα της στέγασης
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργειακή αναβάθμιση του δημόσιου κτιριακού δυναμικού (όπως σε II.3.2.2) • Ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών (όπως σε II.3.2.2) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: νοικοκυριά, κατασκευαστικές εταιρίες, εταιρίες προμήθειας συστημάτων θέρμανσης, ψύξης, αυτοματισμού, δημόσιες υπηρεσίες</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, φορείς του δημοσίου, νοικοκυριά.</p>
<p>II.4.3. Θεματικός Στόχος 5: Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου</p>
<p>II.4.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Υποστήριξη επενδύσεων αποκλειστικά για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΕΤΠΑ)</p> <p>Και</p>
<p>II.4.3.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών (ΕΤΠΑ)</p>
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρόληψη και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων - Αναβάθμιση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού • Αντιπλημμυρική προστασία • Προστασία από διάβρωση, κατολισθήσεις • Προστασία και αποκατάσταση ακτών • Προστασία δασών • Αξιοποίηση διακρατικών και διασυνοριακών συνεργασιών για αποτελεσματικότερη πρόληψη και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων (όπως π.χ. ολοκλήρωση του χάρτη πλημμυρικού κινδύνου της Περιφέρειας, δράσεις έγκαιρης προειδοποίησης και κινητοποίησης, κ.α.) • Διασυνοριακή συνεργασία στην πρόληψη και διαχείριση κινδύνων (όπως π.χ. ολοκληρωμένη μελέτη της διαχείρισης των υδατικών πόρων σε Έβρο και Νέστο και την υλοποίηση έργων σε συνεργασία με τους διασυνοριακούς εταίρους, εκπόνηση μελέτης κινδύνου δασικών πυρκαγιών και κινδύνου μετάδοσης δασικών πυρκαγιών από τη Βουλγαρία, κοινές δράσεις έγκαιρης προειδοποίησης και κινητοποίησης, κ.α.) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: κάτοικοι και οικοσυστήματα της Περιφέρειας.</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, δημόσιοι φορείς</p>

II.5. Προτεραιότητα Χρηματοδότησης Ε: Διοικητική μεταρρύθμιση για μια αποτελεσματική και υπεύθυνη διοίκηση

<p>II.5.1. Θεματικός Στόχος 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης</p>
<p>II.5.1.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών (ΕΤΠΑ)</p>

& ΕΚΤ)
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση της λειτουργίας του προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης της Περιφέρειας • Καθιέρωση ενιαίων προτύπων λειτουργίας υπηρεσιών ΠΑΜΘ • Ανάπτυξη και λειτουργία ενιαίων και ολοκληρωμένων εφαρμογών και ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη διοικητική πρακτική • Αξιοποίηση διασυνοριακών και διακρατικών συνεργασιών για ανταλλαγή βέλτιστων διοικητικών πρακτικών • Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Σχεδιασμός ενιαίων διαδικασιών και συστημάτων για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ</i> (όπως σε II.1.1.1) • <i>Σχεδιασμός σύγχρονων διαδικασιών και συστημάτων για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ και έλεγχος της απόδοσής τους</i> (όπως σε II.1.1.1) • <i>Σχεδιασμός σύγχρονων εφαρμογών ΤΠΕ για τις υπηρεσίες της ΠΑΜΘ</i> (όπως σε II.1.1.1) • <i>Διασυνοριακές και διακρατικές συνεργασίες για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε διαδικασίες/συστήματα προγραμματισμού, εσωτερικής λειτουργίας και υπηρεσιών προς τον πολίτη/επιχειρήσεις</i> (όπως σε II.1.1.1) • <i>Βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της ΠΑΜΘ και άλλων δημόσιων φορέων</i> (όπως σε II.1.1.1) <p>Βασικοί Ωφελούμενοι: ανθρώπινο δυναμικό ΠΑΜΘ/ΟΤΑ/λοιπών δημόσιων φορέων, πολίτες της Περιφέρειας (έμμεσα).</p> <p>Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού</p>
II.5.2. Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας
II.5.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικός πολιτισμός και ηλεκτρονική υγεία (ΕΤΠΑ)
<p>Προτεινόμενοι ειδικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση των εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση • Αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων της περιοχής • Διασύνδεση και επικοινωνία της Περιφέρειας με τους Δήμους που βρίσκονται στη χωρική της επικράτεια, με άλλες Περιφέρειες και με τους κεντρικούς φορείς της δημόσιας διοίκησης • Διεθνοποίηση - δικτύωση, διεύρυνση της επικοινωνίας και ενίσχυση των συνεργασιών της Περιφέρειας
<p>Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Εφαρμογές ΤΠΕ για αύξηση της αποτελεσματικότητας και τον καλύτερο συντονισμό των υπηρεσιών δημοσίων φορέων</i> (όπως σε II.1.4.3) • <i>Εφαρμογές ΤΠΕ για υπηρεσίες προς τον πολίτη</i> (όπως σε II.1.4.3) • <i>Εφαρμογές ΤΠΕ για υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις</i> (όπως σε II.1.4.3) • <i>Εφαρμογές ΤΠΕ για τον καλύτερο συντονισμό των υπηρεσιών της ΠΑΜΘ με όλους τους</i>

δημόσιους φορείς εντός και εκτός επικρατείας (όπως σε II.1.4.3)

- *Συμμετοχή της Περιφέρειας σε δίκτυα και διεθνή δίκτυα για την ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (όπως σε II.1.4.3)*

Βασικοί Ωφελούμενοι: δημόσιες υπηρεσίες & φορείς, πολίτες & επιχειρήσεις της Περιφέρειας

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΠΑΜΘ, ΟΤΑ α΄ βαθμού, δημόσιοι φορείς

III. Εφαρμογή οριζόντιων αρχών και στόχοι πολιτικής για την υλοποίηση των ΕΔΕΤ.

III.1. Εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης

Για την κατάρτιση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος περιόδου 2014-2020 αξιοποιήθηκαν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας Θράκης της τρέχουσας περιόδου καθώς και τα συμπεράσματα από την αναθεώρηση του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού ΠΑΜΘ.

III.1.1. Η διαδικασία εκπόνησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας Θράκης.

Σκοπός των επιχειρησιακών προγραμμάτων – οι στόχοι της Περιφέρειας

Η σύνταξη Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.) από τους Ο.Τ.Α. β΄ βαθμού προβλέπεται στο Νόμο 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7.6.2010) και συγκεκριμένα στο άρθρο 268 «Προγραμματισμός, προϋπολογισμός – λογιστικό σύστημα Περιφερειών». Στο ίδιο άρθρο προσδιορίζεται η πενταετής χρονική διάρκεια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, με εξαίρεση την πρώτη περίοδο εφαρμογής τους που είναι τριετής.

Η Περιφέρεια ΑΜΘ στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος της προδιαγράφει τις αρχές της και τους στόχους της και προγραμματίζει τη δράση της, έτσι ώστε να επιτύχει το όραμά της για μια Περιφέρεια:

- ✓ με ενιαία περιφερειακή συνείδηση και δική της ταυτότητα
- ✓ διεθνή κόμβο και ελκυστικό προορισμό
- ✓ ανταγωνιστική, παραγωγική και εξωστρεφή
- ✓ βασισμένη στη γνώση και την καινοτομία
- ✓ με ποιότητα ζωής, κοινωνική συνοχή και σεβασμό στο περιβάλλον
- ✓ μαχητική και διεκδικητική.

Η διαδικασία σύνταξης του Ε.Π.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο της Αν. Μακεδονίας – Θράκης, με την υπ΄ αριθμ. 235/2011 / 5-9-2011 απόφασή του, ενέκρινε την εισήγηση για την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) με τη συνεργασία και υποστήριξη της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.).

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε έως την υποβολή του στο Περιφερειακό Συμβούλιο προς ψήφιση, περιγράφεται συνοπτικά, στη συνέχεια:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

- I. Πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις εργασίας, μεταξύ των υπευθύνων στελεχών από την πλευρά της Περιφέρειας και των αρμοδίων στελεχών της ΕΕΤΑΑ, με στόχο τη συμφωνία για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί για τη σύνταξη του Ε.Π., τον τρόπο συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών της Περιφέρειας και της ΕΕΤΑΑ και γενικότερα τον τρόπο οργάνωσης του έργου. Ως αποτέλεσμα προέκυψε το σχήμα οργάνωσης του έργου, το οποίο αναλύεται στη συνέχεια.
- II. Πραγματοποιήθηκε ενημέρωση των Γενικών Διευθυντών και των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων της Περιφέρειας για το σκοπό, τους στόχους, το περιεχόμενο και τη διαδικασία σύνταξης του Ε.Π. (28-07-2011)
- III. Με την υπ' αριθμ. 66520/1815/31-10-2011 (όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις υπ' αριθμ. 78415/2578/7-12-2011 και 6012/340/26-01-2012 αποφάσεις του Περιφερειάρχη συγκροτήθηκε η Κεντρική και οι Θεματικές Ομάδες Έργου. Απόφαση του Περιφερειάρχη, () συγκροτήθηκε **Κεντρική Ομάδα Έργου** αποτελούμενη από Γενικούς Διευθυντές και στελέχη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας **καθώς και τα μέλη των Θεματικών Ομάδων** για την σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΑΜΘ.
- IV. Στις 3-11-2011, έγινε αναλυτική ενημέρωση όλων των μελών της κεντρικής και των θεματικών ομάδων έργου και προσδιορίστηκαν οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες καθενός συμμετέχοντος.
- V. Έγιναν συναντήσεις εργασίας (ενδεικτικά στις 23-11-2011, 2-12-2011, 8-12-2011, 16-12-2011 κλπ) της κάθε θεματικής ομάδας και προσδιορίστηκαν τα παραδοτέα της ομάδας και το χρονοδιάγραμμα.
- VI. Παράλληλα Συντάχθηκαν και διανεμήθηκαν προς συμπλήρωση (8-11-2011), σε όλες τις Διευθύνσεις της Περιφέρειας και του Π.Τ.Α., ερωτηματολόγια για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, των προβλημάτων και των προτάσεων σε όλους τους θεματικούς τομείς αρμοδιοτήτων της Περιφέρειας.
- VII. Πραγματοποιήθηκαν συνεργασίες με τους Προέδρους των Θεματικών Επιτροπών της Περιφέρειας αυτή του Τουρισμού (13-12-2011) καθώς και της Επιτροπής Πρωτογενούς Τομέα (24-01-2012, 9-02-2012) όπου δόθηκαν οι κατευθύνσεις των πολιτικών επιλογών τους.
- VIII. Μετά την ολοκλήρωση του έργου των θεματικών ομάδων, έγινε συζήτηση και επεξεργασία του συνόλου του στρατηγικού σχεδίου με συντονιστή-εποπτεύοντα τον κ. Φ. Καραλίδη (2-4-2012, 3-4-2012), αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη για την εποπτεία των διαδικασιών κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος
- IX. Στις 9-5-2012 πραγματοποιήθηκε ενημέρωση της Εκτελεστικής Επιτροπής ??? για τον τρόπο οργάνωσης του έργου, τις ακολουθούμενες διαδικασίες και το περιεχόμενό του ανά θεματική ενότητα αλλά και επί του συνόλου του στρατηγικού σχεδίου, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 174, εδάφιο (α) του Ν.3852/10, η Εκτελεστική Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα του συντονισμού την κατάρτισης και την ευθύνη της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας.
- X. Διοργανώθηκε στα μέσα Μαΐου συνάντηση με όλους τους Δήμους της Περιφέρειας για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαβαθμιδικών συνεργασιών.
- XI. Εγκρίθηκε στις 25-5-2012 με την αρ.απ.45/2012 το σχέδιο του Στρατηγικού Σχεδιασμού από την Εκτελεστική Επιτροπή.:
- XII. Η Εκτελεστική Επιτροπή εισηγήθηκε 1-06-2012 στις το σχέδιο του στρατηγικού σχεδιασμού στο Περιφερειακό Συμβούλιο, όπου και εγκρίθηκε με την αρ. 212/2012 απόφασή του.

- XIII. Στις 06-06-2012 το σχέδιο του Στρατηγικού Σχεδιασμού αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας για διαβούλευση και στις 15-06-2012 στάλθηκε προς συζήτηση στην Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης.
- XIV. Η Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού επεξεργάστηκε τις προτάσεις των υπηρεσιών της Περιφέρειας και τις προτάσεις που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης, και σύνταξε το σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος το οποίο και θα υποβάλει στην Εκτελεστική Επιτροπή.

Τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθηθούν για την οριστικοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι:

1. Το τελικό αυτό σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα υποβληθεί στο Περιφερειακό Συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση.
2. Το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας για την τήρηση της διαδικασίας κατάρτισής του από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, θα καταχωρηθεί στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας και θα δημοσιοποιηθεί και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.

III.1.2. Η αναθεώρηση του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού ΠΑΜΘ

- Στις 10-9-2012 στάλθηκε επιστολή προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της Περιφέρειάς, για την αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού, ζητώντας τους να καταθέσουν τις προτάσεις τους.
- Στις 14-09-2012 πραγματοποιήθηκε συνάντηση διαβούλευσης και ενημέρωσης, για το Περιφερειακό Χωροταξικό Σχεδιασμό και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας Θράκης, όλων των φορέων της Περιφέρειας, των Δήμων, Επιμελητήριων, Οικονομικών, Τεχνικών, Γεωτεχνικών, Επαγγελματικών, Βιοτεχνικών κλπ της Περιφέρειας, παρουσία και της μελετητικής ομάδας όπου έχει αναλάβει την εκπόνηση του αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού της περιφέρειάς μας, προκειμένου να εκφραστούν οι απόψεις σχετικά με την μέχρι τώρα εφαρμογή του Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού, την υφιστάμενη κατάσταση και τις δυνατότητες και τις προοπτικές ανάπτυξης της Περιφέρειάς μας.
- Όλα τα στοιχεία, προτάσεις κλπ εξεργάστηκαν από την ανάδοχο μελετητική εταιρία και στις 12-11-2012 κατατέθηκαν εμπρόθεσμα, στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, τα στοιχεία του σταδίου Α1 της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης»
- Στις 4-12-2012 στάλθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, τα ανωτέρω παραδοτέα στην Περιφέρεια μας.
- Πραγματοποιήθηκε συνάντηση στις 10-12-2012 των εκπροσώπων της ΠΑΜΘ με τους εκπροσώπους του Υπουργείου προκειμένου να ανταλλάγουν απόψεις επί των παραδοτέων του σταδίου Α1 και να προετοιμαστεί η εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο.
- Πραγματοποιήθηκε στις 17-01-2013 ημερίδα ενημέρωσης και παρουσίαση του Σταδίου Α1 της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης», παρουσία της αναδόχου εταιρίας, του ΥΠΕΚΑ καθώς και όλων των εμπλεκόμενων φορέων της Περιφέρειας, (Δήμοι, Επιμελητήρια, Φορέων Διαχείρισης, Υπηρεσίες Πολιτισμού και Αρχαιολογικές κλπ).
- Το στάδιο Α1 τέθηκε σε διαβούλευση προκειμένου να κατατεθούν όλες οι απόψεις προτάσεις των φορέων της ΠΑΜΘ.

- Κατόπιν στις 26-02-2013 έγινε η εισήγηση του Σταδίου Α1 της μελέτης «Αξιολόγηση, αναθεώρηση & εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης» στο Περιφερειακό Συμβούλιο, το οποίο με την αρ.55/2013 απόφασή του ενέκρινε στο Στάδιο Α1 της μελέτης.
- Το εγκεκριμένο στάδιο Α1 καθώς και όλα τα έγγραφα της διαβούλευσης στάλθηκαν στο ΥΠΕΚΑ στις 21-03-2013.

III.2. Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας

III.3. Στόχοι οριζόντιων πολιτικών

Ενότητα 2: «Χωρική Διάσταση»

IV. Πώς διασφαλίζεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση της χρήσης των Ταμείων για την εδαφική ανάπτυξη συγκεκριμένων περιοχών σε υπο-περιφερειακό επίπεδο

IV.1. Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

Η υλοποίηση Τοπικών Προγραμμάτων Ανάπτυξης για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, πρέπει να συμβάλει:

- στη συγκράτηση του πληθυσμού και την τόνωση της πληθυσμιακής βάσης.
- στην άρση της απομόνωσης.
- στον εκσυγχρονισμό και τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομικών δραστηριοτήτων, με την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και τη δημιουργία νέων εναλλακτικών και συμπληρωματικών πηγών εισοδήματος.
- στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και των συνθηκών διαβίωσης.

Μια κατ' αρχήν εκτίμηση των διαφορετικών τύπων περιοχών μέσα στις οποίες προτείνεται να υλοποιηθούν Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης είναι:

- Αστικές Περιοχές
- Ορεινές Περιοχές
- Αγροτικά ημιαστικά κέντρα
- Παράκτιες και Νησιωτικές Περιοχές
- Περιοχές ιδιαίτερα υποβαθμισμένες, με πληθυσμό που αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. ΡΟΜΑ,) και περιοχές με έντονα δημογραφικά προβλήματα.

Ο ρόλος του κάθε ταμείου οριοθετείται από τις επιλέξιμες δράσεις, ήτοι δράσεις βασικών υποδομών και ενίσχυσης επιχειρηματικότητας θα χρηματοδοτηθούν κύρια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), δράσεις που αφορούν σε υποδομές του αγροτικού χώρου (γεωργία, κτηνοτροφία) αλιεία και τις δασικές υποδομές θα χρηματοδοτηθούν κύρια από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση της απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας στην αγορά

εργασίας και την ενεργητική ένταξη και καταπολέμηση της φτώχειας, θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

IV.2. Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις – αν και διατηρούν τον πολυτομεακό και πολυταμειακό χαρακτήρα όπως και τα Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης – διαφέρουν ουσιαστικά στο γεγονός ότι μπορεί να είναι κεντρικά σχεδιασμένες και υλοποιημένες.

Μια κατ' αρχήν εκτίμηση των διαφορετικών τύπων περιοχών μέσα στις οποίες θα μπορούσαν να σχεδιαστούν και υλοποιηθούν Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης περιλαμβάνει:

- Ορεινές Περιοχές
- Παράκτιες και Νησιωτικές Περιοχές
- Περιοχές ειδικού Ενδιαφέροντος, π.χ. σε αντιστοιχία με την επιλογή ζωνών τοπίου από το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης όπως αυτό αξιολογείται, αναθεωρείται και ειδικεύεται την παρούσα χρονική περίοδο.

Η επιλογή των περιοχών αυτών θα γίνει βάσει πολυκριτηριακής ανάλυσης. Κρίσιμος παράγοντας για την υιοθέτηση των περιοχών στις οποίες θα γίνει χρήση αυτού του μηχανισμού θα είναι η αναγκαιότητα συνδυασμένων παρεμβάσεων από 2 ή περισσότερα ταμεία, η ύπαρξη πολλαπλών προβλημάτων και η αδυναμία κινητοποίησης των τοπικών κοινωνιών για την κατάρτιση Τοπικών Προγραμμάτων. Ο ρόλος του κάθε ταμείου οριοθετείται από τις επιλέξιμες δράσεις, ήτοι δράσεις βασικών υποδομών και ενίσχυσης επιχειρηματικότητας θα χρηματοδοτηθούν κύρια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), δράσεις που αφορούν σε υποδομές του αγροτικού χώρου (γεωργία, κτηνοτροφία) αλιεία και τις δασικές υποδομές θα χρηματοδοτηθούν κύρια από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση της απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και την ενεργητική ένταξη και καταπολέμηση της φτώχειας, θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

IV.3. Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Ο κορμός του αστικού δικτύου της Περιφέρειας (κύρια αστικά κέντρα) περιλαμβάνει τις πρωτεύουσες των Περιφερειακών ενοτήτων, **Δράμα, Καβάλα, Ξάνθη, Κομοτηνή και Αλεξανδρούπολη**, καθώς και την **Ορεστιάδα**, ως δεύτερο αστικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου. Οι ανωτέρω πόλεις αποτελούν κύρια σημεία αναφοράς των αξόνων περιφερειακής ανάπτυξης που ορίζει η Εγνατία Οδός και οι κάθετοι άξονες σύνδεσης με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Ο ρόλος των κύριων αστικών κέντρων της Π-ΑΜΘ

Σύμφωνα με το Γενικό Χωροταξικό Πλαίσιο, η Κομοτηνή και η Αλεξανδρούπολη κατατάσσονται ως **πρωτεύοντες Εθνικοί Πόλοι ανάπτυξης**. Πρόκειται για δύο μεσαίου μεγέθους αστικά κέντρα της χώρας, με τον συνολικό πληθυσμό τους να ανέρχεται σε 140 χιλιάδες κατοίκους (ήτοι το 23% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας) και παρουσιάζουν τάσεις αύξησης, με ιδιαίτερη ένταση στην Αλεξανδρούπολη. Αντιμετωπίζονται από κοινού ως αναπτυξιακός πόλος εξαιτίας της συνοριακής τους θέσης και των αναμενόμενων αλλαγών λόγω της πρόσφατης και της επικείμενης διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς ανατολάς. Η Κομοτηνή αποτελεί έδρα της ΠΕ Ροδόπης, της Περιφέρειας ΑΜΘ και του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης ενώ στην Αλεξανδρούπολη εδρεύει το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο. Η ολοκλήρωση του δίπολου Κομοτηνής - Αλεξανδρούπολης παραμένει εν τούτοις ελλιπής, καθώς σε επίπεδο συγκεκριμένων αναπτυξιακών πολιτικών δεν ενισχύθηκε αυτή η σχέση. Η μείωση της χρονοαπόστασης λόγω της Εγνατίας

βελτίωσε τις σχέσεις των δύο πόλεων, χωρίς να παράγει κάποια ιδιαίτερη και στοχευμένη συμπληρωματικότητα. Επίσης, δεν έχει επιδιωχθεί ιδιαίτερα κάποια δικτύωση σε παραγωγικό επίπεδο ή στο επίπεδο των κοινωνικών υποδομών μεταξύ των δύο πόλεων. Η ανάδειξη της Κομοτηνής ως έδρα της Περιφέρειας, δημιουργεί αναμφίβολα κάποιες πρόσθετες ροές προς και από αυτήν, οι οποίες όμως δεν διαφοροποιούνται ιδιαίτερα στη σχέση της με την Αλεξανδρούπολη.

Αναγνωρίζεται επίσης το **τρίπολο ανάπτυξης** αστικών περιοχών **Καβάλα - Ξάνθη - Δράμα**. Ο συγκεκριμένος πόλος αποτελείται από τρία αστικά κέντρα μεσαίου πληθυσμιακού μεγέθους, ενώ συνολικά συγκεντρώνουν περίπου 194 χιλιάδες κατοίκους (ήτοι το 32% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας). Μεταξύ των τριών αυτών κέντρων αναπτύσσονται ημερήσια συστήματα μετακινήσεων - στα οποία εντάσσονται οι γειτονικοί προς αυτά Δήμοι. Και οι τρεις πόλεις αποτελούν έδρες των αντίστοιχων ΠΕ, ενώ στην Καβάλα και στη Δράμα λειτουργούν τμήματα ΤΕΙ και στην Ξάνθη λειτουργούν τμήματα του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (Πολυτεχνική Σχολή). Η **Καβάλα** χαρακτηρίζεται ως **Δευτερεύων Πόλος ανάπτυξης** από το Γενικό Χωροταξικό Πλαίσιο. Στο «τρίγωνο Δράμα - Καβάλα - Ξάνθη» δεν εμφανίζεται κάποια ιδιαίτερη τριμερής δικτύωση ή συμπληρωματικότητα. Συγκεκριμένα, η σχέση της Καβάλας με τη Δράμα εμφανίζει μία αυξητική δυναμική, καθώς λειτουργούν εν πολλοίς συμπληρωματικά σε αρκετά επίπεδα, όπως σε αυτό του υπερτοπικού εμπορίου, των εκθέσεων προϊόντων και των μεταποιητικών μονάδων που αναπτύσσονται κατά μήκος του οδικού άξονα Καβάλας - Δράμας, στον κύκλο της παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας του μαρμάρου, στο επίπεδο του τουρισμού και της αναψυχής, στην ανάπτυξη του ΤΕΙ και στις δυο πόλεις κ.ά. Η σύνδεση Καβάλας - Ξάνθης είναι πιο αδύναμη και βασίζεται αφενός στην ενίσχυση του μεταξύ τους άξονα (παλαιά εθνική οδός) με παραγωγικές δραστηριότητες - χωρίς όμως κοινές υποδομές - αφετέρου στη συμπληρωματική τουριστική τους λειτουργία. Οι σχέσεις αυτές (Καβάλας - Δράμας και Καβάλας - Ξάνθης) αναμένεται να ενταθούν στο μέλλον με την ενδυνάμωση του λιμανιού της Καβάλας. Αντίθετα, εξαιρετικά αδύναμη εμφανίζεται η σχέση Δράμας - Ξάνθης.

Η πόλη της Ορεστιάδας δεν φαίνεται να έχει αποκτήσει ισοδύναμη δυναμική με τα υπόλοιπα πέντε σημαντικά αστικά κέντρα, ως αποτέλεσμα της χαμηλής ανάπτυξης του άξονα του Έβρου.

Σε όλα σχεδόν τα κύρια αστικά κέντρα υπήρξαν διαδικασίες θεσμικής ολοκλήρωσης του σχεδιασμού, άλλες από τις οποίες τελεσφόρησαν (ΓΠΣ Ξάνθης και Κομοτηνής) και άλλες από τις οποίες βρίσκονται ακόμη σε φάση προώθησης (ΓΠΣ Καβάλας). Επίσης υπήρξαν παρεμβάσεις αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος. Παρ' όλα αυτά, πολλά από τα ζητήματα που είχαν ήδη εντοπιστεί πριν από μία δεκαετία, σε σχέση με τη λειτουργική αναβάθμιση των πόλεων αυτών, παραμένουν άλυτα. Ταυτόχρονα, διαρκές πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη ολοκλήρωσης της θεσμοθέτησης των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο.

Προτεινόμενα Σχέδια Βιώσιμη Αστικής Ανάπτυξης την Περίοδο 2014 - 2020

Σχέδια **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** προτείνεται να καταρτιστούν είτε για συγκεκριμένες περιοχές εντός σημαντικών αστικών κέντρων, είτε για το σύνολο επιλεγμένων σημαντικών αστικών κέντρων. Ως σημαντικά αστικά κέντρα προτείνεται να καθοριστούν οι οικισμοί με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων (ΕΛΣΤΑΤ 2011), ήτοι οι πέντε έδρες των ΠΕ και η Ορεστιάδα.

Από την αξιολόγηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων των κύριων αστικών κέντρων της Π-ΑΜΘ όπως αυτά συντάχθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο «Καλλικράτης» προκύπτουν οι **κάτωθι βασικές ανάγκες**:

- Δημιουργία και εξασφάλιση υψηλής ποιότητας δημόσιων χώρων.
- Εκσυγχρονισμός των δικτύων υποδομών.

- Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- Προώθηση της καινοτομίας και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.
- Βιώσιμη αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής αγοράς εργασίας.
- Προώθηση δυναμικών πολιτικών επιμόρφωσης και κατάρτισης ιδιαίτερα για γυναίκες και νέους.
- Προώθηση αποδοτικών και προσιτών συστημάτων αστικής μεταφοράς.
- Εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής.

Επίσης καταγράφονται ομαδοποιημένα οι **κάτωθι περιοχές** εντός των κύριων αστικών κέντρων της Π-ΑΜΘ οι οποίες προτείνεται κατ' αρχήν να περιληφθούν σε προγράμματα Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης:

Α) Περιοχές κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας

Περιοχές που παρουσιάζουν περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα ή/και ύπαρξη μακροχρόνιας ανεργίας ή/και φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού (πχ. μειονότητες, μετανάστες, άτομα που εγκατέλειψαν νωρίς το σχολείο, γηρασμένος πληθυσμός κ.α.) και φτώχειας.

Β) Περιοχές απότομης αλλαγής χρήσεων γης και δημιουργίας νέου αστικού χώρου ή/και σταθερής περιοδικότητας υψηλής συγκέντρωσης πολιτών

Περιοχές υπό διαμόρφωση ή ήδη διαμορφωμένο αστικό χώρο οι οποίες παρουσιάζουν προβλήματα:

- έλλειψης ή ακαταλληλότητας βασικών υποδομών και προσπελασιμότητας,
- έλλειψης ή ακαταλληλότητας ελεύθερων και διαμορφωμένων κοινόχρηστων χώρων,
- έλλειψης κοινωνικών, κοινωφελών ή πολιτιστικών δομών,
- αντικρουόμενες δραστηριότητες και χρήσεις γης.

Γ) Περιοχές αυθαίρετης δόμησης

Περιοχές που δομήθηκαν αυθαίρετα και εντάχθηκαν εκ των υστέρων στο σχέδιο πόλης οι οποίες παρουσιάζουν προβλήματα:

- έλλειψης ή ακαταλληλότητας βασικών υποδομών και προσπελασιμότητας,
- έλλειψης ή ακαταλληλότητας ελεύθερων και διαμορφωμένων κοινόχρηστων χώρων,
- έλλειψης κοινωνικών, κοινωφελών ή πολιτιστικών δομών,
- συμβατών χρήσεων.

Δ) Περιοχές αστικής απαξίωσης

Περιοχές που χαρακτηρίζονται από υποβάθμιση του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος. Η απαξίωση μπορεί να οφείλεται:

- στη σημαντική συγκέντρωση εγκαταλελειμμένων ή υποβαθμισμένων κτιρίων,
- στην κακή κατάσταση των βασικών υποδομών, του οδικού δικτύου ή των κοινόχρηστων χώρων.
- στα υποβαθμισμένα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος (ρέματα, χώροι πρασίνου κ.λ.π.).

Ε) Ιστορικά κέντρα πόλεων

Περιοχές που αποτέλεσαν τους αρχικούς πυρήνες των κεντρικών λειτουργιών της πόλης, είτε είναι παραδοσιακοί με την έννοια των διατηρητέων αρχιτεκτονικών στοιχείων είτε παλιά εμπορικά κέντρα με πολλά μικρά καταστήματα, κ.λ.π.

Ενδεικτικές **δράσεις** (κύριοι τύποι παρεμβάσεων), καθώς και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία επενδυτικά ταμεία που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1.

IV.4. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών γεωγραφικών περιοχών/ομάδων στόχου που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης συγκαταλέγονται και οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν στη Περιφέρεια, με κυριότερη αυτή των ΡΟΜΑ, ο συνολικός πληθυσμός των οποίων υπολογίζεται σε 20.000 άτομα περίπου. Οι πληθυσμοί αυτοί αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και αναγνωρίζεται η ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου προγράμματος στρατηγικός στόχος του οποίου θα είναι «**η άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού των πληθυσμών που διαμένουν σε ιδιαίτερα υποβαθμισμένους οικισμούς και η δημιουργία των προϋποθέσεων κοινωνικής ένταξης των πληθυσμών που διαβιούν νόμιμα στην χώρα**».

Χαρακτηριστικά των υποβαθμισμένων περιοχών της Π-ΑΜΘ

Από την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών της Π-ΑΜΘ προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα σε ότι αφορά στα βασικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών:

- Υψηλά ποσοστά πληθυσμού που ζούνε κάτω από τα όρια της φτώχειας.
- Πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας, ενώ σε κάποιους οικισμούς η ανεργία είναι καθολική.
- Μία από τις βασικές πηγές εισοδήματος είναι οι προνοιακές παροχές, οι οποίες όμως μειώνονται δραματικά λόγω της οικονομικής κρίσης.
- Παιδική εργασία και ενδοοικογενειακή βία.
- Οικισμοί στις παρυφές των πόλεων, σε αμφισβητούμενες, ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς, εκτάσεις. Συχνά προβλήματα με την ανεξέλεγκτη επέκτασή τους (Ο μετακινούμενος πληθυσμός είναι πολύ μικρός σε σύγκριση με άλλες περιοχές της χώρας).
- Οι οικισμοί που βρίσκονται εντός, ή στις παρυφές των πόλεων διακρίνονται από περιστασιακή ή/και ανύπαρκτη εξυπηρέτηση τους από αστικές συγκοινωνίες, και από έλλειψη βασικών υποδομών. Θετικό στοιχείο αποτελεί η κάλυψη των περισσότερων οικισμών από δίκτυα υδροδότησης και ηλεκτροδότησης).
- Κακές συνθήκες στέγασης σε μεγάλο βαθμό, στενότητα χώρου και συγκατοίκηση δύο ή/και τριών οικογενειών.
- Κύριοι τομείς απασχόλησης: οι εποχικές αγροτικές εργασίες και το πλανόδιο εμπόριο. (Η είσοδος εργατικού δυναμικού από γειτονικές χώρες, καθώς και η γενικότερη οικονομική κρίση, επηρέασε αρνητικά την απασχόλησή τους και το εισοδηματικό τους επίπεδο).
- Υψηλά επίπεδα αναλφαβητισμού που αποτελούν εμπόδιο στην ομαλή ένταξη στις τοπικές κοινωνίες μειώνοντας παράλληλα τις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης και κινητικότητας και στην αγορά εργασίας. Σημαντικά ποσοστά σχολικής διαρροής, που διαφοροποιούνται από οικισμό σε οικισμό, και εμφανίζουν τάσεις μείωσης με τη βοήθεια υποστηρικτικών προγραμμάτων.
- Έλλειψη σχολικών υποδομών σε αρκετούς οικισμούς, ενώ σε άλλους η πρόσβαση είναι δύσκολη λόγω μεγάλης απόστασης του οικισμού από το σχολείο.
- Κακή γενική κατάσταση της υγείας λόγω έλλειψης πρόληψης, κακών συνθηκών διαβίωσης, ανέχεια και έλλειψη πληροφόρησης. (Γενικά υπάρχει πρόσβαση στα Νοσοκομεία και τα Κέντρα υγείας της περιοχής, δυσκολία αντιμετωπίζουν μόνο κάποιοι απομακρυσμένοι οικισμοί.)
- Υψηλό ποσοστό πληθυσμού με προβλήματα Ψυχικής Υγείας και εξαρτήσεων από ουσίες.
- Υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη, κυρίως από την Πρόνοια.
- Οι εμβολιασμοί είναι τακτικοί, ειδικά στους οικισμούς που λειτουργούν ΙΑΚ.

Προτεινόμενο σχέδιο δράσης υποβαθμισμένων περιοχών την Περίοδο 2014 - 2020

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης αναγνωρίζοντας την ανάγκη ανάληψης δράσεων για την ολοκληρωμένη υποστήριξη των ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών, σε επίπεδο ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της εκπαίδευσης καθώς και σε επίπεδο υλοποίησης έργων υποδομών για τη διασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσής τους, σχεδίασε και έθεσε (Ιανουάριος 2013) σε εφαρμογή το **Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των ΡΟΜΑ και πληθυσμών που διαμένουν σε ιδιαίτερα υποβαθμισμένους οικισμούς της Π-ΑΜΘ**. Το Επιχειρησιακό αυτό πρόγραμμα αναμένεται να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό του προγράμματος ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών της Π-ΑΜΘ την επόμενη προγραμματική περίοδο, καθώς πολλά έργα βρίσκονται σε φάση ωρίμανσης με δυνατότητα έναρξης υλοποίησης παράλληλα με τις διαδικασίες έγκρισης του νέου Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ).

IV.5. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά/δημογραφικά προβλήματα

Για τον κατ' αρχήν εντοπισμό των περιοχών που πλήττονται από σοβαρά δημογραφικά προβλήματα υπολογίσθηκε, για το διάστημα 1991 - 2011, η μεταβολή του πληθυσμού των 55 Δημοτικών Ενοτήτων (Δ.Ε.) της Π-ΑΜΘ, οι οποίες αντιστοιχούν στους Δήμους και στις Κοινότητες του «Καποδίστρια».

Από την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων προκύπτει, ότι μόνο 16 Δ.Ε. παρουσίασαν αύξηση του πληθυσμού. Αντίθετα, **σημαντική (30% και άνω)** ποσοστιαία μείωση του πληθυσμού καταγράφεται στην ορεινή περιοχή του Ν. Ξάνθης και του Ν. Ροδόπης (Σάτρες, Θέρμες, Σταυρούπολη, Κέχρος, Οργάνη) και στο βόρειο τμήμα του Ν. Έβρου (Τρίγωνο, Κυπρίνος, Μεταξάδες, Ορφέα). Μείωση (μικρότερη του 30%) του μόνιμου πληθυσμού την περίοδο 1991 – 2011 καταγράφεται και στη Δ.Ε. Παρανεστίου του Ν. Δράμας.

Ορεινές περιοχές

Οι **ορεινές περιοχές** της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καλύπτουν το 42,5% της συνολικής έκτασης και σε αυτές κατοικεί το 11,2% του πραγματικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ήτοι 68.304 κάτοικοι.

Τα βασικά χαρακτηριστικά μεγέθη και οι επικρατούσες τάσεις στις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης επιβεβαιώνουν ότι οι μη ανταγωνιστικές παραγωγικές δραστηριότητες έχουν ως αποτέλεσμα περιορισμένες δυνατότητες απασχόλησης και οικονομική υστέρηση. Άμεση συνέπεια αποτελεί η πληθυσμιακή αποψίλωση και αποδυνάμωση, με αναστροφή της ηλιακής πυραμίδας και υποβάθμιση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού. Η λειτουργικότητα των υποδομών φθίνει και οι μικρές σε σχέση με το απαιτούμενο παρεμβάσεις αδυνατούν να καλύψουν το έλλειμμα.

Ταυτόχρονα, η βαρύτητα της συμμετοχής των μειονεκτικών περιοχών στους φυσικούς πόρους, αλλά και στην περιβαλλοντική, χωροταξική, διασυνοριακή και πολιτισμική διάσταση του εθνικού και Περιφερειακού χώρου, καθιστά εξ' ορισμού ιδιαίτερα υψηλή τη σημασία τους για το συνολικό επίπεδο αειφορικής ανάπτυξης της χώρας. Η συγκριτική υστέρησή τους δεν πλήττει μονάχα του τοπικούς πληθυσμούς, αλλά συνιστά σημαντικό υψηλό κόστος ευκαιρίας σε εθνικό επίπεδο, ενώ επιπλέον δημιουργεί χωρικά δευτερογενείς αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.

Η συνειδητοποίηση του προβλήματος αυτού επιβάλλει την υιοθέτηση πολιτικών που θα εστιάζουν ιδιαίτερα στην άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, την αναθέρμανση της οικονομίας των μειονεκτικών περιοχών και την συγκράτηση των πληθυσμών των μειονεκτικών περιοχών. Επιδίωξη και ζητούμενο είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για οικονομική ανασυγκρότηση και ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνιών έτσι ώστε η περιοχή να αποκτήσει δυναμική οικονομία και να ενταχθεί με ανταγωνιστικούς όρους στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας.

Προτεινόμενο Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Ορεινών Περιοχών την Περίοδο 2014 – 2020

Το πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης οροσειράς Ροδόπης, αναμένεται να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό του προγράμματος για τις ορεινές περιοχές της Π-ΑΜΘ την επόμενη προγραμματική περίοδο, καθώς πολλά έργα βρίσκονται σε φάση ωρίμανσης με δυνατότητα έναρξης υλοποίησης παράλληλα με τις διαδικασίες έγκρισης του νέου Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ).

Οι **βασικές ανάγκες** των ορεινών περιοχών της Π-ΑΜΘ συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Προστασία - Βελτίωση – Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομικής βάσης.
- Βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Ενίσχυση διακρατικής – διασυνοριακής συνεργασίας.

Κυρίαρχο ενδιαφέρον πρέπει να έχει σ' αυτές τις περιοχές η ανάπτυξη του τουρισμού και μάλιστα του αγροτικού τουρισμού. Σ' αυτό συνηγορεί τόσο η ανάγκη στήριξης των ανθρώπων που ζουν στον αγροτικό χώρο και της προσφοράς σ' αυτούς μιας συμπληρωματικής δραστηριότητας, όσο και η στροφή στις προτιμήσεις των τουριστών για εμπειρίες στον αγροτικό χώρο και πιο άμεση επαφή με την φύση. Οι εκτεταμένες και λιγότερο κατοικημένες περιοχές μπορούν να διατηρήσουν ευκολότερα τον αγροτικό χαρακτήρα τους εφόσον ενσωματώσουν και αξιοποιήσουν τα νέα δεδομένα όπως είναι η πολυαπασχόληση του πληθυσμού, η στροφή στον τομέα παροχής υπηρεσιών (τουρισμός), η ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, η αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της περιορισμένης επιβάρυνσης από βιομηχανικές και άλλες επιβαρυντικές για το περιβάλλον δραστηριότητες, κλπ. Τέλος η Κοινωνία της Πληροφορίας αφήνει μεγάλα περιθώρια για μείωση του μειονεκτήματος των αποστάσεων και της απομόνωσης με ταυτόχρονη βελτίωση των προϋποθέσεων παραμονής και δραστηριοποίησης στην ύπαιθρο εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Ενδεικτικές **δράσεις** (κύριοι τύπου παρεμβάσεων) που συμβάλουν στην αντιμετώπιση των καταγεγραμμένων αναγκών των ορεινών περιοχών της Π-ΑΜΘ, καθώς και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία επενδυτικά ταμεία που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1.

Παράκτια και νησιωτική περιοχή

Η κατάρτιση Τοπικού Προγράμματος Ανάπτυξης παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της Π-ΑΜΘ υπαγορεύεται από την ιδιαίτερη σημασία που κατέχει η συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ως τόπος ιδιαίτερα σημαντικός περιβαλλοντικά, οικονομικά και πολιτιστικά για την Περιφέρεια με τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού λιμνοθαλασσών, προστατευόμενων περιβαλλοντικά περιοχών, και την ύπαρξη αριθμού αξιόλογων αρχαιολογικών και πολιτιστικών πόρων. Η παράκτια και νησιωτική ζώνη της Π-ΑΜΘ καλύπτει το 20,6% της συνολικής έκτασης της Π-ΑΜΘ και σε αυτή κατοικεί το 35,0% του πραγματικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ήτοι 213.952 κάτοικοι.

Η παράκτια και νησιωτική ζώνη της ΑΜΘ είναι μια από τις πλουσιότερες σε υγροτόπους και υγροβιοτόπους περιοχές της χώρας με δύο περιοχές χαρακτηρισμένες ως Εθνικά Πάρκα, 2,3

χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα φυσικών οικοτόπων (16% της συνολικής έκτασης) καταγεγραμμένων στο πρόγραμμα Natura 2000, και άφθονο υδάτινο δυναμικό. Το γεγονός αυτό, αν και συνειδητοποιημένο ήδη από τη δεκαετία του '70, δεν κατέστη επαρκές τόσο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας του φυσικού αυτού κεφαλαίου όσο και για την ικανοποιητική αξιοποίηση του στη λογική μιας αειφόρου αναπτυξιακής προσέγγισης.

Ταυτόχρονα, η σταδιακή αλλαγή του αναπτυξιακού προφίλ της Περιφέρειας κάνει ήδη εμφανείς τους κινδύνους από πιέσεις, που ενδέχεται να αυξηθούν στο μέλλον, ενώ και η τρέχουσα οικονομική συγκυρία της χώρας σίγουρα δεν λειτουργεί υποστηρικτικά στη διασφάλιση της ακεραιότητας του πολύτιμου αυτού περιβαλλοντικού πόρου.

Στρατηγικός στόχος της ΠΑΜΘ, είναι η *Παράκτια και Νησιωτική της Ζώνη να διατηρηθεί και να αναδειχθεί ως το συγκριτικό πλεονέκτημά της Περιφέρειας, αποτελώντας πηγή ωφελειών για κατοίκους και επισκέπτες και υπόδειγμα αρμονικής συνύπαρξης του ανθρώπου με τη φύση και την ιστορία.*

Προτεινόμενο Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Παράκτιας και Νησιωτικής περιοχής την Περίοδο 2014 - 20120

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης αναγνωρίζοντας τη συμβολή των νησιωτικών και παράκτιων περιοχών στην ανάπτυξη της ΑΜΘ σχεδίασε και έθεσε (Δεκέμβριος 2012) σε εφαρμογή ένα **Πρόγραμμα Διατήρησης και Βιώσιμης Ανάπτυξης Παράκτιας Ζώνης**. Το πρόγραμμα διατήρησης και βιώσιμης ανάπτυξης παράκτιας ζώνης, αναμένεται να αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό της Π-ΑΜΘ την επόμενη προγραμματική περίοδο καθώς πολλά έργα βρίσκονται σε φάση ωρίμανσης με δυνατότητα έναρξης υλοποίησης παράλληλα με τις διαδικασίες έγκρισης του νέου Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ). Οι **βασικές ανάγκες** των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της Π-ΑΜΘ συνοψίζονται ως ακολούθως:

- προστασία και ανάδειξη του περιβαλλοντικού αποθέματος,
- ενίσχυση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της περιοχής,
- βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ενδεικτικές **δράσεις** (κύριοι τύπου παρεμβάσεων) που συμβάλουν στην αντιμετώπιση των καταγεγραμμένων αναγκών των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της Π-ΑΜΘ, καθώς και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία επενδυτικά ταμεία που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτιση αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ Π-ΑΜΘ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014 – 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΑΓΚΩΝ	ΤΑΜΕΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	ΚΥΡΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΘΟΥΝ
ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Η δημιουργία και εξασφάλιση υψηλής ποιότητας δημόσιων χώρων	ΕΤΠΑ	έργα αναβάθμισης οδικού δικτύου έργα αναβάθμισης και δημιουργίας λωρίδων ποδηλατοδρόμων δημιουργία-αναβάθμιση ανοικτών δημοτικών χώρων αναψυχής, πρασίνου και χώρων στάθμευσης
	Ο εκσυγχρονισμός των δικτύων υποδομής	ΕΤΠΑ	επέκταση, αναβάθμιση, βελτίωση αποχετευτικών δικτύων (συμπεριλαμβανομένου όμβριων υδάτων) και δικτύων ύδρευσης εγκαταστάσεις και συστήματα διαλογής και ανακύκλωσης απορριμμάτων συστήματα για την παρακολούθηση της ποιότητας του περιβάλλοντος
	Η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας	ΕΤΠΑ	βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των δημόσιων κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων εισαγωγή, επέκταση της χρήσης ήπιων-εναλλακτικών μορφών ενέργειας (πχ. φυσικό αέριο, ηλιακή, αιολική ενέργεια, βιομάζα, γεωθερμία κ.α.) σε δημόσια κτίρια και κοινόχρηστους χώρους
	Η προώθηση της καινοτομίας και η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας	ΕΚΤ, ΕΤΠΑ	εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες και απλοποίηση της επικοινωνίας δήμου – πολιτών δομές στήριξης επιχειρηματιών-επαγγελματιών και νέων συμβουλευτική, κατάρτιση επιχειρηματιών-επαγγελματιών και νέων
	Η βιώσιμη αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος	ΕΤΠΑ	βελτίωση-αναβάθμιση οδικού δικτύου με στόχο την βελτίωση συνθηκών κυκλοφορίας, (πχ. ήπια κυκλοφορία), την ασφάλεια των πολιτών πεζοδρομήσεις οδών Χωροταξικές μελέτες (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια) αντιπλημμυρική προστασία, διευθέτηση ρέματος συστήματα για την πρόληψη φυσικών κινδύνων
	Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής αγοράς εργασίας	ΕΚΤ, ΕΤΠΑ	δημιουργία -αναβάθμιση τοπικών γραφείων απασχόλησης ή/και ενημέρωσης συμβουλευτική, κατάρτιση εργαζομένων και ανέργων κατάρτιση, επιμόρφωση στελεχών των δομών που θα δημιουργηθούν επέκταση, βελτίωση υποδομών εκπαίδευσης
	Η προώθηση δυναμικών πολιτικών επιμόρφωσης και κατάρτισης ιδιαίτερα για παιδιά και νέους	ΕΚΤ, ΕΤΠΑ	δημιουργία-αναβάθμιση κέντρων ενημέρωσης ή/και επιμόρφωσης νέων δημιουργία-αναβάθμιση κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών δημιουργία-αναβάθμιση κέντρων επιμόρφωσης ενηλίκων
	Η προώθηση αποδοτικών και προσιτών συστημάτων αστικής μεταφοράς	ΕΤΠΑ	βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τα δημόσια μέσα μαζικών μεταφορών (στάσεις, σύστημα πληροφόρησης επιβατικού κοινού κ.α.) κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (εξοπλισμός, εργασίες)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΑΓΚΩΝ	ΤΑΜΕΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	ΚΥΡΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΘΟΥΝ
			έργα αναβάθμισης και δημιουργίας λωρίδων ποδηλατοδρόμων
ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Προστασία - Βελτίωση – Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.	ΕΓΤΠΑΑ	Προμήθεια εξοπλισμού προστασία από φυσικές καταστροφές Μέτρα για την καταπολέμηση ασθενειών στα δασικά οικοσυστήματα Ανάδειξη προβολή φυσικού περιβάλλοντος
	Ενίσχυση της τοπικής οικονομικής βάσης	ΕΓΤΠΑΑ	Έργα εγγείων βελτιώσεων Έργα δασικής οδοποιίας Εκσυγχρονισμός υποδομών κτηνοτροφικών μονάδων Βελτίωση δασικής παραγωγής
	Βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ζωής των κατοίκων	ΕΓΤΠΑΑ, ΕΤΠΑ	Βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας Βελτίωση των υπηρεσιών μεταφορών και τηλεπικοινωνιών Ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς Αναβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος Βελτίωση της προσπελασιμότητας
	η προστασία και ανάδειξη του περιβαλλοντικού αποθέματος,		Έλεγχος και παρακολούθηση του περιβαλλοντικού αποθέματος Αντιμετώπιση φαινομένων διάβρωσης – υφαλμύρωσης Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων Ανάδειξη χώρων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος
	η ενίσχυση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας		Ενίσχυση της ζήτησης τοπικών προϊόντων Ενίσχυση της τοπικής παραγωγή Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού Ανάδειξη πολιτιστικών στοιχείων – πολιτιστικός τουρισμός
	η βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ζωής των κατοίκων		Βελτίωσης τουριστικών υποδομών Εξοικονόμηση υδατικών πόρων Ανάδειξης περιοχών, οικισμών Κοινωνικές Μέριμνες Προσπελασιμότητας
	στέγαση και βασικές υποδομές,	ΕΤΠΑ	Εξασφάλιση βασικών συνθηκών στέγασης Ολοκλήρωση δικτύου υποδομών Διαμόρφωση Κοινόχρηστων χώρων
	εκπαίδευση	ΕΚΤ & ΕΤΠΑ	Προσχολική εκπαίδευση – προένταξη Μείωση της μαθητικής διαρροής Βελτίωση σχολικής επίδοσης Αναλφαβητισμός
	απασχόληση - επαγγελματική κατάρτιση	ΕΚΤ	Καταπολέμηση ανεργίας / αύξηση απασχόλησης Πιστοποίηση – ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων Ανάπτυξη τοπικής οικονομίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

Πρόταση σχεδιασμού και κατάρτισης αναπτυξιακού προγραμματισμού περιόδου 2014 – 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΑΓΚΩΝ	ΤΑΜΕΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ	ΚΥΡΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΘΟΥΝ
	υγεία - κοινωνική φροντίδα	ΕΚΤ & ΕΤΠΑ	Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας
			Ψυχική υγεία – εξαρτήσεις
			Κοινωνική φροντίδα – πρόνοια
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ανάπτυξης κοινωνικού διαλόγου και πολιτιστικής κληρονομιάς	ΕΚΤ	Κοινωνική ένταξη και οριζόντιες δράσεις
	Σε φάση εξειδίκευσης	ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ	Σε φάση εξειδίκευσης